Atatürkorganize

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ DERGİSİ

EYLÜL 2018 • SAYI 155

EKONOMİ SIKINTILI

ÜNİVERSİTE VE SANAYİ BİR KEZ DAHA EL ELE

YENİ EKONOMİ PROGRAMI AÇIKLANDI

UĞURTAŞ: EKONOMİ SIKINTIDA

LAZER KESİM MAKİNEMİZ HİZMETİNİZDE

2000 X 6000 MM TEZGAH BOYUTU
25 MM SİYAH SAÇ KESİM
20 MM KROM SAÇ KESİM
16 MM ALÜMİNYUM SAÇ KESİM

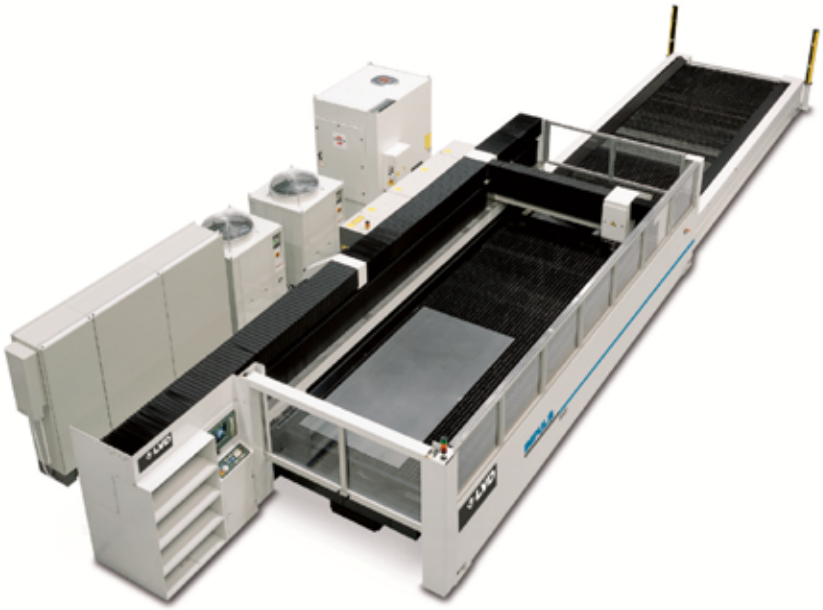

demsaç®

Demsaç Çelik San. ve Tic. A.Ş.

TEL : 0232 376 70 71
FAX : 0232 376 70 72
info@demsac.com.tr
www.demsac.com.tr
ADRES : 10044 SOKAK NO:2 A.O.S.B. / İZMİR

Su Sayaçları da
Elektrik Sayaçları gibi Akıllandı!..

Tarımsal Su Sayacı
WOLTMAN

Çok Hüzmeli Yaş Tip Su Sayacı
MARS

Ultrasonik Isı Sayacı
NEPTÜN

Kompozit Gövdeli Mekanik Su Sayacı
WORLD

Tek Fazlı Aktif Sayaç
LUN10

LUNA

Ön Ödemeli Su Sayacı
STAR

Tek Fazlı Import-Export Aktif-Reaktif Sayaç
LSM10

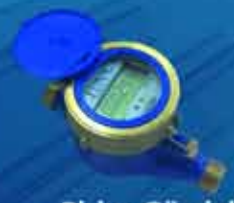

Pirinç Gövdeli Dijital Su Sayacı

Üç Fazlı Import-Export Aktif-Reaktif Sayaç
LSM40

Endeks Takip Ekranı
ETE-10

GSM\GPRS Modem
GM-10

Data Concentrator
DC-230

www.lunatr.com info@lunatr.com +90 232 472 15 45 +90 232 472 15 50

EKONOMİ SIKINTIDA

Hilmi UĞURTAŞ

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı

Bir ülkede ekonomik kriz var demek, yaratacağı spekülatif izler ile sıkıntılı bir dönemi krize çevirebilecek bir iddia. Kötü haberin ne kadar çabuk yayıldığını bilen bir toplum olarak kriz tanımlamasını ancak dönülmez bir noktaya gelindiğinde kullanmakta fayda var.

Ancak, bu tür söylem korkularını içimizde yaşarken de, içinde bulunulan sıkıntıları ve sorunları toplum önüne koymamanın da gelebilecek bir krize engel olma fırsatının kaçırılmasına neden olması bakımından en az kriz var demek kadar sorumluluk olduğu görülmelidir.

Türkiye'nin ekonomi yolculuğuna baktığımızda neredeyse her on yılda bir yaşanan krizleri görmekteyiz. Bu krizlerin tekrarı, nedenleri farklı da olsa, 10 yıllık dönemlerden daha kısa zamanlara denk geldiği görülüyor.

Bugün yaşamının önemli bir bölümünü çalışan ya da işveren olarak iş ve çalışma dünyası içinde geçiren nesillerin duydukları yorgunluğu ve bıkkınlığı anlamamız gerekiyor. Elbette bu dönemler içinde Türkiye ekonomisinin yelkenlerini bol rüzgarla doldurduğu, hızla yol aldığı dönemlerde oldu. Ancak, ister krizle isterse de başarı ile anılan dönemler olsun, hep o günkü konjonktüre odaklandık. Başarının nedenlerini istikrarlı bir devamlılık sürecine sokamadık, krizleri de iyi analiz ederek, ardındaki yapısal eksiklerimizi görmedik. Sağlam olmayan temeller üzerine, yeni yapılanmalar oluşturarak çözümleri sürekli hale getireceğimizi düşündük. Örneğin, hukuk ve eğitim reformunu atladık. Tarım, sanayi, ticaret, turizm alanlarında istikrarlı politikalar oluşturamadık, sosyal güvenlikten vergi mevzuatına, oradan yerel yönetimlerin işlemesine kadar çok geniş bir yelpaze içinde sorunları ya öteledik ya da görmezden geldik.

Bugün özellikle özel sektörün içinde bulunduğu sıkıntının temellerinin 2010'larda atıldığını, gelen adımların seslerinin ise kulak arkası edildiğini görebiliyoruz.

Reel sektör ciddi miktarda dış borçlanmaya yöneldi. Bir de bu borçlanmayı dövize güvenerek yaparak açık pozisyonunu genişletti. Zaman içinde sermaye ve kaynak çıkarmaya başladı. Gündelik tabir ile hormonlu büyüme tercih edildi.

Küçük küçük adımlar ile sağlamcı olmanın yerine, büyük adımlar ile büyük riskler üstlenildi. Bu rakamlar, mali tabloları bozdu. Ancak bir dönem global pa-

zarlarda bolca bulunan sıcak para, kısa dönemlerde ihtiyaçları karşıladığı için, devir daim sağlanıyordu. Ama bir gün geldi, kendi iç politikalarında üretim ve istihdam sorunu yaşamaya başlayan sermaye üreten ülkeler, dışarıda gezen paralarını ülkelerine geri çağırmaya başladılar.

Hatta bu işi iyice ilerleterek, serbest piyasa ekonomisi anlayışına ters gelen açık veya gizli korumacı tedbirler ile ekonomilerine duvarlar çekmeye başladılar. Etkilerini hiç düşünmeden ticaret savaşlarına başladılar.

Kim ne derse desin, Türkiye reel sektörü yoğunlukları farklı da olsa sektörüne göre, ölçeğine göre bir ekonomik sıkıntı dönemi içindedir. Bu dönemde reel sektörün temsilcisi konumundaki meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarına durumu çok gerçekçi ve objektif analiz etme görevi düşmektedir.

Şu dönemde piyasalara bakıldığında, alışveriş döngüsünün yavaşladığını, nakit sıkıntısı olduğunu, alacak-borç ödeme dengesinin olumsuz bir görünüme girdiğini görüyoruz. Devlet, vergi affı ve yeniden yapılanma, sosyal güvenlikte kolaylıklar, istihdam destekleri, çeşitli kamu teşvik ve destekleri ile reel sektöre sürekli kan pompalayarak, işletmelerin hayatlarını sürdürmesine çalışıyor. Ancak, büyüyen kur ve faiz riskleri işletmelerimizin boğazını sıkmaya devam ediyor.

Bu dönemde kendini kurtarma gücü olan işletmelerde, üretimden, sanayiden çıkış stratejileri tartışılmaktadır. Basit bir hesap yapalım: Mevduat faizlerinin son yapılan stopaj desteği ile yıllık net getirisini düşünün, bir de sanayi üretiminin kar marjlarını… Parası olan, "ben bu kazancı hangi üretimde bulurum ki", diyerek ödeme vadelerini uzatıyor. Parası olmayan ise kredi peşine düştüğünde yüzde 35'leri geçen kredi faizi duvarına çarpıyor.

Bu kredileri alamayanlar, ellerindeki stokları yüksek iskontolar ile nakde çevirmeye çalışıyorlar. Parası olan ama iş etiği düşük olanlar da, bu malları alıp, "nasıl olsa fiyatı yükselecek" deyip, stoğa atıyor. Kısaca, üretim-tüketim ile kazanç-harcama düzlemlerinde hiç de hoş olmayan bir tablo mevcut.

En kolay anlatım ile, TÜFE ile Yİ-ÜFE arasında Yİ-ÜFE lehine açılan makasın, fiyatlara yansıtılmadan nasıl sübvanse edileceğine dair kimsenin hiçbir fikri yok. Bu açık, hangi sermaye, hangi tasarruf ya da hangi kredi ile kapatılabilir?

Peki, ömrünü üretmeye, istihdam yaratmaya harcamış; çalışması, bilgi ve girişimciliği ile işletmelerini bugüne getiren sanayicimizin kapıyı kapatıp gitmesi mümkün mü? Elbette, değil…

Ancak bu sıkıntıların aşılması için önlem almaktan ziyade, eylem planları ile gerek iç piyasaları, gerekse de dış piyasaları ikna etme dönemi başlamalıdır.

İçinde bulunduğumuz küresel ekonomi gerçekleri, önümüzdeki yerel seçimler, yerine oturtmaya çalıştığımız Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi, sınırlarımızdaki uluslararası çekişme ve mücadeleler yaşadığımız ekonomik sıkıntılara bakış açımızı ve çözüm motivasyonunu etkilemeden, ülkemiz için doğru olanları yapmalıyız.

SAHİBİ
İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı
Hilmi UĞURTAŞ

SORUMLU MÜDÜR
Hüseyin DOĞAN

YAYIN İCRA KOMİTESİ
Hilmi UĞURTAŞ - Enver OLGUNSOY
Nedim ATİLLA - Hüseyin DOĞAN

Muhabirler
Meryem Fulya YAZICIOĞLU
Bestenigar BAZİKİ

YÖNETİM YERİ
İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi
M. Kemal Atatürk Bulv. No:42 - 35620
Çiğli / İZMİR
Tel: (0232) 376 71 76 Fax: (0232) 376 71 00
E-mail: iaosb@iaosb.org.tr
Web: www.iaosb.org.tr

BASKI:
Hürriyet Matbaası
5501 Sokak No: 6 Kat: 1 Tuna Mah. Çamdibi - İzmir
Telefon: (0232) 435 69 69
Faks: (0232) 462 31 62
www.hurriyetmatbaa.com
Atatürk Organize Haber, İAOSB'nin aylık yayın organıdır. Dergide yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yayınlanan yazılar aksi belirtilmedikçe İAOSB'nin resmi görüşünü yansıtmaz. İmzalı yazılarda belirtilen görüşler sadece yazarlarına aittir.

Aylık Süreli Yerel Yayın / Basım Tarihi: 26 Eylül 2018

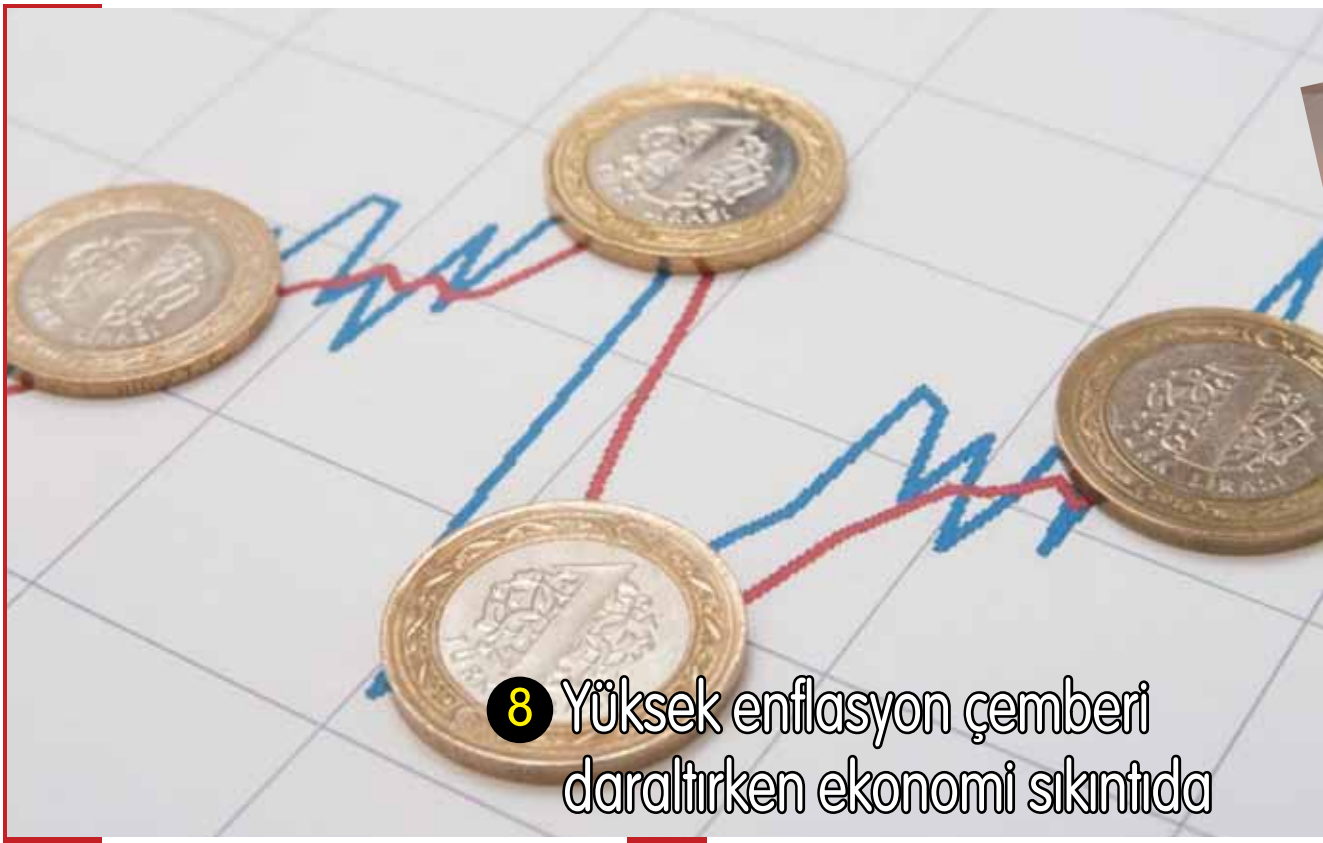

8 Yüksek enflasyon çemberi daraltırken ekonomi sıkıntıda
12 İkinci çeyrekte büyüme ılımlı
16 Merkez'in net döviz rezervi 18,2 milyar dolara indi
18 Merkez Bankası faizi neden artırdı?
20 Kredide sert iniş: Faiz sıçradı
21 IMF'den çağrı
22 Ekonomideki gelişmeler nasıl yorumlandı?
26 Yeni Ekonomi Programı
28 İAOSB Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat hariç) Çalıştayı
40 İAOSB Üniversite-Sanayi Eşleştirmesi 2018, 24 Ekim'de gerçekleşiyor

41 Üniversite ve sanayi bir kez daha el ele
42 TEYDEB 2.0'ın ayak sesleri yükselmeye başladı
46 Sürdürülebilir kalkınma için sürdürülebilir finansal sistem
48 Tarihe ve ekonomiye yön veren iktisatçılar

54 Türkiye, girişim liginde geriye gidiyor
55 İnternet erişimine sahip girişimlerin oranı yüzde 95,3 oldu
56 Batı Anadolu'da sanayileşmenin ilk adımları
62 Efsanelerin beşiği Karaburun

28 İAOSB Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat hariç) Çalıştayı

40 İAOSB Üniversite-Sanayi Eşleştirmesi 2018, 24 Ekim'de gerçekleşiyor

46 Sürdürülebilir kalkınma için sürdürülebilir finansal sistem

54 Türkiye, girişim liginde geriye gidiyor

62 Efsanelerin beşiği Karaburun

Yüksek enflasyon çemberi daraltırken ekonomi sıkıntıda

Türkiye'de enflasyonu artıran nedenlerin başında döviz kurlarındaki hareketlilik geliyor. Dövizdeki yükselişte dış müdahaleleri etken gösterenler olduğu gibi bazı ekonomistler bu etkinin sınırlı olduğunu dile getiriyor.

Enflasyonda Ağustos ayının artışları ile birlikte belirginlik kazanan ve gelecek için de endişeli beklentilere yol açan yükseliş sürüyor. Ekonomide sıkıntılar da paralel olarak büyüyor. Ağustos'taki artışla birlikte tüketici fiyatlarında artış yıllık yüzde 18'i, üretici (sanayici) fiyatlarında da yüzde 32'yi buldu. Bu oranlar, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler içinde en yüksek olanlardan.

Enflasyonu artıran nedenlerin başında dövizdeki hareketlilik geliyor. Dövizdeki yükselişte dış müdahaleleri etken gösterenler olduğu gibi bazı ekonomistler dış siyasi gelişmelerin etkisinin sınırlı olduğunu dile getiriyorlar.

Ekonomist Uğur Gürses, "ABD ile diplomatik kriz doğal olarak mali piyasaları tedirgin ederdi; etti de. Ancak bu krize gelene kadar ekonominin zaten 'adı konmamış' sıkıntılı bir dönemde olduğu herkesin malumu" dedi, son yazılarından birinde…

SİYASİ GELİŞMELER VE DÖVİZ

Gürses'e göre; dışa açık bir ekonomi iseniz, sermaye hareketleriniz serbest ise, ABD gibi bir ülke ile diplomatik kriz yaşıyorsanız sermayeyi ürkütür. Bu durumda kur yükselir. Zira sizin hikayenize gelmişse; getirdiği dövizleri baştan bozdurup tahvilinizi ya da hisse senedinizi satın almıştır. Hem bu varlıkların riskini, hem de sizin paranızın riskini almıştır.

Diplomatik kriz çıktığında da varlıklarını satarak dövizine dönmek ister; bu da kuru yukarı iter. İçeride kalıp da döviz kuru riskini ortadan kaldırmak için swap yapanın önü kısıtlanır ise, yabancı yatırımcı bunu "örtülü sermaye kontrolü" olarak görebilir.

DÖVİZ MEVDUATINDA DURUM

27 Temmuz-24 Ağustos arası dönemde bankalardaki döviz mevduat hesaplarında 7,9 milyar dolarlık azalış meydana geldi... Tek başına 17 Ağustos'la biten haftada 7,5 milyar dolarlık azalış dikkat çekiyordu.

Uğur Gürses bu durum için ise şu soruları soruyordu: Ne olmuş? Dolar kurunun 7'ye vurduğu hafta vatandaş döviz mi bozdurmuş? Böyle olmadığını görüyoruz. Nereye bakarak? TL mevduatlara bakarak. Aynı 1 aylık dönemde, TL toplam mevduat 25 milyar artmış. Yani 4,4 milyar dolar karşılığı (vadeli TL mevduat artışının karşılığı da 1,4 milyar dolar ediyor). Bu TL mevduat artışının da yüzde 67'si vadesiz mevduat artışı. Özellikle de bayram öncesi haftası, devletin bankalara emeklilere ikramiye ve maaş ödemesi için geçtiği fonlardan oluşan bir akımın olduğu dönem olmuş. Özeti şu; vatandaş döviz bozdurmamış, dövizi çekmiş.

SPEKÜLATİF ATAKLAR OLUR MU?

Ekonomist Mahfi Eğilmez ise konuya "Spekülatif Atak" penceresinden bakarak yaklaşıyordu. "Dalgalı kur rejimi uygulayan bir ülkenin parasına karşı teorik olarak spekülatif atak olmaz. Çünkü her döviz talebinde kur değişir ve yeni bir denge düzeyine gelir" diyen Mahfi Eğilmez, düşüncelerini şöyle özetliyordu:

"Bir başka ifadeyle sabit kur rejiminde arada bir yapılan devalüasyon, dalgalı kur rejiminde "değer kaybı" adı altında herhangi bir otoritenin onayına

gerek kalmaksızın sürekli ve otomatik olarak olur. Buna karşılık ekonomik göstergelerin bozulduğu veya ülkenin aldığı borcu geri ödemesinde sıkıntı yaşayabileceği veya alınması gereken gerekli önlemlerin alınmadığı hallerde ya da savaş gibi olağan dışı durumlarda, dalgalı döviz kuru rejimi de olsa, yerli paradan kaçış ve dövize talep artışı söz konusu olabilir. Burada yabancı yatırımcının amacı sabit kur rejimindeki durumdan farklı olarak para kazanmak değil ülkeye veya ülke değerlerine yatırdığı parasını kurtarmaktır."

Nobel ödüllü iktisatçı Paul Krugman'ın Türkiye'nin son dönemde yaşadığı durumu 1998 Asya krizine benzetmesi, bu krizi önlemek için sermaye hareketlerinin denetlenmesini tavsiye etmesi Türkiye hakkında eksik bilgiye dayalı, son derecede yanlış bir değerlendirmeydi. 1998 Asya krizi; 1997 yılında Tayland'ın Dolara peg ettiği parası Baht'ı devalüe etmek zorunda kalmasıyla başladı ve bölgeye yayıldı. Sabit kur rejiminin bir türü olan peg etme (sabitleme, bağlama) rejimi; yerli parayı belirli bir rezerv paraya ya da birden fazla rezerv paranın oluşturduğu bir sepete bağlayarak işletiliyor. TL, peg edilmiş bir para değil, dalgalı kur rejiminde piyasa koşullarına göre sürekli değer kaybederek ve kazanarak dalgalanıyor. Bir başka ifadeyle Asya'da yaşanan türden bir spekülatif atak Türkiye'de geçerli değil.

SPEKÜLATİF DEĞİL PANİK ATAK

Ekonomist Eğilmez, durumu panik atak haline benzetti: "TL'ye karşı son dönemde ortaya çıkan atakların doğru tanımı "yerel paraya yönelik panik ataktır."

Yerel paraya yönelik panik atağın farklı kişi ve kurumlar için farklı nedenleri var:

(1) Yabancı para yatırımcıları açısından en önemli neden TL'ye çevirdiği yabancı parayı geri alamama korkusudur.

(2) Pozisyon açığı olan kuruluşlar açısından temel neden TL daha fazla değer kaybetmeden açık pozisyonunu kapatma çabasıdır.

(3) Vatandaş açısından neden ise bankadaki dövizini geri alamama korkusudur. Bu korkuları gidermenin tek yolu doğru yaklaşımlarla ekonomideki olumsuz havayı dağıtmak, beklentileri olumlu hale getirebilmektir.

Döviz piyasasında spekülatif atak ile benim burada tanımladığım "yerel paraya yönelik panik atak" ilk bakışta birbirine çok benzer özelliklere sahip olsalar da aralarında ciddi bir fark vardır. İlki sabit kurun mekanizmayı düzeltememesinden, ikincisi ekonomi politikasının hatalarından kaynaklanır. Bu farklılık, alınacak önlemlerin de farklı olmasını gerektirir. Döviz piyasasında spekülatif atağı önlemek için sermaye hareketlerinin denetim altına alınması ve devalüasyon, Asya krizinde olduğu gibi, çözüm getirebilir. Türkiye'de ortaya çıkan yerel paraya yönelik panik atak için ise çözüme ancak doğru ekonomi politikası ve dış politika uygulamalarıyla ulaşılabilir.

DOĞRU TEŞHİS DOĞRU TEDAVİ

Ekonomistleri hekimlere benzeten Mahfi Eğilmez şöyle yazdı: "Ekonomi bilimindeki karmaşık yapıyı ve işlemleri, bazen tıp biliminden aldığımız örneklerle basitleştirerek anlatmaya çalışırız. Ekonomi uygulamalarında da tıp uygulamalarında da hastalığın teşhisinin doğru konulması, tedavinin başarısı için ön koşuldur. Yanlış teşhis, yanlış tedaviye o da hastalığın iyileşmemesine, hatta bazen ağırlaşmasına yol açar."

İthal girdi fiyatlarındaki artışlar maliyetleri, dolayısıyla sanayicinin fiyatlarını artırıyor. Tüketiciye mal ulaştıran perakendeci de bu fiyatları etiketlere yansıtmak durumunda kalıyor.

NE OLACAK BU ENFLASYONUN HALİ?

İktisatçı Mustafa Sönmez ise, meselenin özünü son yıllardaki birikimlere bağlarken enflasyon etkisine dikkat çekti: "Önümüzdeki aylarda artışların hız kesmesi beklenmiyor, yılın en az yüzde 20'yi bulan bir tüketici enflasyonu ile biteceği tahmin ediliyor. Enflasyonun bu boyutlara ulaşmasında etkili olan nedenlerin yapısal özelliği, bu sorunun aşılmasının daha uzun vadeli ve etkili teşhis, tedaviler gerektirdiğine de işaret ediyor.

Türkiye'de enflasyonu yüzde 20 gibi ürpertici bir basamağa doğru iten ana etkenlerden biri tarım-gıda, öteki döviz fiyatlarındaki artışla ilgili."

TARIM VE GIDA

İktisatçı Mustafa Sönmez, Türkiye kendine yeten bir tarım sektörüne sahipken izlenen yanlış politikalar ve tarımın ihmali ile yılda 9 milyar dolar ithalat yapar duruma düşmüş olmasına dikkat çekiyordu.

Sönmez'e göre, Türkiye'de gıda arzı eksikliği, enflasyonun en önemli nedenlerinden biri. Yaklaşık 81 milyon nüfusunun beslenme ihtiyaçlarını karşılayacak kadar tarımsal ürün ve gıda üretemeyen Türkiye, bu ürünlerin de ithalatçısı durumuna geldi. Arz eksikliği fiyatları yukarı çekiyor. Örneğin taze sebze ve meyve fiyatlarındaki yıllık artış yüzde 38 gibi ürkütücü bir boyuta ulaşmış durumda.

ENERJİ MALİYETİ

Enerji yönünden dışa bağımlılığı yüksek olan Türkiye'de artan dünya enerji fiyatlarının yanı sıra TL'nin yılbaşından bu yana yüzde 55 değer kaybı ya da dolar fiyatının yüzde 78 artışı, yıllık enerji ürünü fiyatlarındaki artışı da yüzde 21'in üzerine çıkardı.

DAYANIKLI TÜKETİM MALLARI

Aralarında otomobil, beyaz eşya, elektronik, mobilyanın olduğu dayanıklı tüketim mallarındaki Ağustos ayı artışı yüzde 5 ilâ 6 arasında değişirken yıllık artış ise yüzde 30'u buldu. Bu ürünlerin ağırlıkla ithal girdi-parça kullanılarak üretildiği anımsandığında döviz fiyatlarındaki olağanüstü artışlar bu ürünlerin üretiminde yüksek maliyet artışlarına yol açtı. Dolayısıyla bu ürünlerdeki fiyat artışları doğrudan dövizdeki artışla ilgili.

Merkez Bankası bu durumu şöyle ifade ediyor: "Dayanıklı ve diğer temel mallar grubundaki fiyat

artışları, döviz kuru kaynaklı olarak genele yayılmaya devam etmiştir."

ÜRETİCİ FİYATLARININ BASKISI

Merkez Bankası'nın bir diğer önemli saptaması da şuydu: "Ağustos ayında, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı maliyet baskıları oldukça güçlenmiştir."

Üretici, yani sanayicinin zamları Ağustos ayında yüzde 6,6'yı bulurken yıllıkta yüzde 32'ye tırmandı. Bunun da ağırlıkla ithal enerji ve ithal girdi kullanan sanayinin karşı karşıya kaldığı yüksek döviz artışları ile ilgili olduğu açık. İthal girdi fiyatındaki artışlar maliyetleri, dolayısıyla sanayicinin fiyatlarını artırıyor, tüketiciye mal ulaştıran perakendeci de bu fiyatları yansıtabildiği kadar yansıtmak durumunda kalıyor. Bu durumun önümüzdeki aylarda da sürmesi bekleniyor. Çünkü tüketici fiyatları ile üretici fiyatları arasındaki makas 14 puana kadar açılmış durumda. Bu, talep olması halinde tüketiciye yansıtılması muhtemel bir zam yığınağı anlamına geliyor.

FİYATLARDA YAVAŞLAMA GÖRÜLÜR MÜ?

Önümüzdeki aylarda fiyatlarda bir yavaşlama beklenmediğinin ipucunu ise yine Merkez Bankası veriyor ve şöyle diyor: "Enerji fiyatlarındaki yükselişin, elektrik ve doğalgaz fiyat artışı ile akaryakıt ürünlerine ilişkin ÖTV düzenlemesinin sarkan etkisine bağlı olarak, Eylül ayında da sürmesi beklenmektedir."

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ekonomistler "yıllarca ürettiğimizden fazlasını tükettik, sattığımızdan fazlasını satın aldık. Döviz açığı verdik. Sıcak para açıktan fazla geldiği sürece döviz arzı döviz talebinden fazla oldu. Döviz fiyatları düşük kaldı! İthalat ucuzladı, ihracat pahalı kaldı! Şimdi sıcak para gelmiyor gidiyor" diyerek durumu özetliyorlar.

Ekonomistlerin çözüm önerileri özetle şöyle: Döviz talebi döviz arzından fazla, döviz fiyatları yükseliyor… Merkez Bankası dövizi ucuzlatma çabasını bıraksın ihracat artar, ithalat azalır. İkisi dengelenince sıcak para yeniden girmeye başlar. İşte o zaman marifet o parayı piyasaya verip döviz fiyatlarını yeniden düşürmemek olmalıdır. Bu nedenle bu dövizlerle bir "stabilizasyon fonu" (istikrar fonu) oluşturulması gerekir. **Yoksa faizleri arttırıp döviz fiyatlarını aşağı çekmek olmuyor.** Son Arjantin örneği ders olmadı mı? Anaparasını da faizini de geri alamama korkusu yerleşti mi kim parasını getirir? Ödediği faiz ne kadar yükselirse yükselsin kimse para getirmez.

SONUÇ…

Ekonomistlerin dediği "stagflasyon" yani durgunluk, hatta küçülme bu şartlarda kendiliğinden geliyor. Yüksek enflasyon ile baş edemeyen gelirlerle iç tüketim daralıyor, yatırım niyetleri askıya alınıyor, yükselen döviz fiyatları ile firmaların öz kaynakları eriyor, kredilerde geri dönüş zayıflıyor, bankalar firmaları sıkıştırıyor. Bütün bunlar kapasite düşüşleri, firma kapanışları ve beraberinde küçülmeye gidiş demek.

Nitekim 4 Eylül'de uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türkiye raporunda 2019 için büyüme oranını yüzde 1,2'ye çekti. Fitch değerlendirmesinde "kayda değer" belirsizliklere de değinerek dört önemli riski şöyle sıraladı: Yanlış siyasi adımlar, özel sektörün mali stresinin yükselmesi, jeopolitik gerginlikler ve olası sermaye çıkışları.

Önümüzdeki 12 ayda 230 milyar dolar ya da ayda neredeyse 20 milyar dolarlık dış kaynak bulma mecburiyetindeki Türkiye ekonomisi için Fitch ve benzeri kuruluşların bu tür raporları, kaynak bulma imkânlarının zorlaştığını, bulunsa bile bunun bedelinin oldukça ağırlaştığını ifade ediyor.

İkinci çeyrek'te büyüme ılımlı

Türkiye ekonomisi 2018 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 5,2 büyüdü. Beklentilere uygun gelen büyüme önceki çeyreklere göre hız kaybetti. Büyümenin kaynağı yine vatandaşın tüketimi olurken devletin tüketimi de dikkat çekti. Bu yıl üçüncü çeyrekte, geçen yılki yüzde 11,5'lik güçlü büyüme verisinin ardından ya sıfır ya da küçülme bekleniyor. Özellikle kurdaki artış ve sanayi ile tüketimdeki yavaşlamanın üçüncü çeyrek verisinde etkili olması öngörülüyor. Yıl sonu için analistlerin beklentisi ise yüzde 3 seviyelerinde bir büyüme. Böylece Türkiye ekonomisi daha yavaş bir büyüme patikasına girmiş olacak.

İlk yarıda yüzde 6,18

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre Türkiye ekonomisi ikinci çeyrekte 3,39 trilyon lira, 881,6 milyar dolarlık büyüklüğe ulaştı. Yılın ilk 6 ayında yani ilk yarısındaki büyüme ise hesaplamalarımıza göre yüzde 6,18 oldu. TÜİK'in nüfus projeksiyonuna göre ise kişi başı milli gelir de 10 bin 769 dolar olarak tahmin edildi. Takvim etkisinden arındırılmış ekonomik büyüme, 2018 yılı ikinci çeyreğinde geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5,5 arttı. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış büyüme ise bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,9 oldu.

Vatandaş tüketmeye devam etti

Türkiye ekonomisinde vatandaşın yeri ayrı. Harcama yöntemiyle milli gelir hesabında bunu görüyoruz. Vatandaşın tüketim davranışları büyümenin seyrini belirliyor. İlk çeyrekte büyümenin neredeyse tamamına yakınını karşılayan vatandaş, ikinci çeyrekte ivme kaybetse de tüketmeye devam etti. TÜİK verilerine göre vatandaşın tüketimi geçen yılın ikinci çeyreğine göre yüzde 6,3 arttı ve bunun ekonomik büyümeye katkısı 3,81 puan oldu. Yani yüzde 5,2'lik büyümenin yüzde 73'ü vatandaşın tüketiminden geldi. Vatandaş üçüncü çeyrekte biraz daha temkinli görünüyor. Öncü veriler de bunu ortaya koyuyor. Tüketici güven endeksindeki düşüş, kurdaki yükseliş ve ithalattaki yavaşlama üçüncü çeyrekte vatandaşın tüketiminde yavaşlama olacağını gösterdi.

Devletin harcamalarındaki artışa rağmen vatandaşın tüketimdeki kısmi yavaşlama, ithalat ve inşaattaki durgunluğun etkisiyle ikinci çeyrekte yüzde 5,2 büyüyen ekonomide üçüncü çeyrekte gerileme muhtemel.

Kamu harcadı

Devletin tüketim harcamaları ise 24 Haziran'daki seçimlerinin de yapıldığı ikinci çeyrekte hızlı arttı. İlk çeyrekte yüzde 4,9 büyüyen devletin tüketim harcamaları ikinci çeyrekte yüzde 7,2 arttı. Ve bu artış sayesinde devletin tüketiminin ekonomik büyümeye katkısı 0,96 puan oldu. İlk çeyrekte devletin tüketim harcamalarının katkısı 0,7 puandı. Ekonomik büyümenin neredeyse beşte birini devletin tüketim harcamaları karşıladı. Üçüncü çeyrekte devletin de tüketim harcamalarında yavaşlama kaçınılmaz.

Yatırımda inşaat

Yatırımlar, yani gayrisafi sabit sermaye oluşumu da ilk çeyreğe göre hız kaybetti. Yatırımlardaki artış yüzde 3,9, bunun ekonomik büyümeye katkısı ise 1,21 puan. Yatırımların ayrıntılarına bakıldığında ise yine inşaat yatırımlarının artışa geçtiği görülüyor. İlk çeyrekte makine teçhizat yatırımları daha öndeydi. Şimdi inşaatta yüzde 6,6, makine teçhizatta yüzde 0,6 büyüme var. Ar-Ge, yazılım geliştirme yatırımlarını içeren diğer aktifler kaleminde ise yüzde 3'lük düşüş var. Üçüncü çeyrek yatırımlar için de çok parlak bir çeyrek olacak gibi görünmüyor.

İthalat hız kesti

Dış ticaret, ithalattaki hızlı artış nedeniyle büyümeye olumlu etki yapamıyordu. Bu yılın ikinci çeyreğinde ithalattaki yavaşlama ve ihracattaki hızlanma dış ticaretin büyümeye etkisini olumluya döndürdü. İhracat yüzde 4,5 arttı ve büyümeye 1,03 puan katkı verdi. İthalatta ise artış yüzde 0,3'te kaldı ve bunun büyümeye olumsuz etkisi sadece 0,06 puan oldu. Üçüncü çeyrekte ihracatta kurdaki yükseliş ve ithalatta ise zayıflama nedeniyle dış ticaretin büyümeye çok daha iyi bir katkı vermesi muhtemel.

Sanayi önde

TÜİK'in üretim yöntemiyle milli gelir hesabında ise sanayi ve hizmet sektörü öne çıkıyor. Yılın ilk çeyreğinde yüzde 8 büyümesiyle ekonomiye neredeyse 2 puanlık katkı yapan sanayi ikinci çeyrekte yüzde 4,3'lük artışla katkısını 0,88 puana düşürdü. Sanayi üretimi verileri zaten ivmenin düştüğünü gösteriyordu. Üçüncü çeyrekte ise başta otomotiv üretiminde iç pazardaki kan kaybı ve tatil sezonu olması nedeniyle sanayi üretimi verilerinin de hız kesmesi bekleniyor. Bu da ekonomik büyümeye olan sanayi üretiminin katkısını oldukça düşürecek.

İnşaat durdu

Üretim hesabında inşaat sektörü yüzde 0,8'lik artışıyla ekonomik büyümeye sadece 0.06

Albayrak'tan büyüme rakamlarıyla ilgili açıklama

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, ikinci çeyrek büyüme rakamlarının ekonomide dengelenme sürecinin başladığını gösterdiğini açıkladı.

Bakan Albayrak, 2018 yılı ikinci çeyrek GSYH büyümesine ilişkin yaptığı değerlendirmede, TÜİK tarafından bugün açıklanan verilere göre Türkiye ekonomisi 2018 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre reel olarak yüzde 5,2 oranında büyüme kaydettiğini belirterek, "Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH büyümesi ise bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,9 oranında gerçekleşti. İkinci çeyrekte büyüme, tüketim ve yatırımdaki ılımlı yavaşlamaya rağmen iç talep kaynaklı olmaya devam etmiştir. Bununla birlikte, güçlü ihracat ve turizm gelirlerindeki yüksek performans net dış talebin büyümeye pozitif katkı vermesini sağlamıştır. Bu durum, ekonomi politikalarımızdaki temel hedeflerimizin başında gelen, ekonominin dengelenme sürecinin başladığını göstermektedir. Yine aynı şekilde büyümede temel hedef olan ihracata dayalı büyüme istikametinde ilerlendiğini de ortaya koymuştur" ifadesini kullandı.

Öncü göstergelerin, üçüncü çeyrekten itibaren iç talepteki yavaşlamanın belirginleştiğine işaret ettiğine dikkat çeken Bakan Albayrak, "Yılın geri kalanında ithalat talebinin düşmesi; ihracat ve turizm gelirlerindeki devam eden güçlü seyir ile net dış talebin büyümeye yüksek oranda pozitif katkı sağlaması beklenmektedir. Son dönemde finansal koşullarda ortaya çıkan sıkılaşma ve piyasalarımızda yaşanan dalgalanma temelde enflasyon ve cari açık alanlarındaki kırılganlıklarımızla daha kararlı mücadele etmeyi ve makroekonomik dengelenme politika setini oluşturmayı gerektirmektedir. Enflasyonla topyekun mücadele ve cari açığın sürdürülebilir düzeylere düşürülmesi bu dönemdeki öncelikli hedeflerimizdir.

Yapısal reformlarla desteklenen maliye politikasındaki sıkı duruş ve makroekonomik dengelenme politikası büyümeyi orta vadede daha sağlıklı bir patikaya getirecektir. Bu büyümenin getirdiği refahın adaletli paylaşımı, sahip olduğumuz nitelikli insan kaynağı ve güçlü toplumumuz ile gerçekleşecektir" değerlendirmesini yaptı.

puanlık katkı yapabildi. Bu, inşaat sektörünün büyümeye 2015 yılının ilk çeyreğinden bu yana en düşük katkıyı yapması anlamına geliyor. Gayrimenkul sektörü de inşaatın izinde. İkinci çeyrekte geçen yıl ikinci çeyreğe göre büyüme yüzde 0,2. Ekonomik büyümeye katkısı 0,02 puan. Oysa ilk çeyrekte inşaat ve gayrimenkulün büyümeye katkısı 0,74 puana ulaşmıştı.

Tarımda daralma

Tarımda da ikinci çeyrekte yüzde 1,5'lik daralma var. Bu daralma ekonomik büyümeyi 0.06 puan geriletti. Tarım sektörü geçen yıl ikinci çeyrekte oldukça olumlu bir seyir izlemişti. Genellikle ikinci çeyreklerde daralma normal. Üçüncü çeyrekte tarımda büyümenin hızlanmasını ve ekonomiye katkısının artmasını bekliyoruz.

Turizm desteği

Turizmin 2016 ve 2017'den sonra 2018 yılında toparlanması büyüme verilerine de olumlu yansıdı. Turizmdeki hızlanma içinde bulunduğu hizmet sektöründe ticaretten sonra itici gücü oluşturmasını sağladı. İkinci çeyrekte hizmet sektöründeki büyüme yüzde 8 ve bu ekonomik büyümeye 1,79 puanlık katkı anlamına geliyor. Üçüncü çeyrekte turizmin katkısı artacak, ancak ticarette işler turizm kadar iyi gitmiyor olabilir. Ama hizmet sektörü üretim yoluyla milli gelir hesabını sırtlamaya devam edecek.

Krediler büyüdü

Bilgi-iletişim sektörü sanayi üretimindeki öncü veriler doğrultusunda hızlandı. Yüzde 7'lik büyüme 0,18 puanlık katkı getirdi. Finans ve sigorta sektörü ise ilk çeyrektekine nazaran daha hızlı ve yüzde 12,1'lik büyümenin ekonomiye katkısı 0,58 puan. İkinci çeyrekte kredilerdeki büyümenin yüzde 7,1 olması sektörün katkısını arttırdı.

Kamuda hız

Kamu yönetimi, sağlık ve sosyal hizmetler ikinci çeyrekte yüzde 13,1 büyüdü ve ekonomiye 1,29 puanlık katkı verdi. Kamudaki büyüme oldukça yüksek. İdari destek hizmetlerinde ise yüzde 1,3'lük kayıp var. Bunda taşeronların kamuya devredilmesinin etkisi var. Çünkü sektör küçülmüş oldu. Vergi ve süspansiyonlar yüzde 4,3 büyüdü, katkısı ise 0,5 puan.

Çeyreklere revizyon

TÜİK 2018 yılı ilk çeyrekte daha önce yüzde 7,4 olarak açıkladığı büyümeyi yüzde 7,3'e revize ederken, 2017 yılına ait çeyreklik verileri de revize etti. Buna göre 2017 ilk çeyrek büyümesi yüzde 5,4'ten yüzde 5,3'e, ikinci çeyrek yüzde 5,4'ten yüzde 5,3'e, üçüncü çeyrek yüzde 11,3'ten yüzde 11,5'e revize edildi.

Ege Cansen'den büyüme yorumu: Millete az da olsa moral

Ekonominin duayen ismi Ege Cansen büyüme rakamlarını yorumladı. Cansen yüzde 5,2'lik ikinci çeyrek büyümesinin küçük de olsa piyasalara moral verdiğini söyledi. Cansen aynı zamanda Türkiye'nin cari açık ve büyüme kısır döngüsü içinde olduğunu belirtti.

İşte Cansen'in 5,2'lik ikinci çeyrek büyümesini değerlendirmesi:

Piyasaların asabının bozulduğu bir dönemde, Türkiye'de GSMH'nin 2018'in ikinci çeyreğinde yüzde 5,2 büyüdüğü haberi çok kimseyi şaşırttı. Aslında bu bekleniyordu. Artan döviz fiyatları, yükselen enflasyon, anlı şanlı firmalardan gelen "borç yapılandırma" (borçları erteletme diye okuyun) ve konkordato talepleri yüzünden "ekonomide kriz mi var?" sorusu bir süredir gündemdeydi. Bir süre daha da gündemde kalmaya devam edecek gibi duruyor.

Böylesi karamsar bir havada TÜİK'in "Nisan, Mayıs, Haziran" aylarında Türk ekonomisinin yüzde 5,2 büyüdüğü haberi millete az da olsa bir moral verdi. Yabancı iktisatçılar ise, Türkiye'nin bu kadar hızlı büyümesi yüzünden başının "dövizle belaya girdiğini" söylüyor.

Çünkü Türk ekonomisi "ne kadar cari açık, o kadar büyüme" gibi sürdürülemez bir kısır döngü içinde dönüp duruyor. İkinci çeyrekteki büyümenin kötü tarafı, bunun devletin tüketim harcamaları sayesinde gerçekleşmesidir. İyi tarafı ise, cari açıktaki izafi daralmadır.

Üçüncü çeyrekte bu trend devam edecek ama, hane halkı tüketimi kısmış olduğu için büyüme çok küçük çıkacaktır. Önümüzdeki günlerin ana sorunu enflasyonu dizginlemek olacaktır. Bunu yapmak artan döviz fiyatları yüzünden kolay durmuyor. Yani hep birlikte daha düşük reel gelire razı olacağız.

Vatandaşın tüketiminde ithal zevki

Vatandaş tüketiminde ithal malların ağırlığı sürüyor. Otomotiv ve cep telefonunu kapsayan dayanıklı mallarda yüzde 14,9'luk artış yaşandı. Gıda hariç ithal malların ağırlıklı olduğu içki, tütün, kırtasiye, temizlik malzemeleri gibi dayanıksız tüketim mallarına yapılan harcama yüzde 22,8 arttı. Vatandaş dayanaksız tüketim mallarına 190,5 milyar lira harcadı. Eğitim, sağlık, otel, lokanta gibi harcamaları kapsayan hizmetlerde ise yüzde 14,0'lık bir artış var. Bu 212,4 milyar lira harcandığını gösteriyor. Giysiler, mutfak eşyaları, oyuncak gibi yine ithalatın olduğu yarı dayanıklı tüketim mallarına harcamalar da yüzde 22,8 artış gösterdi.

Bağımsız yıllık gayrisafi yurt içi hasıla 2017 yılında yüzde 7,4 arttı

Yıllık bilançolara ve gelir tablolarına dayalı olarak üretim yöntemine göre hesaplanan bağımsız yıllık gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH), zincirlenmiş hacim endeksiyle 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,4 arttı.

Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla GSYH, 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 19,1 artarak 3 trilyon 106 milyar 537 milyon TL oldu. Gayrisafi yurt içi hasılada en yüksek payı 2017 yılında yüzde 17,6 ile imalat sanayi aldı. İmalatı, yüzde 11,9 ile toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve yüzde 8,6 ile inşaat sektörü izledi. Yıllık gayrisafi yurt içi hasılada en düşük pay hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri için gerçekleşti.

Kişi başına GSYH 2017 yılında cari fiyatlarla 38 bin 680 TL, ABD Doları cinsinden 10 bin 602 dolar oldu.

Harcama yöntemiyle GSYH ana bileşenleri, 2017

Harcama bileşenleri	Cari değer (Bin TL)	GSYH içindeki pay (%)	Zincirlenmiş hacim endeksi (%)	Zincirlenmiş hacim endeksi değişim oranı (%)
Gayrisafi yurtiçi hasıla	3 106 536 751		169,5	7,4
Hanehalklarının nihai tüketim harcamaları(1)	1 834 155 684	59,0	165,2	6,1
Devletin nihai tüketim harcamaları	450 496 428	14,5	146,3	5,0
Gayrisafi sabit sermaye oluşumu	931 869 607	30,0	224,6	7,8
Stok değişmeleri	30 230 140	1,0	-	-
Mal ve hizmet ihracatı	770 552 594	24,8	166,0	11,9
Mal ve hizmet ithalatı	910 767 701	29,3	174,1	10,3

(1) Hanehalkı, hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşları da içermektedir.

Tüketim harcamalarında yüzde 6,1 artış

Hanehalkı ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların nihai tüketim harcamaları 2017 yılında bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre yüzde 6,1 arttı. Hanehalkı ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşların tüketim harcamalarının GSYH içindeki payı yüzde 59,0 oldu. Hanehalkı harcamalarında en yüksek payı alan harcama grupları sırasıyla, yüzde 20,9 ile gıda ve alkolsüz içecekler, yüzde 16,6 ile ulaştırma ve yüzde 15,0 ile konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar oldu.

Devletin nihai tüketim harcamalarının GSYH içindeki payı 2017 yılında yüzde 14,5 olurken, sabit sermaye oluşumunun payı yüzde 30,0 olarak gerçekleşti. Bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre, devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 5,0, gayrisafi sabit sermaye oluşumu ise yüzde 7,8 artış gösterdi. Mal ve hizmet ihracatı 2017 yılında bir önceki yıl zincirlenmiş hacim endeksine göre yüzde 11,9 artarken, ithalatı yüzde 10,3 arttı.

Sektörlerin GSYH içerisindeki payları, cari fiyatlarla, 2017

İşgücü ödemeleri

Gelir yöntemiyle gayrisafi yurt içi hasıla hesaplamalarına göre işgücü ödemeleri, 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 12,7 artarken, net işletme artığı/karma gelir yüzde 25,6 arttı.

İşgücü ödemelerinin cari gayrisafi katma değer içindeki payı 2016 yılında yüzde 36,5 iken bu oran 2017 yılında yüzde 34,4 oldu. Net işletme artığı/karma gelirin payı ise 2016 yılında yüzde 47,1 iken 2017 yılında yüzde 49,3 oldu.

Merkez'in net döviz rezervi 18,2 milyar dolara indi

Merkez Bankası, 8 ayda net döviz rezervirin tam yüzde 34'ünü kaybetmiş durumda. Kabul etmek zorundayız ki bu çok yüksek bir oran. Türkiye önümüzdeki 8 ayda mevcut rezervin üçte birini daha kaybedemez.

Merkez Bankası'nın net döviz rezervi açısından her geçen gün kan kaybettiğini belirten Dünya Gazetesi yazarı Alaattin Aktaş, "Anlaşılan bıçak kemiğe bayağı bayağı dayanmış. Baksanıza Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın net döviz rezervi yalnızca ve yalnızca 18 milyar 151 milyon dolar" ifadelerini kullandı.

Merkez Bankası'nın 8 ayda net döviz rezervinin yüzde 34'ünü kaybettiğini aktaran Aktaş, "Merkez Bankası net döviz rezervi açısından her geçen gün kan kaybediyor. Geçen yılın sonunda 27,6 milyar dolar olan net rezerv, son verinin oluştuğu 31 Ağustos'ta 18,2 milyar dolara geriledi" dedi.

Aktaş'ın Dünya Gazetesi'nde yayınlanan yazısı şöyle:

Analitik bilanço ve haftalık vaziyette yer alan verilerden yola çıkarak yaptığımız hesaplamalar, Merkez Bankası'nın net döviz rezervindeki kaybın 8 ayda 9,4 milyar doları bulduğunu gösteriyor. Türkiye için 9,4 milyar dolarlık kaybın çok da önemli olmadığını söylemek tabii ki mümkün değil. Dikkat edelim; rezerv örneğin 109 milyardan 100 milyara inmiyor. 27,6 milyardan 18,2 milyara düşüş söz konusu.

Yani rezervdeki kaybın oranı çok yüksek. Merkez Bankası sekiz ayda net döviz rezervinin tam yüzde 34'ünü kaybetmiş durumda. Kabul etmek zorundayız, bu çok yüksek bir oran. Türkiye, örneğin önümüzdeki sekiz ayda mevcut rezervinin üçte birini daha kaybedemez.

Artık sınıra gelmiş sayılırız

Artık sınıra gelmiş sayılırız. İşte bu yüzdendir ya tartışılacak ve eleştirilecek birçok yönü olmasına rağmen Türk Parasının Kıymetini Koruma mevzuatında 10 yıl önceye dönülmesi göze alınarak ihracatçı dövizini yurda getirmek zorunda bırakılıyor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın net döviz rezervi yalnızca ve yalnızca 18 milyar 151 milyon dolar. Bu tutarın 'net döviz rezervi' olduğunu, dış varlıklardan döviz yükümlülüklerinin düşülmesiyle bulunduğunu belirtelim.

Net döviz rezervinde sekiz ayda ortaya çıkan 9,4 milyar dolarlık kaybın üçte biri Ağustos ayında yaşandı.

Net rezerv, Ağustos ayında 3,1 milyar dolar azaldı. Bu azalmanın yarıdan fazlası da 24-31 Ağustos haftasında oluştu.

Merkez Bankası'nın net döviz rezervi, Ağustos ayının son haftasında 1,8 milyar dolar geriledi. Rezerv, 10-17 Ağustos haftasında da 1,1 milyar dolarlık düşüş gösterdi. Merkez Bankası'nın net döviz rezervinde Mart ayında 2,5, Ocak ayında da 1,7 milyar dolarlık gerileme oldu.

9.4 milyarlık altın

Merkez Bankası'nın net döviz rezervinden başka tabii ki net altın rezervi de var. Merkez'in net altın rezerv rezervi 31 Ağustos itibarıyla 9,4 milyar dolar düzeyinde bulunuyor.

Yılın ilk 8 ayında net döviz rezervi gerilerken, net altın rezervinde 1 milyar dolarlık artış kaydedildi.

Merkez Bankası'nın döviz ve altından oluşan net rezervi geçen yıl sonunda 36 milyar dolar düzeyinde bulunuyordu. Net rezerv 31 Ağustos'ta 27,6 milyar dolara geriledi.

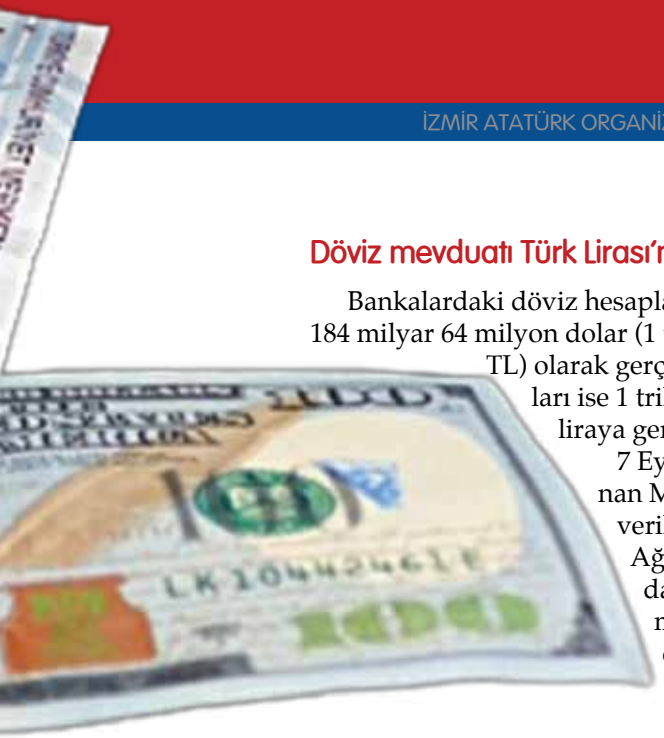

Döviz mevduatı Türk Lirası'nı geçti

Bankalardaki döviz hesapları Ağustos ayında 184 milyar 64 milyon dolar (1 trilyon 97 milyar TL) olarak gerçekleşti. TL hesapları ise 1 trilyon 26 milyar liraya geriledi.

7 Eylül'de açıklanan Merkez Bankası verilerine göre 20 Ağustos haftasında 184 milyar 899 milyon dolar olan döviz mevduatı, Ağustos'un son haftasında 184 milyar 64 milyon dolara indi. Yabancı para mevduatı 'dolar' bazında bakıldığında geriledi ama 'TL' bazında bakıldığında artış yaşandığı görüldü.

Dünya Gazetesi'nin haberine göre bir haftalık süre içerisinde dolar/TL kurunda yaşanan 50 kuruşluk fark, tabloda dengeyi değiştirmiş oldu. DTH'larda 835 milyon dolarlık düşüşe karşın, yabancı para cinsinden mevduat TL bazında 71 milyar TL arttı.

31 Ağustos ile biten haftada TL mevduat yüzde 2,34 azalışla 1 trilyon 26 milyar 725 milyon liraya gerilerken, yabancı para cinsi mevduat ise yüzde 6,37 artışla 1 trilyon 97 milyar 112 milyon 91 bin liraya yükseldi.

Kur artışından kaynaklanan 71 milyar TL'lik bu fark, toplam mevduat pastasında TL/döviz dengesini de döviz lehine değiştirdi.

20 Ağustos haftasında 6,10 seviyesinde yer alan dolar/TL, Ağustos'un son haftasında 6,60 seviyesindeydi.

Hazine nakit dengesi Ağustos'ta 3,7 milyar TL açık verdi

Hazine nakit dengesi, Ağustos ayında 3 milyar 720 milyon lira açık verdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı, 2018 yılı Ağustos ayına ilişkin Hazine Nakit Gerçekleşmeleri'ni açıkladı. Buna göre, Ağustos'ta Hazine'nin nakit gelirleri 75 milyar 494 milyon lira, nakit giderleri 79 milyar 714 milyon lira oldu.

Faiz dışı giderler 71 milyar 305 milyon lira, faiz giderleri ise 8 milyar 409 milyon lira olarak gerçekleşirken, faiz dışı denge de 4 milyar 184 milyon lira olarak gerçekleşti.

Nakit dengesi ise Ağustos ayında 3 milyar 720 milyon lira açık verdi.

Hazine nakit dengesi nedir?

Hazine nakit dengesi merkezi bütçenin bir parçası olan genel bütçenin nakit olarak tahsil edilmiş gelirleri ve özelleştirme fon gelirlerinin toplamıyla nakit olarak ödenmiş giderleri arasındaki farkı ifade eder.

Hazine nakit dengesi, bütçe nakit dengesinden farklıdır. Bütçe nakit dengesi merkezi bütçenin nakit dengesini ifade eder.

Korkut Boratav: Ekonomik bunalım bir krize dönüşebilir

Türkiye'nin duayen iktisatçısı Prof. Dr. Korkut Boratav, ekonomideki gidişatı değerlendirdi.

İçinden geçilen süreç için yorumda bulunan Boratav, ekonomik bunalımının bankaları da kapsayan finansal krize dönüşebileceğini söyledi.

Boratav şunları söyledi:

"2010'dan itibaren Batı merkez bankalarının uluslararası likiditeyi hızla genişletmesi, Türkiye'yi "rehavet" ortamına soktu. Türkiye'nin dış kırılganlık göstergeleri daha da bozuldu; ülkemiz, "beş kırılgan yükselen ekonomi" grubunda kaldı. 2017'de uluslararası likiditenin daralma eğilimi ortaya çıkınca, finans kapital, "Güney" coğrafyasının en zayıf, kırılgan halkalarından çıkmaya başladı. Dış kaynak hareketlerinde yukarıda değindiğim "sert durma ve/veya tersine dönme" olgusu Türkiye'de de Mart 2018'de başladı. Aynı tarihlerde seçim ekonomisi dürtüsüyle kamu maliyesinin sürüklediği yüksek tempolu bir iç talep pompalaması oluştu. Enflasyon ve cari açık tırmandı; dış finansman gereksinimlerinin karşılanamayacağı Mart sonrasında ortaya çıktı. Önce Arjantin, sonra Türkiye çok sıkıntılı bir döneme sürüklendi. Sırada bekleyen birkaç ülke daha var."

Merkez Bankası faizi neden artırdı?

Türkiye'nin cari açık, bütçe açığı, enflasyon, işsizlik, büyüme, borçluluk oranları ve döviz rezervleri gibi ekonomik göstergelerinin olumsuz seyretmesi dış finansman ihtiyacı ile birleştiğinde TL değer kaybediyor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası 13 Eylül'de düzenlenen Para Politikası Kurulu toplantısında politika faizini yüzde 24'e kadar çıkardı ve piyasa fonlama stratejisini değiştirdi. Enflasyon rakamları açıklandığında Merkez Bankası "para politikasındaki duruşunu yeniden şekillendireceğini" duyurmuştu. Bunun üzerine piyasalarda Eylül toplantısında ciddi oranda bir faiz arttırılacağı beklentisi oluştu. Politika faizi açıklanan bu son kararla yüzde 17,75'den 6,25 baz puan artışla yüzde 24'e getirildi.

Para Politikası Kurulu'nun faiz artırımı kararında önemli vurgulamalar vardı:

• İktisadi dengelenmeye paralel iç talepteki yavaşlama hızlanmaktadır.

• Enflasyon konusunda yakın dönemde fiyat istikrarı yönünden önemli riskler bulunmakta ve fiyat artışları genele yayılmaktadır.

• Enflasyon sorununda ciddi iyileşme görününceye kadar sıkı duruş devam edecektir.

• İhtiyaç duyulması halinde ek sıkılaştırmaya da gidilecektir.

Ekonomistler son faiz artırımını şöyle değerlendirdiler:

"Türkiye'nin ekonomik göstergelerinin (cari açık, bütçe açığı, enflasyon, işsizlik, büyüme, borçluluk oranları ve döviz rezervlerimiz) olumsuz seyretmesi dış finansman ihtiyacı ile birleşirse bu takdirde Türk Lirası değer kaybetmeye başlıyor. Bu sabit parametre yıllardır değişmiyor. Bu durumda dış kaynak çekmek için (sıcak para veya doğrudan sermaye fark etmiyor) göstergelerin olumlu ve verilecek reel faiz de anlamlı olursa kaynak ihtiyacını karşılanabiliyor. Bu realiteden uzaklaşıldığında döviz krizleri patlak veriyor.

Özetle, bu sabit parametresi olan ülkelerin öncelikle makroekonomik dengeleri ve finansal istikrarı sağlamakla işe başlamaları gerekiyor. Böylece risk primimiz düşük, göstergelerimiz olumlu, kaynak maliyetimiz makul ve sürdürülebilir büyümemizi de gerçekleştirmek mümkün olabilecektir. Belirsizlikler ortadan kalkmalı ve piyasa oyuncuları para politikasının uzun vadeli özelliklerini önceden bilmelidir.

Piyasa göstergeleriyle makası açılan Merkez Bankası, kaybolmakta olan prestijinin bir kısmını geri almıştır. Reaktif değil proaktif para politikası izlenmeli ve FED örneğinde olduğu gibi piyasalarla öngörülebilirliği yüksek olan iletişim kurulmalıdır. Diğer taraftan geçmiş örneklerden gözlemliyoruz ki, başarılı ekonomik süreçlerde sağlıklı bir "maliye politikası uygulaması" para politikasından bile daha önemli olmaktadır. "Orta Vadeli Plan"ın omurgasında böyle bir maliye politikasını göremezsek daha çok faiz arttırımları yaşayacağız demektir. Özellikle çıpa niteliğinde milli gelirimizin belli bir yüzdesine bağlanacak bir "faiz dışı fazla" uygulamasına ihtiyacımız var. IMF'e gitseydik zaten program gereği böyle bir ana çıpa belirlenecekti."

MET
GAYRİMENKUL

Muhittin Etçioğlu

A.O.S.B.'deki Danışmanınız

10030 Sk. E Blok No:103 (SGK Üstü)
A.O.S.B. Çiğli - İZMİR

www.metgayrimenkul.com

e-mail: ***info@metgayrimenkul.com***

Tel: ***0232 328 36 06***
Fax: 0232 328 36 04
Gsm: 0532 739 69 12
0532 267 37 55

CAN DİJİTAL BASKI MATBAA TASARIM 328 07 77

Kredide sert iniş: Faiz sıçradı

Türkiye ekonomisinde sert iniş işaretleri artıyor. Ekonomik büyümenin sürükleyici gücü olan kredi büyümesinde rakamlar alarm veriyor. TL'nin büyük değer kaybı ve faizlerin yükselişi ile birlikte özel bankaların kredi hacmi daralmaya başladı. Özel bankaların kur etkisinden arındırılmış kredi büyüme hızı, 2009 krizi sonrasında ilk kez eksiye döndü. 31 Ağustos ile biten haftada özel bankaların kredi büyüme hızı (kur etkisinden arındırılmış 13 haftalık ortalama, yıllıklandırılmış) yüzde -3,06 oldu. Bu oran, Mayıs 2017'de yüzde 32'ye kadar yükselmişti.

Kamu da kıstı

Mayıs 2017'de yüzde 37'ye kadar yükselen toplam kredi büyüme hızı, 31 Ağustos ile biten haftada yüzde 1,8'e düştü. 20 Ağustos'ta bu oran yüzde 5,62 idi. Toplam kredi büyüme hızının pozitif olmasını kamu bankaları sağladı. 31 Ağustos haftasında kamu bankalarının kredi büyüme hızı yüzde 8,85 seviyesinde gerçekleşti. Bu oran, 20 Ağustos'ta yüzde 14,48 idi. Mayıs 2017'de kamu bankalarının kredi büyüme hızı yüzde 49 seviyelerine kadar yükselmişti.

Ticari kredilerde büyüme hızı yüzde -1,42 olurken, tüketici kredilerinde büyüme hızı yüzde 5,08 oldu. Ticari kredilerde büyüme hızı, Kredi Garanti Fonu'nun (KGF) devreye girmesiyle birlikte Haziran 2017'de yüzde 45,6 seviyesine kadar yükselmişti.

Faiz sıçradı

TL'deki büyük değer kaybıyla birlikte varlık kalitesi bozulan, büyük şirketlerin kredi yeniden yapılandırma başvurularıyla karşı karşıya kalan ve dışarıdan borçlanma maliyetleri artan bankalar, kredi musluklarını kapattı. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) verilerine göre, 31 Ağustos haftasında TL üzerinden verilen ihtiyaç kredilerinde ortalama faiz yüzde 30,29 olurken, ticari kredilerde bu oran yüzde 32,35 oldu. Tüzelkişi ve kurumsal kredi kartları hariç ticari kredilerde faiz oranı yüzde 34,23'e yükseldi.

Dolar üzerinden açılan ticari kredilerde ise oran yüzde 5,93 olurken, TL tüketici kredilerinde oran yüzde 29,82 seviyesinde gerçekleşti.

Ticari kredide faiz oranı, 8 Haziran 2018'de yüzde 21,28 seviyesinde idi. Bu alanda yaklaşık üç aylık sürede 10 puanlık artış kaydedilmiş oldu. Önümüzdeki dönemde TCMB'nin faiz artırmasına paralel olarak kredi hacmindeki daralmanın artması ve faizlerin daha da yükselmesi bekleniyor.

Mevduat hesaplarına vergi düzenlemesi

Türk Lirası mevduat hesabında vergi oranının düşürülmesini, döviz mevduatında vergi oranlarının arttırılmasını içeren Cumhurbaşkanı Kararnamesi, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

22/7/2006 Tarihli ve 2006/10731 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı'na göre, Türk Lirası ve döviz mevduatları için ödenen faizler ile katılım bankaları tarafından katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından alınan stopaj oranları yeniden düzenlendi. Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizlerden ve katılım bankalarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kar paylarından vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar için yüzde 18 olarak uygulanan oran yüzde 20'ye, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda yüzde 15 olan oran yüzde 16'ya yükseltildi. 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda uygulanan yüzde 13'lük oran ise değişmedi.

TL mevduatları

TL mevduatlara ödenen faizlerden, vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar için yüzde 15'lik kesinti yüzde 5'e, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda yüzde 12'lik kesinti yüzde 3'e düşürüldü. 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda yüzde 10 olan kesinti oranı ise sıfırlandı.

Kar payları

Katılım bankaları tarafından katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından ise bu oranlar vadesiz, ihbarlı ve özel cari hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplar için yüzde 5, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda yüzde 3 olarak uygulanacak. 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda sıfırlanacak.

Karar, yayımı tarihinden itibaren 3 ay süreyle sınırlı olarak vadesiz ve özel cari hesaplara ve söz konusu tarihten itibaren 3 ay içinde açılan veya vadesi yenilenen vadeli hesaplara ödenecek faizler ve kar paylarına uygulanacak.

IMF'den çağrı

Uluslararası Para Fonu (IMF), Türk Lirası'nın aşırı değer kaybı ve yüksek enflasyondan dolayı ekonomide sıkıntılı günler yaşayan Türkiye'nin "mantıklı" ekonomi politikaları üreterek durumu istikrarlı hale getirebileceğini belirtti.

IMF Sözcüsü Gerry Rice, gazetecilere yaptığı açıklamada, "Gelişmeleri yakından takip ediyoruz. Ancak bir kez daha ifade edeyim ki Türkiye'nin IMF'nin finansal programına talebi olmadı" dedi. Rice, "Piyasadaki oynaklık dikkate alındığında, Ankara'nın mantıklı ekonomi politikalarına açık bir şekilde sadık kalarak yarar sağlayacağına inanıyoruz" diye konuştu. Rice, bunun en önemli tarafının, fiyat dengesi sağlama görevini sürdürebilmesi için Merkez Bankası'nın icrai bağımsızlığının garanti altına alınması olduğunu ifade etti.

IMF'nin faturası ağır

IMF, gelişmekte olan ülkelerin krize sürüklenmesiyle bir kez daha kurtarıcı olarak gündeme geliyor. Özelleştirmeyi merkeze alan IMF anlaşmaları, bir sonraki krizin altyapısını hazırlıyor.

Arjantin ve Türkiye başta olmak üzere gelişmekte olan ülke piyasalarında yaşanan sarsıntılar Uluslararası Para Fonu'nu (IMF) gündemin tekrar ilk sıralarına taşıdı.

Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan habere göre, Arjantin IMF ile anlaşma yoluna giderken, Türkiye şimdilik bu seçeneği gündemine almadı. ABD merkezli küresel finans sisteminin temel araçlarından biri olan ve 1947 yılında faaliyete geçen kuruluş, mali destek karşılığında üye ülkelerden talep ettiği politikalarla büyük tepkilere de neden oluyor.

Kamu harcamalarını kısma, kamu istihdamını azaltma, işgücü piyasalarını esnekleştirme, güvencesiz çalışma, bireysel emekliliği teşvik, özelleştirme, sermayenin rahat hareket etmesi için serbestleştirme gibi standart IMF reçeteleri, birçok ülkede olumsuz hatıralar biriktirmiş durumda.

İşsizlik katlandı

IMF anlaşmalarının en yakın örneği komşu Yunanistan'da yaşandı. 2009'da büyük bir ekonomik kriz yaşayan ülke IMF ve Avrupa Birliği (AB) ile kurtarma anlaşmaları imzaladı. IMF ve AB programları sonrasında Yunanistan'ın ekonomik büyüklüğü, 2008'deki 354 milyar dolar seviyesinden 2017'de 200 milyar dolar seviyesine keskin bir düşüş yaşadı. 2008'de yüzde 7 seviyelerinde olan işsizlik oranı, Mayıs 2018 itibarıyla yüzde 19,5 olurken, özellikle genç işsizlik oranı yüzde 40 seviyelerinde bulunuyor. Son 8 yıldır 400 bin gencin terk ettiği ülkede krize neden olan yüksek borçluluk oranı da gerilemek yerine arttı. 2009'da kamu borcunun milli gelire oranı yüzde 109,4 iken, bu oran 2018 itibarıyla yüzde 191,3'e yükseldi. Kurtarma paketleri kâğıt üstünde sona erse de IMF ve AB programları, ülkede kalıcı izler bıraktı.

Milli gelirler düştü

IMF ile ilk stand-by (kredi desteği) anlaşmasını 1961 yılında yapan Türkiye, bugüne kadar toplamda 19 kez bu anlaşmayı yaptı. Toplamda 50 milyar dolarlık kredi anlaşması yapan Türkiye, özelleştirme, işgücü piyasasının esnekleştirilmesi ve sermaye piyasalarında serbestleşme gibi IMF taleplerini yerine getirdi. Ancak SEKA örneğinde olduğu gibi özelleştirmeler, Türkiye'nin dışa bağımlılığını artırarak yüksek cari açık ve dolayısıyla yüksek dış borç sorunlarını daha da ağırlaştırdı.

1995 yılında IMF ile anlaşan Meksika'da üç yıl sonra kişi başına milli gelir 1974 seviyesine gerilemiş, bankaların borçlarının üstlenilmesiyle ülkenin dış borcu 560 milyar dolar artmıştı.

Asya krizi sonrası IMF ile anlaşan Endonezya'da yoksulluk oranı yüzde 11'den yüzde 60'a çıkmış ve ülkenin ekonomik büyüklüğü (milli gelir) bir yılda yüzde 15 oranında azalmıştı. Son olarak IMF kapısını çalan Arjantin'den de, 95 bin kamu çalışanının işten çıkarılması ve kamu harcamalarında büyük kesintiye gidilmesi talep ediliyor.

Ekonomide büyüme, faiz ve döviz kuru gelişmeleri nasıl yorumlandı?

Erdal Sağlam

Beklentiler büyümede aşağı, enflasyonda yukarı

2018 yılına ilişkin veriler ve beklentiler büyümede yön aşağı doğruyken, enflasyonda yukarı yönün hakim olduğunu gösteriyor. Cari işlemler açığı beklentisi düşerken, kur ve enflasyon tahminleri ise giderek yükseliyor.

Açıklanan TÜİK rakamlarına göre bu yılın ikinci çeyreğindeki büyüme, beklentiler doğrultusunda, bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 5,2 oranında gerçekleşti. Büyüme rakamlarının detaylarına bakıldığında özetle; kamu harcamaları ve tüketim kaynaklı bir büyüme gerçekleştiğini, tarım kesiminin katma değere katkısı yüzde 1,5 gerilerken, sanayi sektörünün yüzde 4,3, inşaat sektörünün yüzde 0,8, hizmetler sektörünün yüzde 8 katkı sağladığı görüldü. Hanehalkının tüketim harcamaları, 2018 yılının ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 6,3 artarken, devletin nihai tüketim harcamaları yüzde 7,2, gayrisafi sabit sermaye oluşumu yüzde 3,9 arttı.

İlk iki çeyrek kıyaslandığında ise net ihracatın negatif katkısının ikinci çeyrekte artıya geçtiği, stok değişimlerinde tam tersinin yaşandığı, hane halkı ve yatırımların ise az da olsa yavaşladığı görülüyor.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak büyümeye ilişkin açıklamasında dengeleme sürecinin planlandığı gibi gittiğinin bu rakamlarla görüldüğünü söyledi. Albayrak'ın dengeleme dediği, "büyümenin yavaşlaması" süreci gerçekten de bu rakamlarla başlamış gözüküyor. Asıl yavaşlamanın üçüncü çeyrekten itibaren görülmeye başlayacağı konusunda herkes hemfikir. Buna karşılık önümüzdeki dönemde iç talebin katkısı azalırken, ihracatın büyümeye biraz daha fazla katkı vereceği tahminler arasında yer alıyor.

İktisatçıların yorumlarına baktığımızda, bu yıl sonu büyüme rakamının yüzde 3 civarında tahmin edildiğini söyleyebiliriz. Gerçi yüzde 2 diyen de, 5 diyen de var ama yüzde 3'ün biraz altı ya da üstünde bir rakamın çıkacağı anlaşılıyor. Hangi tahmin tutarsa tutsun; yılın üçüncü çeyreğinden itibaren büyümede ciddi geri gelmelerin yaşanacağı açıkça gözüküyor. Bununla birlikte 2019 yılına ilişkin büyüme tahminlerinin ise daha da aşağı geldiğini, en iyimser sayılacak tahminler arasında yüzde 2'lik büyüme rakamının yer aldığını söyleyelim.

Beklenti yüzde 20'ye dayandı

Merkez Bankası beklenti anketinde 2018 yılı büyüme beklentisi yüzde 3,9'dan 3,4'e, 2019 beklentisi de yüzde 3,5'ten 2,7'ye geriledi.

Büyümedeki daralma beklentisine karşılık enflasyon beklentileri ise ciddi biçimde artmaya devam ediyor. Merkez Bankası'nın son beklenti anketinde yıl sonu enflasyon rakamı beklentisinin bile yüzde 19,61'e çıktığını söylersek, beklentinin ne kadar büyük hızla yükseldiği kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Bu ayki enflasyon beklentisinin yüzde 1,25'den 2,13'e çıktığı görülen anket sonuçlarına göre, 12 ay sonrasına ilişkin beklenti ise yüzde 12,96'dan 14,46'ya yükseldi.

Buna bağlı olarak kur ve faiz beklentileri de yükselmeye devam ediyor.

Beklenti anketinde Merkez Bankası ağırlıklı ortalama fonlama maliyeti yüzde 21,69 olarak gerçekleşti. Dolar/TL kurunda yıl sonu beklentisi 5,97'den 6,59 seviyesine yükselirken, 12 ay sonrasına ilişkin beklenti ise aynı dönemde 6,29'dan 7,08'e çıktı.

Buna karşılık cari işlemler açığı beklentisi ise 52,7 milyar dolardan 49,7 milyar dolara geriledi. 2019 için aynı beklenti 47,2 milyar dolardan 39,1 milyar dolara indi.

Özetle; 2018 yılının tümünde yüzde 20 enflasyona karşılık yüzde 2-3'lük büyüme yaşanacak gözüküyor. Veriler ve beklentiler giderek bu tabloya işaret ediyor. Unutmayalım ki; bu muhtemel tablo iktidarın kısa dönemdeki ekonomik kararlarına da yön verecek.

Uğur Civelek

Küresel eğilimler ve bulaşıcı kırılganlıklar

Kırılgan olarak adı çıkmış gelişen ekonomilerdeki finansal eğilimlere ilişkin tahmin yaparken olabildiğince gerçekçi olunması önemlidir. Küresel eğilimlerin olumlu olduğu dönemlerde gelişenler ortalamasından daha az yararlanırlar ve tam aksi durumdan en olumsuz şekilde etkilenir-

ler. Bu nedenle, diğer gelişenlerden olumlu yönde ayrışmaları pek olası değildir; kısa vadede oluşabilecek aksi yöndeki görünümler yapay zorlamalardan kaynaklanmış olabilir ve kalıcı olabilme ihtimali sıfıra yakındır.

Geride bıraktığımız haftanın son iş gününde, küresel beklentiler düzelmez ve gelişenlerdeki eğilimlerde herhangi bir değişiklik yaşanmazken ülkemizin olumlu yönde ayrıştığı şeklindeki görünüm şüphe ile karşılanmalıdır; kalıcı olamama olasılığı oldukça yüksektir. Küresel eğilimlere ilişkin iyimser varsayımlar ve içerde yerleşiklerin güvensizliğini kırmaya yönelik yapay zorlamalar böyle bir görünümün ortaya çıkmasına sebep olmuş olabilir. Küresel beklentiler olumsuzlaşır ve kırılganlık daha bulaşıcı hale dönüşürken ülkemizdeki eğilimlerin aniden iyimserleşmesi, ya yapaydır veya geçici bir teknik tepkidir.

Enflasyonist baskılar daha da güçlenebilir

Küresel eğilimler ve beklentilerdeki olumsuzlaşma, hemen yukarıda kısmen özetlemeye çalıştığımız yapay zorlamayı teyit etmiyor. Önemli sayılabilecek etkin faktörler, gerek ABD Ekonomisinde ve gerek ise diğerlerinde enflasyonist baskıların daha da güçlenebileceğine ve riskten kaçınma eğilimini daha belirleyici hale getirebileceğine işaret ediyor. Başka bir deyişle, ülkemizdeki yapay zorlamada kullanılan küresel eğilimlere ilişkin iyimser varsayımın temelsiz olduğunu hesaba katmak gerekiyor.

ABD ekonomisine ilişkin Ağustos ayı işsizlik verileri, iyi şeyler söylemiyor; ortalama ücretlerdeki artış beklenenin iki katına ulaşarak yüzde 0,4 düzeyinde gerçekleşmiş ve yıllık rakam yüzde 2,9 seviyesine sıçramış. Bu veri, dolar faizlerinin istikrarlı bir şekilde yükselmeye devam edebileceğini düşündürüyor. Ticaret savaşı cephesinde büyümesi önlenemeyen gerginlik ve İran yaptırımları da, söz konusu ülkenin enflasyonuna ek katkılar yaparak gelişenlere yönelik riskten kaçınma eğilimini çok tehlikeli olabilecek şekilde artırabilir. Faizleri yeterince yükseltmekte geç kalınması korkusunu, ciddi yan tesirlerine rağmen daha baskın hale getiriyor. Korumacılık nedeniyle küresel ticaret hacminde daralma beklenirken, petrol başta olmak üzere emtia fiyatlarının bir miktar yükselmesi ve gelişen ülke paralarının değer kaybetmeye devam etmesi de olumsuzlukları azdırabilir!

2018 yılı genelinde, ülkemizdeki kaynak sıkıntısının tahammül sınırlarını zorladığı gözleniyor. Para otoritemizin brüt döviz rezervleri 14 milyar dolar azalarak 70 milyar dolar seviyesine gerilemiş. Bu durum mali sektöre aktarılan döviz likiditesinden kaynaklanmış; fakat söz konusu kesimin gerek döviz ve gerek ise Türk Lirası cinsinden likidite sıkıntısı büyümeye devam etmiş. Bu eğilimler döviz kurları, maliyet kökenli enflasyon baskıları ve faizlerin yukarı yönde hareketlenmesinde etkili olmuş. Küresel koşullar ülkemizdeki likidite sıkıntısını artırıyor; devamında ise finansal eğilimler ve ekonomiye ilişkin beklentiler olumsuzlaşıyor. Bu işleyişin yönü değişmedi, küresel koşullar ise bu eğilimlerin dalgalı bir şekilde devam etmesi yönündeki olasılıkları güçlendiriyor.

Ekonomimize ilişkin beklentilerin düzelmesi, finansal eğilimlerin yön değiştirmesi ve fiyat oynaklıklarının azalması için yeterli sebep bulmak pek mümkün olmuyor. İhtiyaçlar artıyor, fakat bunların karşılanabilmesi hem zorlaşıyor ve hem de daha maliyetli hale gelerek bilançoları yıpratıyor.

Ömer Faruk Çolak
Bulaşıcılık etkisi

Sermaye hareketlerinin önündeki engellerin 1980'li yıllarda kaldırılması sonrası, sermaye sahiplerinin açgözlülüğü, küreselleşme olarak adlandırılan sihirli sözcüğün arkasına gizlenerek ülkeleri zehirlemeye başladı. İlk zehirlenenler de gelişmekte olan ülkeler ya da moda terimi ile yükselen ülkeler/ekonomiler oldu.

Türkiye sermaye hareketlerine kapılarını 32 sayılı Kararla 1989'da açtı. O günden bu yana çeşitli şekillerde krizler yaşadı. Ancak şimdi en büyük krizle karşı karşıya. Türkiye aslında 2014 yılından bu yana krizin içinde idi. Ancak devleti yönetenler de, anlı şanlı özel sektör temsilcilerimiz, maneviyatı yüksek ancak tüketme heveslisi sıradan yurttaşlarımız harcama tutkuları nedeni ile bu olguyu görmezden geldiler. Bir anlamda "gittiği yere kadar" dediler. Bu süreçte ülkeyi yönetenler, CEO'lar, inşaat müteahhitleri, özelleştirmeden pay alanlar ve dahi diğer irili, ufaklı oligarklar, Midas'ın berberi rolünü oynadılar.

Midas'ın kulaklarının uzun olduğunu sözde kimse bilmiyordu, çünkü onlar gerçeği sadece kuyulara söylüyorlardı. Krizin su yüzüne çıkması biraz gecikmiş olsa da, 2018'i buldu. Bu arada kriz için için yanmaya devam etti. Bundan dolayı şimdi karşı karşıya kaldığımız yangının büyüklüğü de arttı.

Finansal zehirlenme

Ülkeler ne kadar dışa açık ise, finansal krizlerde o kadar derin olmaktadır. Türkiye şimdi böyle bir krizi Brezilya, Arjantin, hatta Hindistan ile birlikte yaşıyor. Yani Türkiye hastalığını bulaştırdı. Hemen her kriz de ikiz kardeş gibi hareket eden Arjantin ve Türkiye'de ise, durum adeta çığırından çıkmış durumda. Bu iki ülke neden şimdi öne çıkıyor?

The Economist Dergisi'nin Ağustos 2018 sayısında yayınlanan verilere göre; Arjantin'in büyüme oranı yüzde 3,6, Türkiye'nin yüzde 7,4. Arjantin'de enflasyon oranı yüzde 24,2 iken bu rakam Türkiye'de yüzde 17,3. İşsizlik oranı da birbirine yakın. Arjantin'de yüzde 9,1, Türkiye'de yüzde 9,7. Bütçe dengesi Arjanti'de -5,7, Türkiye'de -2,8. Cari denge rakamları da neredeyse eşit. Arjantin'de -4,7, Türkiye'de -5,9. Faiz oranları Arjantin'de yüzde 60'lara çıkarken Türkiye'de ise yüzde 24,4.

Şimdi de yanıtı verelim:

● Her iki ülkenin de bütçe dengesi zayıf,

● Cari açık düzeyleri yüksek,

● Kamu, özel sektör ve hanehalkı borçlanma oranları yüksek,

● Kamu harcamalarının yatırım etkinliği zayıf kaldı. Örnek verelim: Brezilya'da dünya kupası maçlarının oynandığı statlar da şimdi inek otlatılıyor, Türkiye'de de şehir hastaneleri, köprülerin yatırım verimliliği düşük, hatta hiç yok.

● Tüm bunların etkisi ile enflasyon oranı yüksek. Enflasyon oranının yüksek olmasının nedeni ile ulusal paraları Lira ve Peso bu yıl hızla değer yitirdi. Arjantin faiz oranını yüzde 60 yükselttiği halde döviz kuru aşağıya doğru bir salınım kazanmadı.

● En önemli ortak yan ise, bu iki ülkede de kurumsal yapı eksik, ekonomi kuralsız politikalarla idare ediliyor.

Hiç mi bu iki ülke arasında fark yok? Elbette var. En önemlisi. Arjantin halkı krizin sorumlusu olarak devleti yönetenleri ve sermaye sınıfını görürken, halkımız krizi dış güçlere bağlıyor.

Nevzat Saygılıoğlu
Ekonomide kriz var!...

Ekonomimizdeki 10 yıllık periyodlar…

Türk ekonomisindeki son 50-60 yıla onar yıllık periyodlar halinde baktığımızda;

● 60'lı yıllar ihtilal sonrasının Adalet Partisi ve Süleyman Demirel coşkusu,

● 70'li yıllar koalisyonların ve siyasi tıkanıklıkların ekonomiye yansıması,

● 80'li yıllar ile Turgut Özal liderliğinde Türkiye'nin dünyaya açılması,

● 90'lı yıllar devletin krize girmesi ve 5 Nisan 1994 kararlarının alınması,

● 2000'li yıllar kronik bankacılık krizinin Kemal Derviş önderliğinde aşılması,

● 2010'lu yıllar reel sektörün dış borçlanma ile krize adım adım yaklaşması

dikkat çeker. Yani zaman zaman coşku, zaman zaman sıkıntı dönemleri. Şimdi de sıkıntı dönemi.

Her kriz veya sıkıntı döneminde izlenen istikrar programları…

Örneğin 1990'lara girildiğinde yaşanan devlet krizi, 2000'li yıllara girerken bunu zedeleyen bankacılık krizi istikrar programlarıyla bir şekilde atlatıldı. IMF destekli çok ciddi ve acı reçeteler uygulandı. Yeni milenyuma girerken dünyada yaşanan likidite bolluğu ve dış ticaretteki liberal politikaların da etkisiyle Türkiye ekonomisi yelkenlerini doldurdu ve yol aldı. Ciddi ve güzel gelişmeler sağlandı.

Bütün bu gelişmelerde ne yazık ki konjonktür öne çıktı. Türkiye'nin temel yapısal sorunları görülmedi veya görülmek istenmedi. Adeta masanın üstündeki kiri altına alarak gizleme yolu benimsendi.

Örneğin; sosyal güvenlik, tarım, vergi, yerel yönetim, yerinden yönetim, kayıt dışılık gibi konular veya sorunlar görmezlikten gelindi. Dünyadaki iyi ülke örnekleri alınmadı.

Sağlam olmayan temeller üzerine sürekli ilaveler yapıldı. Devleşen metropoller, yükselen binalar, yeni model araçlar gelişmişlik zannedildi.

Daha da önemlisi eğitim yazboz tahtasına çevrildi, ihmal edildi. Ülkenin bütünsel bir eğitim planlaması oluşturulamadı ve dolayısıyla yaşama geçirilemedi.

Reel sektör krizinin adımları oluşturulmaya başlandı…

Yukarıdaki çarpık gelişmeler yaşanırken, bu arada özellikle 2010'larla birlikte reel sektörün yaşayacağı krizlerin temelleri atılmaya başladı. Şöyle ki, reel sektör;

● Çok büyük tutarda dış borçlanma yaptı,

● Borçlanma yetmiyormuş gibi dövize güvenerek açık pozisyona girdi,

● Artık dışarıya sermaye ihracına ve Türkiye'den kaynak çıkışına başladı,

● Mikro düzeyde sağlam adımlar atmak yerine, hormon alarak büyüdü,

● Çarpık ve sağlıksız mali tablolara sahip olmaya başladı.

Kim ne derse desin, artık Türk reel sektörü ciddi bir krizin içerisindedir.

Reel kesim sektörüne göre veya büyüklüğüne göre farklı tonlarda bu krizi yaşıyor.

Ne yazık ki bazıları hala bu gelişmelerin farkında değil.

Reel sektörün temsilcisi konumundaki meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının yönetimleri gelişmelere karşı gözlerini kapatmış, kulaklarını tıkamış durumdadır.

Şu anda piyasalar ciddi nakit sıkıntısı içindedir. Alışveriş olmuyor, alacaklar alınmıyor ve borçlar ödenmiyor ve dolayısıyla para dönmüyor.

Reel sektör; vergi affı veya yapılanması, sosyal güvenlik kolaylıkları, istihdam destekleri, diğer kredi imkanları ile yıllardır kamu destekli olarak yaşamını sürdürmeye devam ediyor.

Reel sektör artık çok ciddi faiz yükü ve kur riski ile karşı karşıya gelmiş durumdadır.

1990'lı yıllarda olduğu gibi mali tablolar bozulmuş ve faaliyet dışı ciddi zararlar oluşmaya başlamıştır.

Teknik iflas içerisinde olmayan sektör veya firma sayısı artık çok azdır.

Ne yapılmalı?...

Var olan sıkıntıları giderek daha da kronik hale getiren döviz kurlarına serbest piyasa kuralları dahilinde hakim olunmadan kısa vadede sonuç alınacağı beklenmemelidir. İş dünyasının ve kamuoyunun desteği alınarak derhal para ve maliye politikaları devreye sokulmalıdır.

● Adı konulmuş istikrar programları ve mutlaka çıpalar oluşturulmalı.

● Kamu kesimi çok ciddi kemer sıkma yoluna gitmeli, gereksiz ve aşırı lüks harcamalardan kaçınmalı.

● Kamu kesimi vergiler dahil yeni ve sağlıklı sürdürülebilir kaynaklar yaratmalı.

● Kamu ürünlerinin fiyatları ayarlanmalı ve yük olmaktan kurtarılmalı.

● Her türlü görev zararlarının önüne geçilmeli ve etkin olmayan teşvikler kaldırılmalı.

● Bir süreliğine de olsa büyüme hayallerine son verilmeli ve öncelikle yangın söndürülmeli.

Yeni politika setinin oluşturulmasında;

● İçinde bulunduğumuz uluslararası koşullar,

● Önümüzdeki yerel seçimler,

● Hala tam olarak oluşturulmamış ve yetersiz kadrolar,

● Konulara bakış ve algılamalar

●…

engel olmaya devam edecek gibi görünüyor.

Yeni Ekonomi Programı

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak 2019-2021 yıllarını kapsayacak yeni ekonomi programını açıkladı. Orta Vadeli Program, Yeni Ekonomi Programı ismiyle hazırlandı. Yeni Ekonomi Programı dengelenme, disiplin, değişim ana mesajlarını içeriyor. Yeni Ekonomi Programı'nda büyüme hedefleri; 2018 için yüzde 3,8, 2019 için yüzde 2,3, 2020 için yüzde 3,5 ve 2021 için yüzde 5 olarak belirlendi. Vergi, prim ve alacaklara ilişkin yeniden yapılandırma hayata geçmeyecek.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak tarafından Dolmabahçe Sarayı'nda yapılan toplantı ile açıklanan Yeni Ekonomi Programı, 2021 yılına kadar sürecek.

Yeni Ekonomi Programı'ndan öne çıkan başlıklar şunlar oldu:

ENFLASYON HEDEFİ: 2018 için yüzde 20,8, 2019 için yüzde 15,9, 2020 için yüzde 9,8 olarak belirlendi. Enflasyonun 2021'de yüzde 6'ya inmesi bekleniyor.

BÜYÜME BEKLENTİSİ: 2018'de 3,8, 2019'da 2,3 2020'de 3,5.

CARİ AÇIK/GSYH HEDEFLERİ: 2018'de 4,7, 2019'da 3,3, 2020'de 2,7.

İŞSİZLİK HEDEFLERİ: 2018'de 11,3, 2019'da 12,1, 2020'de 11,9. 2020'de 2 milyon yeni istihdam oluşturulacak.

KAMUDA TASARRUF: 2019'a kadar 60 milyar tasarruf sağlanacak.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın Yeni Ekonomi Programı sunumunda dikkat çeken detaylar şöyle:

Temel hedefler

Programımızı 5 temel hedef üzerine kurduk. Bu alanlar enflasyon, kamu maliyesi, istihdam ve cari açıkla bankacılık ve reel sektör alanları oldu. Desteğe ve koordinasyona ihtiyacımız var. Yeniden yapılandırılmış finansal istikrar ve kalkınma hayata geçirilecek. Gıda fiyatlarındaki dalgalanmalar yakından izlenerek mücadele edeceğiz. Birçok aksiyonla enflasyonla mücadele ederek 2021 yılında yüzde 6'ya çekeceğiz.

Bazı projeler askıya alınacak

Sadece 2019'da ihalesi yapılmamış ve ihalesi yapılmış tüm projeler askıya alınacak. Kamu özel işbirliklerinin verimli olmasına yönelik düzenlemeler hayata geçirilecek. Kayıt dışı ekonomiyi azaltmak için vergi süreçlerinde önemli iyileştirmeler yapacağız. İndirimleri kademeli olarak kaldıracağız.

Sürdürülebilir büyüme

Büyümeyi sürdürülebilir sağlıklı bir çizgiye oturtacağız. Fiyat istikrarı için Merkez Bankası elindeki tüm araçları bağımsız bir şekilde kullanmaya devam edecek.

Artık vergi affı olmayacak

Cari açıkta yeni uygulamalarımız devreye alınarak Temmuz-Ağustos'ta görmeye başladığımız süreç devam edecek. Mücadele vereceğimiz 2 temel alan daha var. Yatırımlarda önceliklerimizi vereceğimiz cari açık büyük bir anlam ifade ediyor. Alınan tedbirlerle 2019'da 60 milyar TL tasarruf sağlanacak. Kamu alacaklarına yönelik bir yapılandırma olmayacak.

Türkiye Kalkınma Bankası'nın görev alanı

Son dönemdeki ekonomi firmalarımızın bir kısmı farklı alanlarda problemler yaşıyor. Bankalarda kapsamlı bir politika seti devreye girecek. Bankaların güncel mali yapılarını tespit etmek için mali bünye değerlendirme çalışmalarını başlatıyoruz. Bu aksiyonların yanında Türkiye Kalkınma Bankası'nın görev alanını geliştireceğiz.

Taşınmaz değerleme sistemi

Vergilerde istisna ve muafiyetler gözden geçirilecek. Taşınmaz değerleme sistemi ile gayrimenkul emlak vergi değerlerini adil bir şekilde

yapacağız. Gayrimenkul eko sistemi doğru ekonomiye kazandırılırsa Türkiye ekonomisini nasıl güçlendireceğini göreceğiz. Süreçleri etkin yönetmek için Big Data yani büyük vergi veri merkezini kuruyoruz. Vergideki kayıt dışı alanları somut olarak belirleyecek.

Teşvik paketleri ve kamu desteği

Sanayi üretiminde sektör odaklı programlar oluşturulacak. İlaç, petrokimya birçok sektör için somut projeler hayata geçirilecek. Bu projelerin hayata geçmesiyle birlikte uygun teşvik paketleri ve kamu desteği ile aktif olmaları sağlanacak.

3 aylık dönemlerde takip

2019-2021 için en büyük farklılıklardan bir tanesi bu mekanizmalarla geçmiş dönemlerden farklı olarak uygulanmayan eylemlerin takipçisi olacağız. Uygulama sözleri ve tarihlerinin takipçisi olacağız. Her bir Bakanlığımız uygulama takvimini bizlerle koordinasyon içinde hayata geçirecek. 3 aylık dönemlerde eylemler takip edilecek adımlar hep beraber atılacak.

İş dünyası için Türk vatandaşlığına geçiş kolaylaştı

Resmi Gazete'nin 19 Eylül 2018 tarihli sayısında yayımlanan 106 sayılı kararla, yabancıların Türkiye vatandaşlığına geçişiyle ilgili bazı düzenlemeler değiştirildi. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla yayımlanan kararla, 2010 yılında yürürlüğe giren Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in yabancıların "istisnai olarak Türk vatandaşlığını" kazanmalarını düzenleyen 20'nci maddesinde değişikliğe gidildi.

Yeni düzenlemelere göre, Türkiye vatandaşlığına hak kazanmak için öngörülen sabit sermaye tutarı 2 milyon dolardan 500 bin dolara indirildi. Ayrıca Türkiye'de gayrimenkul sahibi yabancıların vatandaşlığa geçişi için gereken asgari taşınmaz bedeli de 1 milyon dolardan 250 bin dolara çekildi.

Yine vatandaşlığa hak kazanma şartları arasında yer alan en az 100 kişiye istihdam sağlama ifadesi de 50 kişi olarak değiştirildi. Vatandaşlığa geçme hakkı kazanmak için Türkiye'deki bankalarda tutulması gereken mevduat miktarı da 3 milyon dolardan 500 bin dolara düşürüldü.

Cumhurbaşkanı kararıyla yapılan değişikliklerin ardından ilgili yönetmeliği 20'nci maddesinin ikinci fıkrasının yeni hali şöyle oldu:

"(2) Aşağıdaki şartlardan herhangi birini sağlayan yabancı, Kanunun 12'nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında Cumhurbaşkanı kararı ile Türk vatandaşlığını kazanabilir:

a) En az 500.000 Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da karşılığı Türk Lirası tutarında sabit sermaye yatırımı gerçekleştirdiği Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca tespit edilen,

b) En az 250.000 Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da karşılığı Türk Lirası tutarında taşınmazı tapu kayıtlarına üç yıl satılmaması şerhi koyulmak şartıyla satın aldığı Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tespit edilen,

c) En az 50 kişilik istihdam oluşturduğu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca tespit edilen,

ç) En az 500.000 Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da karşılığı Türk Lirası tutarında mevduatı üç yıl tutma şartıyla Türkiye'de faaliyet gösteren bankalara yatırdığı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca tespit edilen,

d) En az 500.000 Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da karşılığı Türk Lirası tutarında Devlet borçlanma araçlarını üç yıl tutmak şartıyla satın aldığı Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilen.

e) En az 500.000 Amerikan Doları veya karşılığı döviz ya da karşılığı Türk Lirası tutarında gayrimenkul yatırım fonu katılma payı veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma payını en az üç yıl elinde tutma şartıyla satın aldığı Sermaye Piyasası Kurulunca tespit edilen."

Ayşen GÜÇLÜOĞULLARI

Emrah DEMİRAĞ
İAOSB Proje ve İş Geliştirme Birimi

İAOSB FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI (MAKİNE VE TEÇHİZAT HARİÇ)

Fabrikasyon Metal Ürünleri imalatında faaliyet gösteren işletmeler, oldukça geniş yelpazede yer alan son kullanıcılar dahil, tüm sektörlerin ihtiyaç duyduğu komponent olarak tanımlanan parçaları üretiyor.

Çalışmanın amacı

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) Yönetimi tarafından, Bölgemizde yer alan sektörlerin performans ve gelişim noktalarını tespit etmek, sektörlerin rekabet güçlerine katkı sağlamak amacıyla sektörel çalıştaylar gerçekleştirmekteyiz. Sektörel çalıştaylar aracılığı ile sektörün mevcut durumunun İAOSB, Türkiye ve İzmir genelinde incelenmesi, sektörü ileriye taşıyacak stratejilerin, güncel küresel unsurların neler olabileceğinin tartışılması ve Katılımcılarımızın firma stratejilerine fayda sağlayacak projelerin belirlenmesine yönelik referans bir çalışma hedeflenmektedir.

2009 yılından bu yana gerçekleştirilen sektörel çalıştaylar; Makine-Metal Döküm, Plastik ve Kauçuk, Gıda ve İçecek, Tekstil ve Hazır Giyim, Kimyasal Ürünlerin İmalatı, Elektrikli Teçhizat, Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Ekipman sektörlerine yöneliktir.

13 Eylül 2018 tarihinde, NACE Rev.2-Kod:25-Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç) Sektörü'ne yönelik olarak çalıştay gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın kapsamı

4 aşamadan oluşan çalışma, İAOSB'de 93

parselde faaliyette bulunan 65 firmayı kapsamaktadır. Çalışmalara, 2018 Haziran ayı içinde başlanmış olup, aşağıda belirtilen aşamalar tamamlanmıştır. Aşamalar sırasıyla;

• Sektör hakkında bilgi edinmek amacıyla yapılan masa başı araştırmalar,

• İAOSB firmaları ve kurumlar ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler,

• 13 Eylül 2018 tarihinde gerçekleşen, saha analizi aracılığı ile saptanan ortak sorunların önceliklendirildiği, çözümlerine yönelik faaliyetlerin tartışıldığı çalıştay organizasyonu,

• İAOSB Haber Dergisi'nde yayınlanan çalıştay raporudur.

Çalışmanın yöntemi

Çalışma kapsamında irdelenecek sektörün belirlenmesinde NACE sınıflamasından yararlanılmaktadır. NACE, Avrupa Birliği'nde ekonomik faaliyetlerin istatistiksel olarak sınıflandırılmasını sağlayan bir sistemdir. İktisadi faaliyet sınıflamasında 2009 yılına kadar NACE Rev.1 kullanılmış, 2010 yılından itibaren ise NACE Rev.2'ye geçilmiştir. (1)

Sektör analizinde, sektörün tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesi önem arz etmektedir. Geniş bir sektör tanımlaması, ürün, müşteri ya da coğrafi bölge farklılıklarının net olarak açıklanmasını engellerken, çok dar bir sektör tanımı ise, ilgili ürünler ya da coğrafi pazarlar arasındaki ortak özelliklerin ve bağlantıların gözden kaçmasına neden olur. Bu kısıtlar dikkate alınarak 2 basamaklı NACE sayısal kodları temel alınmaktadır.

Çalışmada Michael E. Porter'in "Rekabet Elması Modeli" yöntem olarak kullanılmıştır. "Model", neden bazı ülkelerde kurulmuş bazı şirketlerin sürekli inovasyon yapabildiğine, neden kıyasıya iyileştirme peşinde koşarak, daha da gelişmiş rekabet üstünlüğü kaynakları aradıklarına, 4 unsur çerçevesinde yanıt vermektedir. Bu unsurlar; coğrafya ve faktör koşulları, firma stratejisi ve rekabet yapısı, talep koşulları, ilişkili ve destekleyici sektörlerdir. (2) Belirtilen bu unsurlar, sadece sektör temsilcileri ile değil, o sektöre yönelik bilgi üreten, eğitim veren kurumlar ve sivil toplum örgütleri gibi destekleyici mekanizmaların faaliyetleri ve devletin rolünü de dahil ederek, bütünsel değerlendirilmektedir.

SEKTÖRE GENEL BAKIŞ

Fabrikasyon Metal Ürünleri imalatında faaliyet gösteren işletmeler, oldukça geniş bir yelpazede yer alan son kullanıcılar dahil, aşağıda detaylandırılan tüm sektörlerin ihtiyaç duyduğu komponent olarak tanımlanan parçalar ya da yarı mamullerin üretimini gerçekleştirmektedir.

Bölgemizde 65 firmanın iştigal konusu olan NACE Rev.2-Kod:25, Türkiye'de olduğu gibi dünya içinde lokomotif sektör olan "makine sektörünün" tamamlayıcısı konumunda olup, otomobil, elektronik ve inşaat sektörlerini destekleyen pek çok orta büyüklükteki işletmeden oluşmaktadır. Belirtilen sektörlere ek olarak; enerji, savunma sanayisi, havacılık, gemi inşası, demir yolu, gibi pek çok sanayi koluna girdi sağlamakta, iş ortağı olarak bütünleşik çalışmaktadır.

NACE Rev.2-Kod:25- Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç); "saf" metal ürünlerin (metal parçalar, fıçı, varil benzeri muhafaza kapları gibi…) imalatı ile hareketli parçalarla çalışan, mekanizmalarında, elektrik, elektronik veya optik tasarımların olduğu ürünlerin (bazen diğer materyaller eklenerek) daha karmaşık mekanizmalara dönüştürülmesine yönelik bağlantı veya montaj ürünlerinin imalatını kapsamaktadır. (3) Ayrıntılı incelendiğinde; NACE Rev.2 sınıflandırmasına göre sektör, üçlü düzeyde "8 alt gruba" ayrılmaktadır. Dörtlü düzeyde ise "17 alt sınıftan" oluşmaktadır.

GRUP	SINIF	AÇIKLAMASI	İAOSB FİRMA SAYILARI
25.1		**Metal yapı malzemeleri imalatı**	**11**
	25.11	Metal yapı ve yapı parçaları imalatı	
	25.12	Metal kapı ve pencere imalatı	
25.2		**Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı**	**5**
	25.21	Merkezi ısıtma radyatörleri, sıcak su kazan imalatı	
	25.29	Metal tank, rezervuar, konteyner imalatı	
25.3		**Buhar jeneratör imalatı, merkezi ısıtma sıcak su kazanları**	**0**
	25.30	Buhar jeneratör imalatı	
25.4		**Silah ve Mühimmat İmalatı**	**0**
	25.40	Silah ve mühimmat imalatı	
25.5		**Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskınlanması**	**1**
	25.50	Metallerin dövülmesi, preslenmesi, yuvarlanması	
25.6		**Metallerin işlenmesi, kaplanması**	**24**
	25.61	Metallerin işlenmesi ve kaplanması	
	25.62	Metallerin makinede işlenmesi	
25.7		**Çatal bıçak takımı ve diğer kesici aletler**	**7**
	25.71	Çatal bıçak takımları, diğer kesici aletler	
	25.72	Kilit ve menteşe imalatı	
	25.73	El aletleri, takım tezgah uçları, testere ağızları	
25.9		**Diğer fabrikasyon metal ürünleri**	**17**
	25.91	Çelik varil ve benzer muhafaza ürünlerin imalatı	
	25.92	Metal hafif paketleme malzemeleri imalatı	
	25.93	Tel ürünlerin, zincir ve yayların imalatı	
	25.94	Bağlantı malzemeleri ve vida makinesi ürünleri imalatı	
	25.99	Başka yerde sınıflandırılmamış diğer metal ürün imalatı	
25	**TOPLAM**		**65**

Kaynak: TÜİK, NACE Rev.2- Ekonomik Faaliyet Sınıflaması

Bu kapsamda, sektör yukarıdaki tabloda yer aldığı gibi gruplara ve sınıflara ayrıştırılmaktadır. Tabloda "gruplarda" İAOSB özelinde kaç firmanın yer aldığı belirtilmiştir.

Üretimde teknoloji kullanımı irdelendiğinde; Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından yayınlanan, Avrupa İstatistik Ofisi "Eurostat" kurumunun verilerine göre sektör, "orta-düşük teknoloji" yoğunluğuna sahiptir. Yalnızca, 25.4 grubu olan "silah ve mühimmat imalatı" orta-yüksek teknoloji yoğunluğuna sahiptir. Buhar jeneratörü üretiminde ve silah imalatında, piyasada kısıtlı sayıda üreticinin bulunduğu ve bu üreticilerin birbirlerinin karar ve davranışlarından etkilendiği piyasa yapısı olarak "oligopol" olarak tanımlanan bir yapının olduğunun vurgulanması önem teşkil etmektedir.

Yapılan araştırmalar; dünya ve Türkiye'de metal üretimi yapan firmaların karşılaştıkları önemli zorluklardan birinin; müşterilerin talep ettiği ürün çeşitliliğini sağlayacak ya da yüksek adetlerde üretim talebine yanıt verecek süreç ve esnek üretim koşullarının oluşturma zorluğu olduğunu göstermektedir.

Bu kapsamda sektöre ilişkin ekonomik verileri; dünya, Türkiye, İzmir ve İAOSB özelinde incelemeden önce, sadece fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörüne değil, tüm farklı sektörlerin dünyada gelişimini etkileyen küresel eğilimler hakkında bilgiler paylaşmak önem teşkil etmektedir.

2013 yılında "Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı" (UNIDO) tarafından yayınlanan, "Küresel İmalat Sektörlerinde Yükselen Eğilimler" (Emerging Trends In Global Manufacturing Industries) Raporu'na göre firmalar tarafından üzerinde çalışılması gereken noktalar belirtildiği şekildedir. (4)

- Tüm küresel eğilimlerin takip edilmesi,
- Metal işleme sektöründe başarının anahtarı, özellikle farklı teknolojilerin kullanıldığı, biyoteknoloji, nano teknoloji, mikro teknoloji, bilgi ve iletişim/haberleşme teknolojisi ve ileri malzemeler dahil olmak üzere, tüm değer zinciri ögelerine hakim olunması,
- Bilimsel gelişmelerin, yakın gelecekte metal işleme sektöründe bir şekilde kullanılacağı düşünülerek yakından takip edilmesi,
- Fırsatları değerlendirmek amacıyla, küresel bazda hızlı gelişen diğer sektörler, metal işleme sektörü ile nasıl ilişkilendirilebilir arayışında ve anlayışında olunması,
- Firmaların, Ar-Ge faaliyetlerine ait geri dönüşleri daha hızlı alacakları akılcı yer tercihleri yapmaları,
- Çin'in metal işleme ve diğer sektörlerde, tek başına hem en büyük pazar, hem de en büyük üretici olarak değerlendirilmesi,
- Dünya ticaret dengelerinin Doğu Asya ve Pasifik ülkeleri ekseninde ciddi boyutlarda büyüdüğü dikkate alınarak, değişen ve gelişen bu çevrim içinde bulunabilmenin değerlendirilmesidir.

Aynı zamanda, rapora göre gelecekte "rekabetçi üretimi" sağlayacak unsurlar üzerinde durularak, değişen talep, ürün ve süreçlere hızlı adaptasyon için gereken, "Yenilikçilik" anlayışının, sürdürülebilir bir yönetim tarzı olarak ele alınmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu kapsamda, bu anlayışı tanımlayan "Sürdürülebilir Yenilikçilik Yönetiminin" eğilimleri açıklanmıştır. Sırasıyla;

- Dağınık/Dağıtılmış imalat
- Hızlı cevap veren imalat
- Kompleks imalat
- Kişiselleştirilmiş imalat, (müşteri isteğine göre)

• İnsan merkezli imalat, (geleceğin otomasyon sistemlerini yönetebilecek iş gücü ve bu iş gücüne sağlanmış güvenli iş ortamları)
• Sürdürülebilir ve yenilikçiliğe açık imalat

Dünyada sektör

Dünya Bankası verilerine göre; 2016 yılında, sektörün dünya ihracatı 900 milyar Dolar olarak gerçekleşmiş olup, toplam dünya ihracatı içindeki payı yüzde 6,4'dür.

Yıllar	Dünya Toplam İhracatı (Trilyon Dolar)	Dünya 25 NACE İhracatı (Trilyon Dolar)	Oran (%)
2015	16	1,08	% 6,7
2016	14	0,90	% 6,4

Kaynak: Dünya Bankası

Türkiye'de sektör

NACE sınıflamasına göre imalat sanayisi içinde yer alan, "Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç)" sektörünün Türkiye İstatistik Kurumu 2015 yılı verilerine göre üretim değeri, imalat sanayi üretim değerinin yüzde 6'sıdır.

Türkiye ölçeğindeki işletme sayısı, istihdam sayısı, Ar-Ge harcaması ve dış ticaret verilerine baktığımızda:

İşletme sayısı, istihdam

Türkiye'de markalaşmış, ihracat yapan, alanında öncü firmaların yanında küçük ölçekli KOBİ'ler de yer almaktadır. Araştırma raporlarına göre; metal sektörü üyesi KOBİ'lerin hemen hemen tamamı yurt içine imalat yapan, düşük kar marjları ile çalışan, küçük işletme grupları ya da bireysel hareket eden işletmelerdir. Sektörde, küçük ölçekli imalatçılarımız başta otomotiv ve makine imalat sektörü vb. sektörlerde ana imalatçı fabrikalara fason imalatlar yapmaktadırlar. Fason imalat yapmak sureti ile düşük kar marjları ile çalışmak söz konusu olabilmektedir. (3-5-6-7-8)

2015 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri verilerine göre; Türkiye genelinde sektörde, yaklaşık 60 bin işletme mevcut olup, bu işletmelerde 333 bin kişi istihdam edilmektedir. Bu rakamlar ile sektör, imalat sanayindeki işletmelerin yüzde 16'sına, çalışanların ise yüzde 9'una sahiptir.

Sektördeki işletme yapısı, Türkiye'de bulunan tüm girişimlerin ölçek yapısı ile paralellik göstermektedir. Sektöre ışık tutması açısından, Türkiye'de yer alan, Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması, NACE Rev.2 bazında; tarım sektöründen, eğitime, inşaat sektöründen, kültür sanat eğlenceye vb. tüm girişimlerin ölçek yapısı belirtildiği şekildedir.

TÜİK İş Kayıtları Girişim Sayıları Çalışması 2013 yılı verilerine göre; 0-9 çalışana sahip mikro

işletmeler, toplamın yüzde 94'ünü; 10-49 çalışana sahip küçük işletmeler, toplamın yüzde 5'ini ve 50-249 çalışana sahip orta ölçekli işletmeler, toplamın yüzde 1'ini oluşturmaktadır.

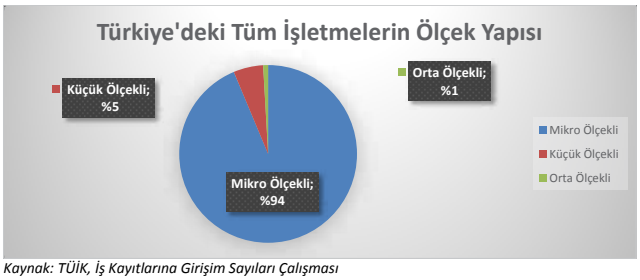

Kaynak: TÜİK, İş Kayıtlarına Girişim Sayıları Çalışması

Dış ticaret rakamları

Türkiye'nin "NACE Rev.2-Kod:25" başlığı altında en yoğun ihracat gerçekleştirdiği ülkeler arasında; Almanya, İngiltere, Irak ve İtalya yer almaktadır.

TÜİK	İHRACAT			İTHALAT		
Yıllar	Türkiye Toplam İhracatı (Milyar Dolar)	25 NACE Sektör (Milyar Dolar)	Türkiye İhracatı İçindeki Payı (%)	Türkiye Toplam İthalatı (Milyar Dolar)	25 NACE Sektör (Milyar Dolar)	Türkiye İçindeki Payı (%)
2015	144	6,5	% 4,5	207	4,2	% 2,0
2016	143	6,1	% 4,3	199	4,6	% 2,3
2017	157	6,8	% 4,3	234	4,2	% 1,8

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı

Sektörün rakamları, Türkiye'nin geneli ile kıyaslandığında, sektördeki ihracat, ithalattan daha fazla olup, sektörün dış ticaret fazlası vermesi önem teşkil etmektedir. 2017 yılı sektör ihracatının Türkiye'nin toplam ihracatı içindeki payı yüzde 4,3 iken, sektörün ithalat hacminin Türkiye toplam ithalat hacmi içindeki payı yüzde 1,8'dir.

Yine TÜİK verilerine göre; 2017 yılında "alt grupların" ihracattan aldıkları paylara baktığımızda; Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (yüzde 46),

Metal Yapı Malzemeleri (yüzde 19), Metal Tank, Rezervuar ve Muhafaza Kapları İmalatı (yüzde 15), Çatal Bıçak Takımı, Diğer Kesici Aletler-El Aletleri (yüzde 15), Silah ve Mühimmat (yüzde 4), Buhar Jeneratörü (yüzde 1)'dir.

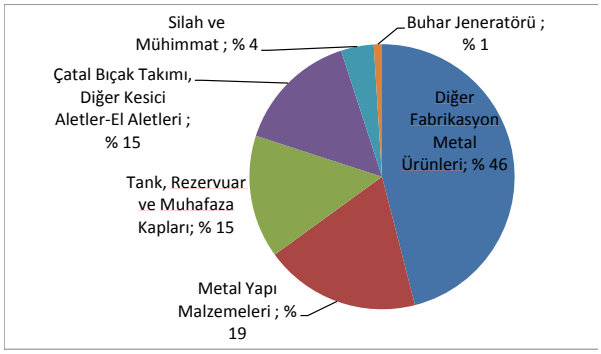

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı, 2017

İhracatın ithalatı karşılama oranı

İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (karşılama oranı); kısaca ithalatın ne kadarının ihracat geliri ile karşılandığını göstermektedir. Oran; hem ülkeler arası karşılaştırmalarda hem de bir ülkenin ve söz konusu ülkedeki bir sektörün farklı zaman aralıklarındaki dış ticaret performansını ölçümlemek ve kıyaslamak için kullanılmaktadır.

Bu kapsamda; sektörün yıllar itibari ile karşılama oranına baktığımızda 2017 yılında Türkiye'de ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 66 iken, sektör için bu oran yüzde 170 olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılında, Türkiye, ithalat için gerekli dövizin sadece yüzde 67'sini ihracat gelirinden karşılarken sektör için durum tam aksine gerçekleşmiştir. Sektör, 100 dolarlık ithalata karşılık 161 dolarlık ihracat geliri yaratmıştır.

	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	
	Türkiye (%)	Sektör (%)
2015	70	154
2016	72	132
2017	67	161

Ar-Ge rakamları

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016 yılı Ar-Ge faaliyetleri araştırması kapsamında, Türkiye'de 2016 yılı Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının, GSYİH içindeki payı yüzde 0,94'dür. Türkiye'nin 2023 hedefi yüzde 3'dür.

2016 yılı için Türkiye Ar-Ge harcaması 24 milyar TL olarak gerçekleşmiş olup, bu büyüklük içinde "kamu, ticari kesim ve üniversitelerin" Ar-Ge harcamaları yer almaktadır. Ar-Ge harcamalarında imalat sanayisinin payı yüzde 30 olup yaklaşık 7 milyar TL'dir.

İmalat Sanayi içerisinde yer alan NACE Rev.2-Kod:25 "Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç)" sektörünün 2016 toplam Ar-Ge harcaması 619 milyon TL'dir. İmalat sanayi içerisinde Ar-Ge harcaması gerçekleştiren 5. imalat sektörü olup yüzde 9'luk paya sahiptir.

NACE Sınıfı	2016 yılı İmalat Sanayi Sektörlerinin Ar-Ge Harcaması (TL)	Sektörlerin İmalat Sanayi Ar-Ge Harcaması İçindeki Payı (%)
26-Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1,747	% 24
29-Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	1,670	% 23
30-Diğer ulaşım araçlarının imalatı	933	% 13
27-Elektrikli teçhizat imalatı	662	% 9
25-Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	**619**	**% 9**
28-Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	566	% 8
19-20 Kök kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı "5429 sayılı Kanun gereği gizlilik ilkesine göre birleştirilerek verilmiştir."	360	% 5
21-Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	219	% 3

Kaynak: TÜİK

T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2018 Ar-Ge Merkezi Araştırma Raporu'na göre; Türkiye'de bulunan 942 Ar-Ge merkezinin 74 tanesi İzmir'de olup, bu merkezlerin 22'i İAOSB bünyesinde yer almaktadır. 22 Ar-Ge merkezinden 2 tanesi NACE Rev.2-Kod:25 sektöründe faaliyet göstermektedir.

Kapasite kullanım oranı (KKO)

KKO; bir üretim biriminin belirli bir dönemde fiilen gerçekleştirdiği üretim miktarının fiziki olarak üretebileceği en yüksek miktara olan oranını göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), imalat sanayi geneli ve alt sektörleri kapsamında çalışan işyerlerine her ay uyguladığı İktisadi Yönelim Anketi'ne verilen cevaplara göre, KKO raporunu hazırlamaktadır. Bu kapsamda; KKO, ankete katılan işyerlerinin bildirdikleri fiziki kapasitelerine göre, fiilen gerçekleşen kapasite kullanımlarının ağırlıklı ortalaması alınarak bulunur.

Merkez Bankası 2017 verilerine göre; sektörde kapasite kullanım oranı yüzde 72 olarak gerçekleşmiş olup, Türkiye'nin kapasite kullanım oranı gibi yüzde 70 bandındadır.

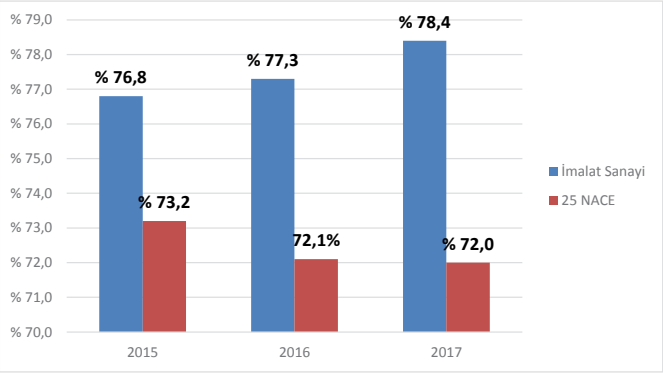

Kaynak: TCMB, Yıl Bazında Ortalama KKO

İzmir'de sektör

TÜİK 2017 yılı verilerine göre; İzmir'in toplam ihracatı yaklaşık 9 milyar dolardır. Sektör ihracatının, İzmir ihracatı içindeki payı yaklaşık yüzde 8,7 olup, bu rakamın içinde 25 NACE dışında, belirtilen ürün fasılları da bulunmaktadır. Bu ürün fasılları sırası ile; makinalar, mekanik cihazlar, nükleer reaktörlerdir.

2015 yılı TÜİK verilerine göre Türkiye'de sektörde bulunan 60 bin işletmenin yaklaşık yüzde 7'si olan 4 bin işletme İzmir'de bulunmaktadır. Sektörde çalışan 333 bin kişinin yaklaşık yüzde 7'si olan 24 bin kişi İzmir'de çalışmaktadır.

İAOSB SAHA ANALİZİ BULGULARI

Saha çalışmasına katılan 38 İAOSB firmasına, raporun yöntem başlığında belirtilen metodoloji kapsamında aktarılan 4 ana başlıktaki sorular yöneltilmiştir. Ayrıca; firmaların, devlet, bilgi üreten eğitim veren kurumlar ve sivil toplum örgütleri ile ilişkileri değerlendirilmiştir.

Coğrafya ve faktör koşulları

"İAOSB'de yer almanın avantajları nelerdir?" diye sorulduğunda; işletmelerin yüzde 41'i "Altyapı Olanakları", yüzde 15'i ise "Müşterilerin Yakınlığı" unsurlarını ilk 3 sıradan birine yerleştirmiştir. Temsilcilerin yüzde 71'i tüm taşıma ve yerleşim masrafları karşılansa dahi, firmasını Türkiye'nin bir başka yerine taşımayı düşünmemektedir. "Taşımama nedeni" olarak "Yaşam Kalitesi" ve "Ulaşım Kolaylığı" unsurları eşit derecede önem ile ilk sırada yer almıştır. "Türkiye'de hangi yer sizin sektörünüzde yapılan iş için en iyi yerdir?" sorusuna verilen yanıtlar arasında özel bir yer ön plana çıkmamıştır. İzmir ve İzmir dışı yanıtlar yüzde 42 ile eşit orandadır. İzmir, müşteriler ile tedarikçilere yakınlığı ve ulaşım kolaylığı konuları açısından olumlu değerlendirilirken, İzmir dışı adres olarak ticaret avantajı dolayısıyla İstanbul öne çıkmıştır.

Sektör genelinde insan kaynaklarının yapısını incelemek amacıyla yöneltilen sorulara alınan yanıtlar ışığında, İAOSB'de fabrikasyon metal ürünleri (makine ve teçhizat hariç) sektöründe firma başına düşen ortalama çalışan sayısının 58, mühendis çalışan sayısı ortalamasının 5, yabancı dil bilen çalışan sayısı ortalamasının 6, Ar-Ge bölümü çalışan sayısı ortalamasının 4 olduğu görülmüştür. Aşağıdaki tabloda 2012 yılından bu yana İAOSB'de analizi gerçekleştirilen 7 farklı sektöre ilişkin veriler yer almaktadır. Veriler incelendiğinde; fabrikasyon metal ürün-

leri (makine ve teçhizat hariç) sektöründe İAOSB makine, elektrik, kimya ve tekstil-hazırgiyim sektörlerine göre daha düşük oranda mühendis ve Ar-Ge ve çalışanı istihdamı gerçekleştirildiği görülmektedir.

İAOSB Sektörleri							
Ortalama değerler	**Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (2018)**	Makine ve Ekipman (2017)	Elektrikli Teçhizat İmalatı (2016)	Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı (2015)	Tekstil ve Hazır Giyim (2014)	Gıda ve İçecek (2013)	Plastik ve Kauçuk (2012)
Çalışan sayısı	58	93	67	47	91	65	105
Mühendis sayısı	5	9	9	8	6	4	5
Ar-Ge çalışmalarında yer alan çalışan sayısı	4	8	8	7	4	2	2

Kaynak: İAOSB Sektörel Çalıştay Raporları Saha Analizi Çalışmaları 2012-2018

Sektörün mesleki eğitim ihtiyaçları analiz edildiğinde; ağırlıklı olarak üretime yönelik 5S, metal işlemeyi ilgilendiren kesim, büküm, boya, kaynak, dik işlem, torna-tesviye gibi konular, ayrıca insan kaynakları, sözleşme ve proje yazımı ile yönetici geliştirme konularında eğitimlere ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Sektör genelinde teknolojinin yerinin belirlenmesi amacıyla yöneltilen sorulara; firmaların yüzde 62'si 2017 ve 2018 yıllarında yeni makine yatırımı yapmış olduğunu belirtmiştir. 2017 yılında firma başına düşen yeni makine yatırımı 1 milyon 381 bin TL, makine bakımı harcaması ise 103 bin TL olmuştur.

Rekabet yapısı ve firma stratejisi

Rekabet, firmaların yeteneklerini geliştirerek inovatif olmaya itmesi nedeniyle önemli bir unsurdur. Bu kapsamda; firmaların kuruluş amaçları, nasıl yönetildikleri ve belirledikleri stratejiler "rekabet bağlamı" açısından önemlidir. Bu bölümde; firmaların yönetim ve büyüme stratejileri, yerel rekabet türleri ve yoğunluğunu belirleyen kurallar üzerinde durulmuş, ayrıca firmalar arası sosyal sermayenin ve iş birliklerinin varlığı sorgulanmıştır. (15)

Saha analizine katılanların yüzde 52'si, son 3 yılda işletme sayısında artış gözlediklerini ifade etmiş, artışın kaynağını da mevcut yerel firmaların içerisinden doğan yeni işletmeler ve Türkiye'nin diğer bölgelerindeki ulusal yatırımlar olarak belirtmişlerdir.

Firmaların yalnızca yüzde 21'i rekabetin çalışmalarını olumlu yönde etkilediğini belirtirken, ağırlıklı olarak kendilerini daha rekabetçi olmaya mecbur eden rekabet baskısını hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte, işletmelerin yüzde 49'u rekabetin çalışmalarını olumsuz etkilediğini, çünkü firmaların sadece fiyat odaklı rekabet ettiklerini ve yıkıcı rekabeti durduracak yerleşik bir iş ahlakının bulunmadığını vurgulamışlardır.

Bölgedeki firmalarımızın, rekabeti yönetirken oluşturdukları firma stratejisi ise temelde kaliteye dayanmaktadır. Öyle ki, saha görüşmeleri sırasında bazı firma temsilcilerimiz, benimsenen stratejinin firmaya katma değerini "Kalite bize yurtdışından sipariş getirdi." cümlesi ile ifade etmişlerdir. Kalite yanında pek çok firmamız; "maliyet, ürün geliştirme, etkin pazarlama, termin süreleri, tecrübe, satış sonrası hizmet ve stoklu çalışabilme kabiliyetleri anlamında, hem yurtiçi hem de yurtdışı rakiplerinin önüne geçtiklerini" belirtmişlerdir.

Aşağıdaki tabloya göre; 34 firmadan 27 tanesi "kalite" unsurunu, 19 tanesi ise "maliyet" unsurunu rekabetin dayandığı ilk 3 sıradan birine yerleştirmiştir.

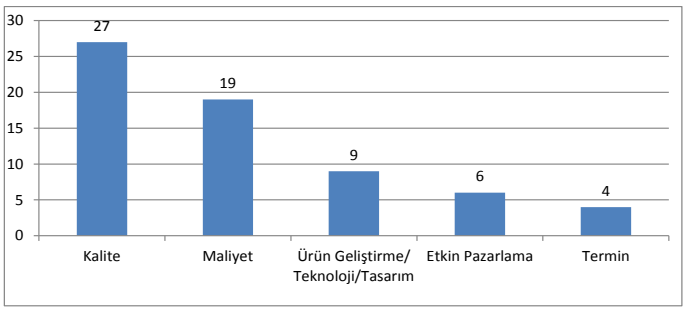

Kaynak: İAOSB Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç) Saha Analizi Çalışması Sektörde Rekabeti Belirleyen Unsurlar, 2018

İAOSB'de Fabrikasyon Metal Ürünleri alanında faaliyet gösteren firmaların rekabeti yönetirken temelde izledikleri strateji kaliteye dayanıyor. Böylelikle hem yurt içi hem de yurt dışındaki rakiplerinin önüne geçiyorlar.

Ana rakipler, Türkiye'nin farklı yerlerindeki firmalardır. İkinci sırayı, düşük maliyetli üretim yapan Tayvan, Hindistan, Çin, Mısır gibi ülkeler alırken, Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkeler de rakipler arasında yer almaktadır.

Firmaların yüzde 56'sı aile şirketi, yüzde 26'sı çok ortaklı şirkettir. Ayrıca tek ortaklı ve yabancı ortaklı işletme yapıları da mevcuttur. Saha analizine katılan işletmelerin yüzde 62'sinde 36 patent, 32 marka tescili, 22 faydalı model tescili bulunmaktadır. Firmaların yüzde 41'i ulusal ya da uluslararası fuarlara iştirakçi olarak katılmaktadır. Tercih edilen fuarlar geniş bir yelpazeye dağılmaktadır. Ulusal fuarlardan bazıları; TÜYAP ve İZFAŞ bünyesindeki yapı, ambalaj, alüminyum, mermer, bağlantı elemanları, metal, makine, plastik, inşaat vb. ilişkili sektörlerdeki fuarlardır. Uluslararası fuarlardan bazıları ise; Hannover Messe-Almanya, Middle East Electricity-Dubai, Tube Düsseldorf-Almanya, Fastener Fair Stuttgart-Almanya, İnternational Trade Fair for Plastics Processing-Almanya'dır.

Kalite belgelerinde ISO 9001, ISO 14001 ve OHSAS 18001 en yoğun görülenlerdir. Ayrıca CE belgesi, ISO 3834 (Kaynaklı İmalat Yeterlilik), ISO/TS 16949 (Otomotiv Kalite Yönetim Sistemi), ISO 27001 (Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi), ASME (American Society of Mechanical Engineers), ISO 1090 (Çelik ve Alüminyum Yapı İmalatı İçin Standartlar) belgelerinin de olduğu görülmüştür. İşletmelerin yüzde 84'ü kredi kullandığını, yüzde 77'si işletmenin büyütülmesi yönünde projesi olduğunu ifade etmiştir. Büyüme yönündeki proje konuları üretim kapasitesinin artırılması, teknik kapasite gelişimi ile verimlilik ve kalite artışı, ürün çeşitlendirmesi, alansal büyüme ve ihracatın arttırılması olarak sıralanmaktadır.

Firmalar arası iş birliğinin ve sosyal sermayenin varlığının sorgulandığı sorulara alınan yanıtlara göre; işletmelerin yüzde 52'si "Firmalar arası iş birliği vardır." demiştir. Söz konusu iş birlikleri tedarikçi-üretici, müşteri-üretici ve rakipler arasında gerçekleşebilmektedir. Başlıca iş birliği türleri; iş paslaşması, müşteri ile Ar-Ge, ürün geliştirme, firmalar arası bilgi ve istihbarat paylaşımı, tamamlayıcı iş kolundaki firmalarla iş birliği ve birlikte üretim yapma şeklindedir.

Firmaların yüzde 47'si Ar-Ge çalışmaları gerçekleştirdiklerini, bu çalışmaların toplam ciroları içerisinde yüzde 1,56'lık bir pay aldığını belirtmişlerdir. Raporumuzun, Türkiye bölümünde belirttiğimiz gibi, TÜİK'in "Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2016" çalışmasına göre; Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içindeki payı 2016 yılında yüzde 0,94 olmuştur. İAOSB Fabrikasyon Metal Ürünleri (Makine ve Teçhizat Hariç) sektörü Ar-Ge Harcaması oranı yüzde 1,56 ile, Türkiye genelinin üzerindedir.

Sektörlerin Türkiye geneli Ar-Ge harcaması sıralamasına bakıldığında; fabrikasyon metal ürünlerinin Türkiye elektrik sektörü Ar-Ge harcamasının gerisinde, makine sektörünün ilerisinde olduğu görülmektedir. Aşağıdaki tablo incelendiğinde ise; İAOSB Fabrikasyon Metal ürünleri (Makine ve Teçhizat Hariç) sektörü 1,56'lık Ar-Ge harcaması oranı ile İAOSB sektörleri sıralamasında; elektrik ve makine sektörlerinin gerisindedir.

İAOSB Sektörleri						
Ar-Ge harcamasına ciro içerisinde ayrılan pay (%)						
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (2018)	Makine ve Ekipman (2017)	Elektrikli Teçhizat İmalatı (2016)	Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı (2015)	Tekstil ve Hazır Giyim (2014)	Gıda ve İçecek (2013)	Plastik ve Kauçuk (2012)
1,56	4,08	5,78	1,78	3,15	1,34	1,96

Kaynak: İAOSB Sektörel Çalıştay Raporları Saha Analizi Çalışmaları 2012-2018

Talep yapısı

Talep koşulları, üretilen mal ve/veya hizmete olan talep değişkenlerini ifade etmektedir. Bunlar nitelikli talep, ihracat ve yeni pazar olanakları olarak tanımlanabilmektedir. Çünkü, daha talepkar iç pazar, rekabet avantajı doğurur. Aynı zamanda, güçlü ve değişimleri takip eden iç pazar, bölgesel firmaları küresel değişimleri takibe zorlar. Bu kapsamda; bu bölümde, müşteri tipolojisi, ana müşteri grupları, müşteri taleplerinin artış azalış yönü, beklentileri gibi konular araştırılmıştır. (15)

Saha analizine katılan firmaların yüzde 82'si son 3 yılda ürünlerine talebin arttığını belirtmiştir. Yüzde 50'si son 3 yıldaki büyümenin esas kaynağının "uluslararası" olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 59'u ise önümüzdeki 5 yılda uluslararası çalışmalar kaynaklı olarak işletmesini büyütmeyi hedeflemektedir.

İAOSB'de sektörün bütününde ihracat yapan işletme sayısı yüzde 77 gibi yüksek bir oranda olmasına rağmen, ortalama olarak üretilen ürünlerin yüzde 38'i ihraç edilebilmektedir. Diğer İAOSB sektörlerinin geçmiş yıllardaki ihracat oranları aşağıdaki tabloda yer aldığı gibidir.

İAOSB Sektörleri					
Üretilen Ürünlerin İhraç Payları (%)					
Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (2018)	Makine ve Ekipman (2017)	Elektrikli Teçhizat İmalatı (2016)	Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı (2015)	Tekstil ve Hazır Giyim (2014)	Gıda ve İçecek (2013)
% 38	% 38	% 30	% 20	% 86	% 61

İhracat yapılan ülkeler arasında Almanya, Fransa, Danimarka, İngiltere, Pakistan, Suudi Arabistan, İran, Afrika ülkeleri, ABD, Rusya, Uzak Doğu ve Türki Cumhuriyetler yer almaktadır.

"100 birimlik üretim yapmak için kaç birim ithalat yapıyorsunuz?" sorusuna verilen yanıtların ortalaması yüzde 51'dir.

Ana müşteri grubunun yüzde 73'ünü bir başka sanayi kolu oluşturmaktadır. Bu sanayi kolları; otomotiv, kimya, makine, inşaat, gıda, beyaz eşya, tekstil, savunma sanayi, enerji gibi çok farklı sektörlere yayılmaktadır. Müşteri beklentilerinin neler olduğu konusu sorgulandığında ise; müşteriler birinci sırada kaliteye, ikinci sırada fiyata ve üçüncü sırada yeniliğe önem vermektedir.

Firmalar, satışlar sırasında özellikle ödeme vadelerinin uzun olmasının ve Türkiye ekonomisindeki dalgalanmaların, tahsilat problemleri yarattığının altını çizmiştir.

İşletmelerin maliyet bileşenlerine bakıldığında, dağılımın aşağıdaki gibi olduğu görülmüştür.

Firmaların yalnızca yüzde 35'i tam kapasite ile

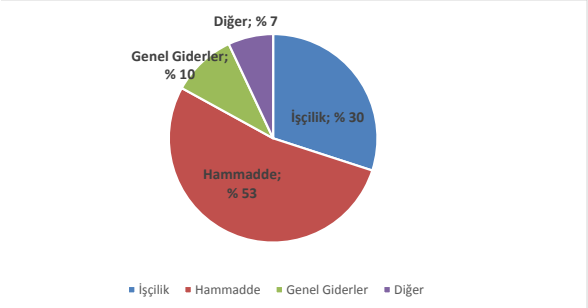

Kaynak: İAOSB Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı (Makine ve Teçhizat Hariç), İAOSB Saha Analizine katılan işletmelerin maliyet bileşenleri, 2018

üretim yaptıklarını belirtmiştir. Kapasite kullanım oranı ortalaması yüzde 78 olmuştur. Tam kapasite ile çalışılmamasının nedeni olarak, müşteri taleplerindeki değişkenlik ifade edilmiştir. Yüzde 78'lik kapasite kullanım oranı ile sektör, Türkiye geneli fabrikasyon metal ürünleri (makine ve teçhizat hariç) sektörünün kapasite kullanım oranı ortalaması olan yüzde 72'nin üzerinde seyretmektedir. (9)

Kritik ve önemli tedarikçi gruplarının arasında ana metal sanayi, kimya, plastik, makine, ahşap, döküm sektörü ön sıralarda yer almaktadır.

İlişkili olduğu ve desteklediği sektörler

Bölgesel destekleyici endüstriler rekabetçi ise, kuruluşlar, destekleyici endüstrilerin yarattığı konforu yaşar. Daha geniş bir ifadeyle; destek endüstriler; etkin bir ağ içinde firmaya, hız, ön-

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Fabrikasyon Metal Ürünleri (Makine ve Teçhizat Hariç) sektörünün Araştırma-Geliştirme harcaması oranı yüzde 1,56 ile Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşti.

derlik, maliyet avantajı hatta ihracat potansiyeli kazandırır. Bağlı ve destekleyici endüstrilerde yaşanan olumlu gelişmeler, söz konusu sektörü de olumlu yönde etkiler. (15)

Bu kapsamda saha analizi esnasında görüşülen firma temsilcileri, fabrikasyon metal ürünleri sektörünü destekleyen ve çevreleyen endüstrilerin sırasıyla; makine, metal, otomotiv, beyaz eşya, inşaat, savunma sanayi sektörleri olduğunu vurgulamış olup, bu sektörlerle sınırlandırılamayacağının altını çizmişlerdir. Bu konunun vurgusu; pek çok firma sahibi ve temsilci tarafından "Sektör her endüstri için ürün üretmektedir, çünkü her sektörde metal parçalar kullanılmaktadır" ifadeleri ile belirtilmiştir. Bu kapsamda; kimya, gıda, iklimlendirme, plastik, elektrik-elektronik sanayi, tarım, medikal, mobilya, gıda, telekomünikasyon, tekstil sektörleri ile de ilişkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm bu sektörlerde yaşanacak olumlu gelişmelerden sektörün olumlu yönde, olumsuz gelişmelerden ise olumsuz yönde etkileneceğini söylemişlerdir.

Firmaların yüzde 68'i kamusal fonlardan yararlandığını belirtmiştir. Kamusal fonlardan yararlananların yüzde 78'i KOSGEB, yüzde 30'u TÜBİTAK desteklerinden yararlanmıştır. Ayrıca T.C. Ticaret Bakanlığı ve İZKA desteklerinden yararlanan işletmeler de mevcuttur.

Görüşme yapılan işletme temsilcileri tarafından işaret edilen sektörel bir çatı örgüte rastlanamamıştır. Ancak İAOSB'deki firma temsilcilerinin iş birliği içinde olduğu kurum ve kuruluşlar arasında, Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO), Ege İhracatçı Birlikleri (EİB), İzmir Ticaret Odası (İZTO) ve Ege Genç İş Adamları Derneği (EGİAD) belirtilmiştir.

ÇALIŞTAY

Çalıştay günü, sektörün gelişimini engelleyen sorunlar, Katılımcılar tarafından ortak çözüm yolları bulunulması amacıyla tartışmaya açılmıştır. Sorunların tespitinde, ikincil verilerden ve çalışmanın saha analizi bölümünden faydalanılmıştır. Bu kapsamda; saha çalışmasında, Katılımcılarımızın ve Temsilcilerinin bize ilettikleri sorunlu noktalar dikkate alınmıştır.

Çalışmaya katılan 38 firmanın belirttiği ortak sorun alanları; İnsan Kaynağı ve Eğitim, Ar-Ge, Üretim, Finansman, Firma Stratejisi ve İş Birlikleri olmak üzere 5 ana başlıkta toplanmıştır.

Çalıştay günü, Katılımcılar tarafından bu ana başlıklar altında yer alan alt sorunlar önem ve kritiklik düzeylerine göre oylanarak önceliklendirilmeleri yapılmıştır.

Ana sorun başlıkları altında ifade edilen alt sorunlar ve parantez içinde aldıkları oy sayıları, aşağıda yer aldığı gibidir.

İNSAN KAYNAĞI VE EĞİTİM (42)

- Yetişmiş teknik/ara eleman istihdamında yaşanan sıkıntı, (15)
- Mesleki teknik eğitimin yetersizliği, (13)
- Üniversite mezunlarının uygulama eksikliği,
- MYK belgeli eleman bulmada güçlük, (3)
- Meslek liselerinde görev yapan eğitimcilerin proje yazım ve uygulamasında kendi okulunda görevlendirilmemeleri, (2)
- Proje yazımı konusunda yetişmiş elemanın bulunamaması,
- İşletmelerin çalışanlarına proje yazımı konusunda yeterli eğitimi aldırmaması,
- Üniversite sanayi arasında uzun soluklu iş birliği yapılamaması, (5)
- Sanayicinin üniversite ile iletişim kurarken nasıl bir yol izleyeceğini bilmemesi, (1)
- Meslek liselerinde kaynak yetersizliği, (1)
- Çırak bulunamaması, (2)

AR-GE (18)

- Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği, (4)
- Ar-Ge için gerekli finansmanın sağlanamaması, (1)
- TÜBİTAK, KOSGEB gibi kurumlar ile yapılan Ar-Ge projesi sayısının azlığı, (3)
- Üniversiteler ile iş birliğinin sayı ve içerik olarak yetersizliği, (3)
- Ar-Ge süreçlerine kısa vadeli bakış açısı, (4)
- Özgün tasarım eksikliği (3)

ÜRETİM (16)

- Ürün standartlarının belirlenmesinde Türkiye'nin söz sahibi olamaması, (2)
- Müşteri tercihlerinin kalite yerine fiyat odaklı olması, (3)
- Müşteri taleplerine uygun, esnek üretim yapılamaması, (1)
- Üretimde verimlilik artırıcı yöntemlere ilişkin uygulama eksikliği, (5)
- Sektöre girişin kolaylığı/şirket içinden ayrılanların yeni şirket kurmaları,
- Orta Doğu pazarına ürün nakliyesinde ulaşım güçlüğü,
- İzmir'de büyük ölçekli firma ve ana sana-

yinin eksikliği, (5)

FİNANSMAN (14)

● Döviz kurlarındaki değişkenlik, (2)
● Tahsilat problemi / Vadelerin uzunluğu, (1)
● Kredi maliyetlerinin yüksekliği, (5)
● Teşviklerin yetersizliği, (1)
● Hammadde tedarikinin ithalata dayalı olması, (1)
● İhracat yapan firmaların KDV iadesi almalarında yaşanan gecikme ve bürokratik işlemlerin güçlüğü (4)

FİRMA STRATEJİSİ VE İŞ BİRLİKLERİ (10)

● İzmir'de sektörün yönlendirici bir üst kurumunun bulunmayışı, (3)
● Sektör genelinde yeniliklerin takip ve uygulamasındaki eksiklik, (2)
● Sanayi 4.0'a geçişte geç kalınması,
● Firma stratejisinin ürün geliştirmeye dayalı olmaması, (1)
● Yıkıcı fiyat rekabeti, (3)
● Markasız ürün üretilmesi, (1)

İnsan kaynağı ve eğitim

Önceliklendirmede en çok puanı bu konu başlığı almıştır. Konu başlığı içinden öne çıkan önemli alt başlıklarından bazıları; yetişmiş teknik/ara eleman istihdamında yaşanan sıkıntılar, mesleki teknik eğitimin yetersizliğidir. Sorunlara yönelik yapılan değerlendirmelerde aşağıda ifade edilen hedeflerin gerçekleştirilmesinin yararlı olacağı belirtilmiştir.

• İAOSB içinde yer alan "İzmir-Çiğli Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Mesleki Eğitim Merkezi'nin, İAOSB Bölge Yönetimi tarafından, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'ndan geri alınmasının hedeflenmesi. Bu kapsamda; eski sistemin geri getirilerek, okul içindeki üretim sahasının, okul ve sanayiciler ile birlikte kullanılması, ilişkilerin kuvvetlendirilmesi,

• T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın, sanayi odalarının ilgili birimleri ile koordinasyon içinde çalışarak, stajyer öğrencilerin "bölümüne uygun meslekte çalıştırılıp, çalıştırılmadığının" denetlenmesi. Bu kapsamda, stajyer öğrencilerin, amacına ve bölümüne uygun teknik eğitimi, işletmede almasının sağlanması,

• Sanayicilerin, stajyer öğrencilerin gerekli "mesleki eğitim yeterliliğine" ulaşması için, işletmelerinde, kurumsal bir yapı/süreç oluşturması ve bu yapının işletmede çalışan herkes tarafından benimsenmesine liderlik etmesi,

• Devlet teşvik sisteminin yeniden düzenlenerek, ağır iş kolunda yer alan, "fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörüne" yönelik teşviklerin yeniden değerlendirmesi ve özellikle devlet tarafından sağlanan maaş vb. türdeki desteklerin bu kapsamda yeniden revize edilmesi,

• Meslek lisesi yetkililerinin, öğrencileri, bölüm seçme aşamasında, iş ile ilgili karşılaşacakları fırsatlar ve zorluklar konusunda detaylıca bilgilendirmeleri. Aynı kapsamda; üniversite vb. yüksek okul kurumlarının teknik bölümlerinde, öğrenim görmek isteyen öğrencilerin, bölüm tercihi aşamalarında, bölüme ilişkin bilgi edinmelerinin öneminin, lise idareleri tarafından teşvik edilerek, vurgulanması,

• Sanayi ve ticaret odası gibi çatı örgütlerin maddi desteği ile, meslek lisesi öğrencilerine mesleği özendirici, fabrika gezilerinin yapılması ve başarı hikayelerinin yerinde anlatılması,

• Almanya'da uygulanan bir sistem olan; meslek liselerinin, sanayi odası idaresine bağlanması ve meslek liselerinin sanayinin ihtiyaçlarına, çağın gerekliliğine uygun yönetilerek, yeniden eski öneminin kazandırılması,

• İAOSB'nin, üniversiteler ve sanayicileri aynı platformda bir araya getirerek, Ar-Ge çalışmalarının süreçleri ve hangi çalışmaların Ar-Ge olarak adlandırılacağı hususunda ortak bir dil belirlenebilmesine hizmet eden, bilgilendirme toplantıları gerçekleştirmesi,

• Yakın bir zamanda Karabağlar Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde hayata geçecek benzer projelerin, İAOSB firmaları başta olmak üzere, diğer firmalar tarafında da uygun görülen teknik liselerde gerçekleştirilmesi,

Firmalar tarafından önerilen, ilgili Kaymakamlık tarafından desteklenen, projenin detayları kısaca belirtildiği şekildedir;

• Kalıp sektöründe faaliyet gösteren 5 işletme tarafından, Karabağlar Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'ne ait makine parkurunda belirlenmiş yenilenmelerin gerçekleştirilmesi,

• Programa katılmayı talep eden öğrenciler,

veliler, firmalar ve okul arasında protokol imzalanması,

• Protokol kapsamında; programa katılacak öğrencilere, ilgili işletmeler tarafından, mezun olduktan sonra 2 yıl süreyle iş imkanı sağlanması ve öğrencilerin, 2 yıl süreyle söz konusu işyerinde çalışması kaydı ile, okurken burs imkanı tanınması şeklindedir.

Ar-Ge

Bu grupta yapılan görüşmelerde; "Ar-Ge çalışmalarının yetersizliği", "Ar-Ge süreçlerine kısa vadeli bakış açısı", "üniversiteler ile iş birliği konularının sayıca yetersizliği", "TÜBİTAK, KOSGEB gibi kurumlar ile yapılan Ar-Ge projesi sayısının azlığı" konuları en önemli sorunlar olarak görülmüştür. Bu sorunların çözülmesine katkı sağlayacak hedeflerin aşağıdaki gibi olduğu ifade edilmiştir.

• KOBİ'lerin Ar-Ge çalışmalarına bakış açısının değiştirilmesi ve işletmelerde Ar-Ge kültürünün oluşturulması,

• Üniversitelerin Teknoloji Transfer Ofisleri ile Organize Sanayi Bölgeleri yönetimleri arasındaki iş birliklerinin artırılması,

Üretim

Bu grupta yapılan görüşmelerde, "İzmir'de büyük ölçekli firma ve ana sanayinin eksikliği", "üretimde verimlilik artırıcı yöntemlere ilişkin uygulama eksikliği" konuları önemli sorunlar olarak ortaya çıkmıştır. Ulaşılması gereken hedefler aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

• Üniversitelerin mühendislik fakültelerinde okuyan öğrencilerin akademik bilgilerinin sanayide kullanılabilir ve uygulamaya dönük bilgiye dönüştürülmesinin sağlanması,

• KOBİ'lerde endüstri mühendisliği çalışmalarının yaygınlaştırılması,

• Türkiye'nin, ürünlerin uluslararası standartlarının oluşturulmasını sağlayan sistem içerisinde daha aktif olarak rol alması,

• Büyük ölçekli ana sanayi firmalarının

İzmir'de yatırım yapmasının sağlanması,

Finansman

Bu grupta yapılan görüşmelerde, "kredi maliyetlerinin yüksekliği, "ihracat yapan firmaların KDV iadesi almasında yaşanan gecikme ve bürokratik işlemlerin güçlüğü" konuları önemli sorunlar olarak öne çıkmıştır. Bu sorunların giderilmesi için belirlenen hedefler aşağıdaki gibidir;

• Kredi maliyetlerinin azaltılması,

• İhracatta KDV iadesinin hızlandırılması,

• Döviz kurlarının değişkenliğinin azaltılması,

• Tahsilat ve vade sürelerinin azaltılması,

Firma stratejisi ve iş birlikleri

Bu grupta yapılan görüşmelerde, "İzmir'de yönlendirici bir üst kurulun bulunmayışı", "yıkıcı fiyat rekabeti", "sektör genelinde, yeniliklerin takip ve uygulama eksikliği" konuları önemli sorunlar olarak öne çıkmıştır. Bu sorunların giderilmesi için belirlenen hedef aşağıdaki gibidir;

• Özel ve kamu sektöründe yer alan alanında uzman sanayicileri, üniversiteleri ve konusunda detaylı bilgilere sahip, araştırma çalışmaları yapan profesörleri bir araya getirecek bir platform kurulması. Kurulan platformda sorunların tartışılması.

KAYNAKLAR:
1) Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, TÜİK
2) Rekabet Üzerine, Michael Porter, Optimist Yayınları, Yayın No.211
3) T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Risk Yönetimi ve Kontrol Genel Müdürlüğü Ekonomik Analiz ve Değerlendirme Dairesi, 2013
4) Emerging Trends In Global Manufacturing Industries, United Nations Industrial Development Organisation, Vienna, (UNIDO)
5) İş Bankası, İktisadi Araştırmalar Bölümü, Sektörel Beklentiler, 2018
6) Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kobi Strateji ve Eylem Planı, 2015-2018
7) Kocaeli Sanayi Odası, Metal İşleme Sektörü Analiz Raporu, 2016
8) EUROSTAT Archive, Manufacture Of Fabricated Metal Products Statistics - NACE Rev. 2
9) T.C. Merkez Bankası Verileri, TCMB
10) Ekonomi Bakanlığı Verileri
11) İAOSB Sektörel Çalıştay Raporları Saha Analizi Çalışmaları 2012-2017
12) Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Fabrikasyon Metal İmalatı Ürünleri Sanayi Göstergeleri
13) Sustaining Employment Growth: The Role of Manufacturing and Structural Change, Industrial Development Report, United Nations Industrial Development Organisation (UNIDO) 2013
14) BSTB- AR-GE Merkezleri Raporu
15) Ulusların Rekabet Üstünlüğü ve Elmas Modeli Üzerine Bir Değerlendirme, İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi, Cilt 2, Sayı 3, 2014, ss.85-91

"İAOSB Üniversite-Sanayi Eşleştirmesi 2018" 24 Ekim'de gerçekleşiyor...

7 yılda:

- 500'ün üzerinde ikili görüşmeye ev sahipliği...
- 216 firma,
- 359 akademisyenin katılımı...
- Katılan her iki firmadan birine somut fayda...

Gelenek halini alan ve bu yıl sekizincisini düzenleyeceğimiz İzmir Atatürk Organize Bölgesi Sanayicileri & İzmir Üniversiteleri Buluşması (ÜSE) etkinliğimiz 24 Ekim 2018 Çarşamba günü EÜ EBİLTEM TTO işbirliği ile yine Bölgemiz ev sahipliğinde gerçekleşiyor.

Bölge Yönetimi olarak, teknolojiyi üreten sanayicimizin üniversiteler ile buluşabileceği platformların yaratılmasını önemsiyor ve sürekliliğinin sağlanmasını hedefliyoruz.

Etkinliğimiz, bu güne kadar Sanayicilerimizin Ar-Ge projelerinin akademik dünya ile buluşturulmasına, Ar-Ge devlet desteklerine başvurmalarına ve projelerine teknik destek almalarına hizmet etmiştir. 7 yılda 500'ün üzerinde görüşme gerçekleşmiştir.

Üniversite ve sanayi temsilcilerinin proje fikirlerini tartışabildiği önemli akademik buluşmalar arasında olan İAOSB Üniversite-Sanayi Eşleştirmesi 2018 (ÜSE 2018) için kayıtlarımız başlamıştır.

İletişim için: Emrah DEMİRAĞ
(0232) 376 71 76/276 - edemirag@iaosb.org.tr

İAOSB-EÜ bir kez daha el ele

Üniversite-sanayi iş birliği konusunda yürüttüğü çalışmalarla farkındalık yaratarak, ortak projelerin arttırılmasını hedefleyen İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB), Türkiye'nin en köklü üniversitelerinden Ege Üniversitesi ile "Üniversite-Sanayi İş Birliği Protokolü'ne" imza attı.

İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş ve Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet Budak arasında imzalanan protokol ile sanayi ve akademi camiasının yürüteceği çalışmaların artırılarak, ülke ekonomisine katkıda bulunulması hedefleniyor.

Protokol töreninde konuşan İAOSB Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, mezun olduğu üniversite ile Başkanlığını yürüttüğü kurum arasındaki iş birliğini hedefleyen bir protokole imza atmanın mutluluğunu yaşadığını söyledi. Ege Üniversitesi ile yıllardır süregelen ortak çalışmalar yürüttüklerini hatırlatan Uğurtaş, "IRC-EGE, Teknoloji Aktarım Merkezi, Türkiye'de ilk kez bir OSB tarafından düzenlenen Ar-Ge ve İnovasyon Yarışması'nda iş birliği, Bölgemizde 8'incisi 24 Ekim 2018 tarihinde gerçekleştirilecek olan Üniversite-Sanayi İş Birliği Platformu gibi başarılı olmuş çalışmalara birlikte imza attık. Zaman zaman ülkenin şartlarından dolayı temposu düşen bu iş birliği ve iletişim ortamı, Sayın Rektörün göreve başlaması ile yeniden hareketlendi" diye konuştu. Üniversite-Sanayi işbirliğinin son yıllarda pozitif bir ivmelenme yakaladığını vurgulayan Uğurtaş, ekonominin gelişebilmesi için katma değeri yüksek üretimlere imza atılması gerektiğini, bunun da akademi camiasının destek ve yönlendirmeleri ile hayata geçebileceğini söyledi. Bilgi, bilim ve teknolojinin üretime adapte edilebilmesi için iki kurumun ortak yol alması gerektiğinin altını çizen Uğurtaş, "Dünya ekonomisinde Sanayi 4.0 gibi büyük değişimlerin konuşulduğu bir zamanda üniversite ve sanayinin birbirini desteklemesi Türkiye'nin gelişimi için çok önemlidir. Bu yönde, imzaladığımız bu protokolün faydalı ve başarılı olmasını diliyorum" diye konuştu.

Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Necdet Budak da, İAOSB ile yürüttükleri olumlu ilişkilere değinerek, her iki kurum arasındaki iş birliğinin 'Türkiye'nin gelişimi için çok önemli olduğu' gerçeğine vurgu yaptı. Prof. Dr. Budak, bilim adamlarının geliştirdiği projelerin üretime katkı sağlaması ile ortaya çıkan bilginin anlam kazanacağını vurgulayarak şunları söyledi:

"Üniversitemizde, sanayicinin daha fazla katma değeri yüksek ürünler üretebilmesi, dünyadaki rakip firmalarla daha kolay rekabet edebilmesi için alınacak aksiyonları belirleyebilecek, yaklaşık 3 bin 500 tam donanımlı bilim insanımız var. Ege Üniversitesi olarak amacımız; ülkemize, toplumumuza katkı sağlayabilmektir. Bu bağlamda İAOSB ile yaptığımız çalışmaları çok kıymetli buluyor, söz konusu çalışmanın örnek olmasını temenni ediyorum."

TEYDEB 2.0'ın ayak sesleri yükselmeye başladı

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi (İAOSB) Seminerleri kapsamında düzenlenen "TEYDEB Desteklerine Başvuruda Dikkat Edilecek Hususlar ve TEYDEB 2.0 (Yenilik Destek Programı)" konulu toplantı, TÜBİTAK Bilimsel Programlar Başuzmanı Bayram Yılmaz'ın katılımıyla Atatürk Toplantı Salonu'nda düzenlendi.

TEYDEB 1.0 ve 2.0 hakkında genel bilgiler vererek sözlerine başlayan Yılmaz, insanlığa hizmet etmesi amacıyla hayata geçirilen projelere destek veren TEYDEB'in firmaları büyük ve KOBİ firmaları olmak üzere ikiye ayırdığını söyledi.

TEYDEB 2.0'ın uluslararası ihtiyaçtan ortaya çıktığını vurgulayan Yılmaz, şöyle konuştu:

"TÜBİTAK, Türkiye'de Ar-Ge projelerinin fonlama sistemini yönetirken, diğer ülkelerde TÜBİTAK'ın yaptığı bu görevi yürüten başka kuruluşlar var. Dolayısıyla yabancı ülkelerde Ar-Ge süreçlerinin nasıl yönetildiği incelendiğinde, ülkemizin gelişimini hızlandırmak için gelişmiş ülkelerin uyguladıkları yöntemleri hayata geçirmemiz gerektiğini gördük. TEYDEB 1.0 ile, firmaların Ar-Ge projelerini ürüne dönüştürüp, TÜBİTAK'a iletmesi durumu değerlendiriliyordu. TEYDEB 2.0'da ise ülkenin ihtiyaçlarına göre Ar-Ge projesi yapmaya teşvik ediyoruz. TEYDEB 2.0'ın temel felsefesi bu … TEYDEB 1.0'da farklı ihtiyaçlara göre üretilmiş birçok program vardı. Bunları mümkün olduğu kadar sadeleştirerek, 2 adet programa kadar düşürdük. TEYDEB 1.0'da her farklı program için farklı yönetmelik, farklı uygulama esasları vardı. Aynı etkinlikte olan firmalarımızın birisi 2 adet programa başvuruyorsa 4 adet dokümanı, 3 farklı programa başvuruyorsa 6 adet dokümanı okumak zorundaydı. Bunlar da sizin gibi rekabet ortamında çalışan firmalar için zaman kaybıydı. Mevzuatta sadeleşmeye gidildi ve tek bir tane doküman elde edildi. Bir yönetmelik, bir uygulama esası ve çağrı dokümanı olmak üzere TEYDEB 2.0'da mevzuat olarak muhatap olacağınız toplam doküman sayısı 3 adet ile sınırlı… TEYDEB 2.0 ile birlikte firma, sanayi tarafından yapılan tanıma göre KOBİ özelliği devam ettiği sürece bütün programlardan yüzde 75 oranında destek alabilecek. TEYDEB 1.0 devam ederken, TEYDEB 2.0 da devreye girecek. İkisinin bir arada olmasının firmalar için avantajı ise TEYDEB 2.0'a genel gider desteği koymamız oldu. TEYDEB 1.0'da firmalarımız kendi yeteneklerine göre projelerini sunuyorlardı, onu değerlendiriyorduk. TEYDEB 2.0'da ise konu başlıkları ülkemizin ihtiyaçlarına göre TÜBİTAK tarafından belirleniyor. Bununla birlikte firmalarımız o çağrıda kendilerine ait bir konu bularak başvurabilir ya da TEYDEB 1.0'a devam edebilir."

TEYDEB destekleri ile ülkenin temel ihtiyaçlarını çözme konusunda odaklaşmayı ve firmalara uluslararası yetenekler kazandırmayı hedeflediklerini vurgulayan Bayram Yılmaz, "TEYDEB 2.0 projeleri yeni ürün-süreç ya da mevcut ürünler-süreçlerini iyileştirmeye yönelik olabilir. Firmalarımıza projelerinde yüksek lisans ve doktora mezunu eleman çalıştırmalarını öneriyoruz" diye konuştu.

İAOSB, 87. İEF'de yerini aldı

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi, birbirinden keyifli organizasyonlara imza atılan, işbirliklerine olanak sağlayan, Türkiye'nin ilk ve tek genel ticaret fuarı olan İzmir Enternasyonal Fuarı'nda bu yıl da yerini aldı. Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nin odak olarak belirlendiği İAOSB standına öğrenciler ve veliler büyük ilgi gösterdi. 7-16 Eylül 2018 tarihleri arasında düzenlenen fuarda, İAOSB Bölge Müdürlüğü çalışanları standı ziyaret eden misafirlere Bölge'de yürütülen çalışmalar hakkında bilgiler verdi. Teknoloji teması ile gerçekleştirilen İEF'de bu yıl Partner Ülke Sırbistan, Odak Ülke ise Hindistan oldu. Çim konserleri, rock sahnesi, tiyatro, dans gösterileri ve Mogambo Caz Geceleri ve birbirinden özel etkinlerle 87. İzmir Enternasyonal Fuarı ziyaretçilerine teknoloji ve eğlence dolu anlar yaşattı.

Gambiya heyeti İAOSB'yi ziyaret etti

87. İEF kapsamında İzmir'i ziyaret eden Gambia heyeti, İAOSB'yi ziyaret ederek Bölge hakkında İAOSB Proje ve İş Geliştirme Müdürü Pınar Çakmakoğlu ve Proje ve İş Geliştirme Birimi Memuru Emrah Demirağ'dan bilgi aldılar.

Gambia Büyükelçisi Kemeseng S.M. Jammeh ve Ticaret, Sanayi, Bölgesel Entegrasyon ve İstihdam Bakanlığı Daimi Sekreteri Abdoulıe T.B. Jarra öncülüğündeki heyet, 87. İEF fuarı kapsamında geldikleri İzmir'in potansiyelinden oldukça etkilendiklerini dile getirdiler.

İAOSB Proje ve İş Geliştirme Müdürü Pınar Çakmakoğlu da, Bölge'de yürütülen çalışmalar hakkında bilgi vererek, İAOSB'nin İzmir ve Türkiye ekonomisindeki potansiyeline değindi. Ziyaretin ardından heyet üyeleri Özdersan Makine, Libal Makine, TMC Özsoy Kozmetik ve Maseksport firmalarını gezerek, yetkililer ile bir araya geldiler.

TURKISH AIRLINES

Miles&Smiles

A STAR ALLIANCE MEMBER

HAYATIN HER ANINDA AYRICALIKLARIN KEYFiNi ÇIKARIN.

OTEL & ARAÇ KiRALAMA & AKARYAKIT & ALIŞVERiŞ & EĞLENCE
SAĞLIK & SiGORTA & TURiZM & SHOP&MILES

milesandsmiles.com | (0212) 444 0 849

TURKISH AIRLINES

TÜRK HAVA YOLLARI'YLA
İZMİR'DEN DÜNYAYA DİREKT BAĞLANIN

İZMİR

MÜNİH

HAMBURG

BERLİN

KUVEYT

İZMİR'DEN MÜNİH, HAMBURG, BERLİN VE KUVEYT'E DİREKT UÇABİLİRSİNİZ. MÜNİH: 7 TEMMUZ 2018 - 17 EYLÜL 2018, HAMBURG: 23 HAZİRAN 2018 - 9 EYLÜL 2018, BERLİN: 1 TEMMUZ 2018 - 2 EYLÜL 2018, KUVEYT: 8 HAZİRAN 2018 - 21 EYLÜL 2018

Uçuş tarihleri değişiklik gösterebilir. Ayrıntılı bilgi için thy.com'u ziyaret edebilirsiniz.

TURKISHAIRLINES.COM

A STAR ALLIANCE MEMBER

Sürdürülebilir kalkınma için sürdürülebilir finansal sistem

Sürdürülebilir kalkınmada, tasarrufları yatırıma yönlendirerek katkıda bulunan finansal kurumların sağlamlığı ve sağlıklı işleyişi bütün ekonomiyi doğrudan etkiliyor. Değerlendirme kriterlerine sürdürülebilirlik de ekleniyor.

Finansal kurumların ürünlerinin kullanımının (kredilerle yapılan yatırımların, vb.) doğrudan veya dolaylı olarak çevresel, ekonomik ve sosyal etkileri bulunuyor. Bu nedenle, artık finansal kurumlar, hizmetlerini yönlendirecekleri sektörleri ve firmaları değerlendirme kriterlerine sürdürülebilirliği de dahil etmeye başlıyor. Türk iş dünyasının ve finans sektörünün Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) çerçevesinde strateji geliştirmesini teşvik etmek amacıyla Eylül 2017'de gerçekleştirilen Sürdürülebilir Finans Forumu kapsamında 7 banka (Akbank, Garanti Bankası, ING Bank, İş Bankası, Şekerbank, Yapı Kredi ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası), 'Global Compact Türkiye Sürdürülebilir Finansman Bildirgesi'ni imzaladı. Bildirgeye göre, bu bankalar, 50 milyon dolar ve üstündeki projelerin finansmanında, projenin çevresel ve sosyal etkilerini de değerlendirme süreçlerine alacaklarını açıklamış oldu. Bu gelişmeye ek olarak aynı yıl içerisinde Türkiye Sınai Kalkınma Bankası tarafından ilk 'Yeşil Tahvil' uygulaması gerçekleştirildi.

Sürdürülebilir büyümenin finansmanında kullanılmak üzere uluslararası tahvil piyasalarından ihraç edilen bu tahvillerle elde edilen fonlar, 'yeşil' altyapı projelerinin finansmanı için kullanılmaya başlandı. En yeni gelişmelerden biri ise, Türkiye'de bir ilk, dünya genelinde ise beşinci olma özelliği taşıyan, kredinin faizini şirketin sürdürülebilirlik performansına endeksleyen 'Yeşil Kredi' anlaşmasının gerçekleştirilmesi oldu. Garanti Bankası, bir şirkete işletme sermayesi olarak verdiği Türkiye'nin ilk 'Yeşil Kredi'sini yurtdışından bir fon kullanmadan, kendi kaynaklarından sağladı.

SKH çerçevesinde, finansal hizmetler sektörü için en büyük fırsatları şöyle sıralayabiliriz:

Finansal kapsayıcılığın artırılması: 'Erişim' Bireyler (SKH 1, 2, 3, 4, 10), KOBİ'ler (SKH 5, 8) ve hükümetler (SKH 13) için finansal kapsayıcılığın artırılması konusu, güvenli ödeme ve havale olanakları, tasarruf, kredi ve sigortalara erişimi içeriyor. Bu kapsamda odaklanılması gereken konular arasında bölgesel ve uluslararası ticaret dahil olmak üzere mal ve hizmetler için güvenli ödeme yapılmasının kolaylaştırılması; nakit akışlarının ve zaman içinde tüketimin doğru yönetiminin sağlanması; finansal korumanın temin edilmesi; daha verimli sermaye tahsisinin desteklenmesi yer alıyor.

Yenilebilir enerji ve diğer altyapı projeleri-

ne yatırım: Finansal kuruluşların, kamu ve özel sektörün yenilenebilir enerjiye (SKH 7, 13) ve diğer altyapı projelerine yaptığı yatırımlara para ve sermaye piyasaları yoluyla fon sağlaması ve bu projelere sigorta hizmeti sunması yeni fırsatlar arasında yer alıyor. Ayrıca varlık yöneticilerinin, portföylerini, 'etki yatırımcıları'nın (impact investors; getiri ve risk faktörlerine ek olarak sosyal ve çevresel etki faktörünü de dikkate alır) taleplerini karşılayacak şekilde çeşitlendirmeleri de öne çıkan fırsatlar arasında. Uluslararası kalkınma bankaları ve varlık fonları yoluyla kurumsal yatırımcılar için riskin azaltılması da aynı kapsamda değerlendirilebilir.

Risk yönetimi: Daha sürdürülebilir bir yaşam ve üretimi teşvik eden inovatif değerleme ve fiyatlandırma modellerinin yanı sıra, risk verileri, risk analizleri ve risk yönetimi hakkında kamu politikası ve uygulama bildirimlerinin yapılmasını sağlayacak açık kaynaklı risk modellerinin geliştirilmesi, müşteri davranışını doğrudan etkilemek ve daha dayanıklı, sağlıklı ekonomiler yaratmak açısından büyük önem taşıyor.

Sorumlu ve yenilikçi finansman modelleri: 'Özellikle hassas sektörlerde veya konularda, ticari işlemlere ve yatırımlara rehberlik edecek iyi uygulama ilkelerinin, politikalarının ve risk çerçevelerinin benimsenmesi', 'ESG risklerini ve fırsatlarını yansıtan fiyatlandırma' ve 'aktif yatırımcı sorumluluğu', kurumsal müşteriler ve yatırım şirketlerinin çevresel, sosyal ve yönetsel (ESG) uygulamalarını olumlu yönde etkiliyor (SKH 13, 14, 15, 16).

Ortak değer: SKH'lerin sunduğu bu fırsatların gerçekleştirilmesinde çok paydaşlı ortaklıklar ve işbirlikleri giderek daha da önemli hale gelecek. Pek çok çözüm, birleştirilmiş-karma finansman (blended finance; ör. bir finans kurumunun finansmanını üçüncü taraf imtiyazlı fonlarla birleştirmesi), kalkınma ve iklim tahvilleri gibi yenilikçi finansman mekanizmalarını ve yeni teknolojilerin uygulanmasını içerecek.

Bu noktada, SKH'ler, piyasa potansiyelinin, toplumsal taleplerin ve politika eyleminin bir araya gelmesini hızlandırması açısından kritik önem taşıyor. Koşullar ne olursa olsun kurumların, sistemin ve tüm ekonominin sağlıklı ve istikrarlı gelişimi için uzun vadeli stratejik hedefler çerçevesinde yol almak gerektiği unutulmamalı.

Referanslar:

Guler ARAS, 2015, Sustainable Markets for Sustainable Business: Global Perspective for Business and Financial Markets, Routledge UK, 2015

UNGC&KPMG. 2016, "SDG Industry Matrix: Financial Services", UNGC

Kaynak: Prof. Dr. Güler Aras / Momentum / dr.guler.aras@gmail.com

IFC'den Türkiye'ye 1.1 milyar dolarlık yatırım

Dünya Bankası Grubu kuruluşu IFC, 2018'in ilk 6 ayında Türkiye'de 1,1 milyar dolarlık uzun vadeli yatırım gerçekleştirdi. Türkiye, mevcut durumda IFC'nin tüm dünyada en fazla yatırım yaptığı ikinci ülke konumunda yer aldı.

IFC, içinde Türkiye'nin de bulunduğu Avrupa ve Orta Asya Bölgesi'nde faaliyetlerini genişletti. IFC bölgede ekonomilerin çeşitlendirilmesi, küçük ve orta boyuttaki işletmelere finansman sağlanması ve iklim değişikliği ile mücadele için toplam 2,9 milyar dolar tutarında yatırım gerçekleştirdi.

30 Haziran'da sona eren 2018 mali yılında bölgede yapılan yatırımların 2,26 milyar dolarlık tutarı IFC'nin kendi kaynaklarından, 680 milyon dolarlık kısmı ise sendikasyon kredileri ile başka finansal kaynaklardan sağlandı. Ayrıca IFC bölgede toplam 28 katılımcı banka aracılığı ile toplam 1,8 milyar dolar kısa vadeli ticaret finansmanı temin etti.

Avrupa ve Orta Asya Bölgesi'nde yatırımlardan en fazla payı alan ülkelerin başında Türkiye geldi. IFC Türkiye'de 1,1 milyar dolar, Romanya'da 336,4 milyon dolar, Sırbistan'da 190,5 milyon dolar, Ukrayna'da 129,1 milyon dolar ve Kazakistan'da 11,5 milyon dolar uzun vadeli yatırım gerçekleştirdi. IFC ayrıca Türkiye'de 938 milyon dolar tutarında kısa vadeli ticaret finansmanı temin etti.

Türk bankalarla işbirliği

IFC, finansal sektörde, küçük ve orta boyuttaki işletmelere finansman sağlamak, yerel sermaye piyasalarının gelişimine katkıda bulunmak ve enerji verimliliği ile yenilenebilir enerji projelerini desteklemek amacıyla Yapı Kredi Bankası, Akbank, İşbank, TSKB ve Garanti Bankası ile işbirlikleri gerçekleştirdi. Türkiye'de, gelişmekte olan ülkelerde kadın girişimciler için yapılan ilk sosyal bono ihracını destekleyen IFC, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin 3. Faz tramvay projesine finansman sağladı. IFC, Tüpraş'a verimlilik, Ar-Ge ve çevre yatırımlarında kullanılmak üzere 7 yıl vadeli yaklaşık 100 milyon dolar, Nobel İlaç'a biyoteknolojik ilaç üretim tesisi için 25 milyon dolarlık finansman temin etti.

Tarihe ve ekonomiye yön veren iktisatçılar

İktisat, teorileri ile dünyayı değiştiren ya da etkileyen en önemli sosyal bilimlerden biridir. Hatta Keynes'in bir zamanlar söylediği gibi, "Politikacılar, bir süre önce ölmüş iktisatçıların kölesidir". Politik iktisadın 18. yüzyıldan bu yana dünya tarihine etkisi yadsınamaz. Aralarındaki bazı isimlerin etkisi ise diğerlerinden belki daha fazla. Listeye gireceğini düşündüğümüz önemli iktisatçılar ve görüşleri ise şöyle.

FRİEDRİCH HAYEK (1899–1992)

Ateşli bir liberal ve serbest piyasa ekonomisi savunucusu. 1899 yılında dünyaya gelen Hayek, Avusturya İktisat Ekolü'nün önemli isimlerinden biri. Yine aynı ekoldeki Ludwig von Mises'in etkisindeki Hayek, liberal ekonomiyi savunan tezleri ile 1974 yılında Nobel İktisat Ödülü'nü aldı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında daha iyi bir dünyanın nasıl kurulabileceği, yeniden yıkıcı bir savaşın nasıl önlenebileceği üzerine düşünen Hayek, Keynes'in çalışmalarına karşı çıktı. Krize karşı kamu harcamalarına ağırlık vermeyi öneren Keynes politikalarına karşı, özel mülkiyet ve yatırımların önünün açılmasını savundu. 1940'larda yazdığı meşhur kitabı "Kölelik Yolu"nda merkezi planlamaya savaş açarken, faşizmin bir kapitalizm ürünü olduğu yönündeki görüşlere saldırdı. Hayek'in görüşleri ABD'de ve dünyada Reagan ve Thatcher yönetimleri ile 1980 sonrası artan neoliberal politikalarda etkili oldu.

THOMAS MALTHUS (1766–1834)

Nüfus teorisi ile ünlenen Malthus'un fakirlik üzerine görüşleri "acımasız" olarak görülebilir. Ancak yaşadığı dönemdeki bu görüşleri sadece iktisatta değil birçok bilim alanında önemli etkilere neden oldu. 1766'da İngiltere'de dünyaya gelen Malthus, fakirliğin bazı kesimler için kaçınılmaz ve doğal olduğunu söylemiştir. Malthus'a göre bu insanlar "hayat piyangosu isabet etmemiş talihsiz kişilerdir". Nüfus, gıda ürünlerinden çok daha hızlı arttığından yoksulluk da bir yerde kaçınılmaz olacaktır. Malthus doğaya ve insana ilginin arttığı, insani ilişkilerin de doğadan ayrı düşünülemeyeceği yönündeki görüşlerin tartışıldığı bir dönemde görüşlerini şekillendirdi. Görüşleri evrim teorisinin kurucularından Darwin'i de etkiledi.

FRİEDRİCH LİST (1789–1846)

1798 yılında Almanya'da doğan List, 1822'de bir reform çalışması nedeniyle mahkum edildi. Bir kere kaçmaya çalıştığı hapishaneden 1824 yılında bırakıldı. Ardından da ABD'ye göç etti. Burada Alexander Hamilton'ın çalışmalarından etkilendi. Tamamen serbest dış ticarete karşı durdu. Gelişmekte olan ülkelerin başta sanayi olmak üzere gelişmelerini tamamlayabilmeleri için tarife ve benzeri önlemlerle korunması ve teşvik edilmesi gerektiğini savundu.

Görüşleri Nazi yönetiminde karşılık buldu. Ayrıca, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurulmasında zemin teşkil etti. Japonya da gelişme yolunda List'in önerilerini takip etti. Tartışmalı olmakla birlikte Mao'nun da List benzeri bir ekonomik model uyguladığı düşünülüyor.

DAVİD RİCARDO (1772 – 1823)

Hollanda'ya göç etmiş Yahudi bir ailenin oğlu. Banker olan babasının yanında çalışmıştır. Akademik bir geçmişi yoktur. Babası onu okula göndermeyip kendi eğitti. İktisatçı olarak borsadan çok para kazananlardan. Savaş sırasında riske girerek elindeki kamu kağıtlarının artışıyla bir gecede müthiş zengin olmuştur.

Adam Smith büyü-

me üzerinde dururken, Ricardo onun aksine bölüşüm sorunları ve çıkar çatışması üzerinde duruyor. Tümdengelimci yöntemle modeller kuruyor. Soyut, yüksek matematiğe dayalı modeller. Somutluktan, tarihten, sosyolojiden uzak, diğer disiplinlerden bağımsız analiz yapar. Buna Ricardo tipi günah denir.

IRVING FİSHER (1867–1947)

İlk süper star ekonomist diyebiliriz. Neoklasik iktisatçılar arasında en önemli isimlerden biridir. Daha sonra Friedman ve takipçisi iktisatçılarla formüle edilen Monetarist iktisat görüşünün temellerini atmıştır. İsmini verdiği Fisher Denklemi ya da Miktar Teorisi ile para miktarındaki artışın, paranın değerinin düşmesine ve enflasyona neden olacağını ortaya koymuştur. Fayda teorisi ve genel denge çalışmaları önemlidir. Milton Friedman, kendisini en büyük Amerikan iktisatçısı olarak görmektedir.

Ancak yıldızı 1929 krizi ile söndü. Krizden kısa bir süre önce verdiği söyleşilerde kriz beklemediğini hatta hisse senetlerinin hep yüksek kalacak gibi göründüğünü söylemişti. 4 ay soran ekonomik kriz patlak verdi.

Birçok neoklasik iktisatçı gibi onun görüşleri de 1929 krizi ile baş etmeye yaramadı. Keynesyen ekonomi yükselirken, Fisher da gözden düştü. Son 30 yılda ise yeniden popüler oldu.

JOHN STUART MİLL (1806–1873)

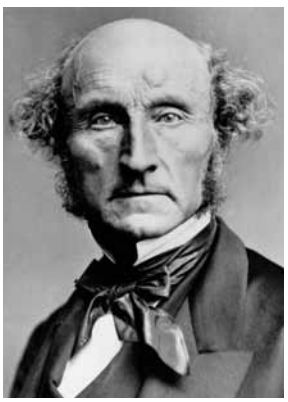

"İktisadın Mozart'ı" yakıştırması herhalde en çok ona yakışır. Küçük yaştan itibaren aldığı iyi eğitim sayesinde sadece ekonomi değil, felsefede de etkili olan bir isim. 1806'da Britanya'da doğan Mill, bilimsel metodolojiye önemli katkılar yaptı. Liberalizmin en önemli düşünürlerindendir.

Serbest piyasa ekonomisinin savunan Mill, bu görüşleri ile Adam Smith'in takipçilerindendir.

ALAN GREENSPAN (1926 –)

Şimdi iktisatçılar arasında bir Merkez bankası başkanının ne işi var diyebilirsiniz. Belki haklısınız ama onun kadar dünya ekonomisini değiştiren isim sayısı ise oldukça azdı.

ABD ve küresel ekonomi üzerinde Greespan kadar etkili olan insan pek yoktur. 1987 yılında FED'e başkan olan Greenspan, 2006 yılında emekli oldu.

Başkanlığı döneminde 1987 borsa çöküşü, 1997-98 Asya krizi ile mücadele etti. Emekliliğinden sadece birkaç ay sonra ABD'de mortgage krizi başladı. Kimileri uyguladığı düşük faiz politikası ile mortGage ve ardından 2008 krizine neden olduğunu düşünmektedir.

MILTON FRİEDMAN (1912–2006)

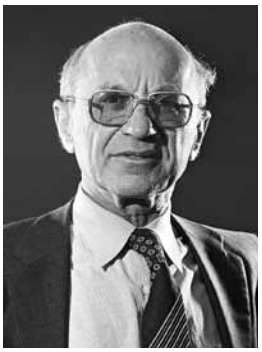

Şikago Ekolü'nün en önemli ismi. Nobel ödüllü Friedman, Monerist ekolün de önde gelen simasıdır. Ağırlıklı olarak para teorisi, para tarihi, tüketim analizi ve istikrar politikaları üzerinde çalışmıştır. İktisat metodolojisi üzerine yaptığı tek çalışma olan "The Methodology of Positive Economics" bu alandaki en etkili çalışmalardan biri olarak görülür.

Keynesyen ekonomiyle çatışan Friedman, kamu müdahalesine karşı durmuştu. Son yıllarda dünyayı en çok etkileyen iktisatçılardandır. Ronald Reagan'a danışmanlık yaptı ve küresel çapta önerileri büyük yankı uyandırdı. Devlet müdahalesinin en aza indirilmesi gerektiğini savunan Friedman, enflasyonla mücadelede Fisher'a da atıf yaparak: "Enflasyon her zaman ve her yerde parasal bir fenomendir" ifadesini kullandı.

Şilili diktatör Augusto Pinochet de Friedman'ın ekonomik görüşlerinin etkisi altındaydı.

ADAM SMİTH (1723–1790)

İktisadın babası olarak kabul edilir. 1723 yılında dünyaya gelen İskoç düşünür Smith aslında bir etik filozodur. Düşünce dünyası, aynı

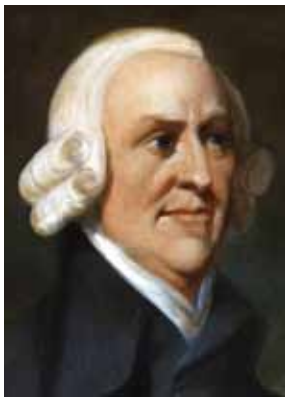

zamanda yakın arkadaşı olan filozof David Hume'un görüşlerinin katkısı ile şekillenmiştir.

1766 yılında yayınlanan "Ulusların Zenginliği" kitabı büyük yankı uyandırdı ve kısa süre içerisinde birkaç baskı yaptı. "Görünmez el" teorisi ile ekonomide ve piyasada bir tür doğal bir düzen olduğunu savunurken buna yapılacak her müdahaleye karşı çıktı. Kişilerin kendi çıkarları için hareket ettiğini ve bunun toplumun tamamının yararına olduğunu savunurken, serbest piyasa ekonomisi savunucularının en önemli görüşünü ortaya atmış oldu.

KARL MARX (1818–1883)

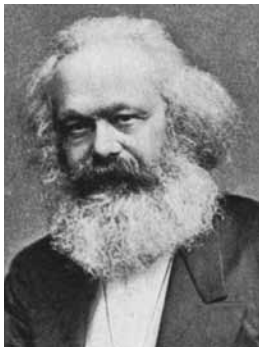

Hiç kuşkusuz en etkili iktisatçılardan. Görüşleri bir dönem dünyayı ikiye böldü ve Soğuk Savaş'a neden oldu. Çin gibi az sayıdaki bazı ülkede görüşleri uygulama alanı buluyor. Bugün hala görüşleri en çok tartışılan isimlerden biri. 1848 yılında Komünist Manifesto'yu yazdı. Son halini 1894 yılında alan Kapital ise iktisat ve siyaset biliminin en önemli baş yapıtlarındadır.

Hegel'in tarih anlayışını kapitalizmi analiz etmede kullanan Marx, karşıtları olan liberal iktisatçıların ise emek değer teorisini aldı ve ortaya koyduğu artı değer kavramı ile emeğin sömürüldüğünü söyledi.

JOHN MAYNARD KEYNES (1883–1946)

Yaşadığı dönemin en önemli iktisatçılarından olan Keynes, 1883 yılında doğdu. İkinci Dünya Savaşı'ndan bir yıl sonra hayatını kaybetti. Makroekonominin kurucusu kabul edilir.

Klasik ve neoklasik iktisatçıların aksine, piyasaların her zaman kusursuz işlemediğini, dönemsel olarak arz ve talep uyuşmazlıkları yaşandığını ortaya koyan Keynes, bu durumlarda kamu müdahalesinin kaçınılmaz olduğunu savundu. Sosyalizmin yükselişte olduğu bir dönemde Keynes bu tezi ile "kapitalizmin tamircisi" oldu.

1929 krizi ile mevcut tezlerle baş edemeyen yönetimler Keynesyen politikalar uygulamaya başladı.

Özellikle 1950 ve 60'lı yıllar Keynes yıllarıydı. 1970'lerde özellikle petrol krizi sonrasında Friedman gibi iktisatçılar Keynesyen politikalara savaş başlattı.

Bugün hala dönem dönem ekonomiyi canlandırma politikalarında Keynes'in görüşlerine müracaat edilir.

TÜRKERLER

Yüzde Sıfır Faizle

Yüzde Yüz Doğru Yatırım

Sineması, opera ve tiyatro salonları, sanat galerisi, konser merkezi ve yemyeşil sosyal alanlarıyla hayatınızda olmasını istediğiniz her şey burada.

KONUTLARDA 50 AY VADE %0 FAİZ

OFİSLERDE 60 AY VADE %0 FAİZ

444 18 99

mahallbomontiizmir.com

MAHALL BOMONTI izmir

Abdurrahman ŞENOL

E-ticaret ve elektronik para

İnternetin çıkışı ile beraber e-ticaret, her geçen gün dünya ticaretindeki payını arttırmaktadır. Bu payın kısa süre içerisinde katlanarak artacağı ve tüm dünyada ticaretin büyük bir kısmının bu şekilde yürüyeceği görünen bir gerçektir. Günümüz ticarî hayatında önemli bir yeri olan elektronik ticaret, gelecekte daha da önem kazanacaktır. Bu nedenle tüm firmaların değişen dünya ve ticaret koşullarına uyum sağlamak için e-ticaret konusunda girişim ve alt yapı çalışmalarını bir an önce tamamlamaları gerekmektedir. En basit hali ile e-ticaret mal veya hizmet alım ya da satımının elektronik ortamda gerçekleştirilmesidir.

Pratikte e-ticaret daha az maliyetle, daha fazla kişiye ulaşmak, sınırsız ürün sergilemek, haftanın 7 günü, günün 24 saati aralıksız satış ve pazarlama yapabilmek, tüm dünyada sınırsız müşteriye ulaşmak imkanı demektir.

E-ticaretin bir gereği olarak alıcı ve satıcı fiziksel ortamda karşı karşıya gelmez, teslimat ve ödeme aracılar yolu ile gerçekleştirilir. İşte bu noktada her iki tarafın maddi menfaatlerini koruyacak düzenlemeler devreye girer. Alışverişin güvenle gerçekleşmesi için tüketiciler, tüketiciyi koruma kanunlarıyla, satıcılar ise genel olarak Ticaret Kanunu, Borçlar Kanunu ve e-ticareti düzenleyen kanunlar ile güvence altına alınırlar. Türkiye'de e-ticaret mevzuatı yayınlanan kanun ve yönetmelikler ile düzenlenmiştir. Bu kapsamda 6563 Sayılı "Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun" ve söz konusu kanunun uygulanmasına ilişkin 26/08/2015 tarih ve 29457 Sayılı "Elektronik Ticarette Hizmet Sağlayıcı ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik" ve 15/07/2015 tarih ve 29417 Sayılı "Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yine hızla gelişen teknoloji dijital ortamda kişilerin özel hayatlarının ve kişisel verilerinin korunması ihtiyacını doğurmuş ve bu kapsamda "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" düzenlenmiştir.

Ülkemizde de dünyada da genç neslin cep telefonu ve internet kullanımına olan düşkünlüğü alışverişte e-ticaret sitelerinin tercih edilmesinde önemli paya sahiptir. E-ticarette de son dönemde alışverişlerin yarısından fazlasının mobil uygulamalar üzerinden yapılıyor olması firmaların online alışveriş yapılan mobil site ve mobil uygulamaya geçme zorunluluğunu arttırmaktadır. Yeni nesil ticaret yöntemleri ile hayatımıza elektronik para kavramı da girmiştir. Elektronik para, en basit tanımıyla internet üzerinden para transferini mümkün kılan ödeme sistemlerine verilen isimdir. Elektronik para gerçek hayatta nakit karşılığı olan bir elektronik para birimidir. Bu para birimi mobil cihaza ve karta yüklenebilmektedir.

Bu bağlamda 27 Haziran 2013 Tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 6493 Sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun, 2 yıllık kısmi geçiş sürecinin ardından 27 Haziran 2015 tarihinde tam anlamıyla uygulanmaya başlamıştır.

Ödemelerin yapılmasına yarayan fiziki ya da sanal hesapların işletilmesi, bu hesaplarda bulunan tutarların aktarılması ya da farklı yollarla yapılan para transferleri; ödeme araçlarının piyasaya sürülmesi, elektronik ortamda ödemelerin gerçekleştirilmesinin sağlanması ve fatura ödemelerine aracılık edilmesi hizmetlerinin tümü ilgili kanuna göre ödeme hizmetleri kapsamındadır. Yine piyasaya elektronik para ihraç edilmesi de sayılan ödeme hizmetleri arasındadır.

Kanun'daki tanımına göre elektronik para; fon karşılığında piyasaya ihraç edilen, ödeme işlemlerini gerçekleştirmek için kullanılan ve piyasaya süren dışındaki kişiler tarafından da ödeme aracı olarak kabul edilen parasal değeri ifade etmektedir. Bir diğer deyişle elektronik para; telefon, tablet, temassız kart, sabit disk veya sunucu üzerinde kişiler adına saklanıp transfer edilebilen para biçimidir.

Yasa koyucu yaptığı düzenleme ile hem tüketiciyi korumakta hem e-paraya izin vermektedir. Online ödemenin temel amacı e-ticaret firmasının iflas etmesi veya hizmetlerini sonlandırması ve satın alınan malı gönderememesi gibi durumlarda tüketicinin ödediği parayı korumaktır. Bugün e-para kartları, banka kartı gibi para yükleyerek kullanılabilmektedir. Tüm Türkiye'de avukatlarca kullanılan Baro Kart da bir e-para kartıdır. E-para, teknoloji ve gelişen çağın günlük hayatımıza soktuğu yeni kavramlardan biridir.

Sözleşmelerdeki döviz bedellerinin Türk Lirası olarak belirlenmesi

13.09.2018 tarihli ve 30534 sayılı Resmi Gazete'de "Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar" başlıklı ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı yayımlandı. İşbu karar ile 7.8.1989 tarihli ve 32 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kararın 4. maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

MADDE 1– 7/8/1989 tarihli ve 32 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kararın 4'üncü maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

"g) Türkiye'de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarındaki menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dâhil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamaz."

MADDE 2– Aynı Karara aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"Geçici Madde 8 – Bu Kararın 4'üncü maddesinin (g) bendinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde, söz konusu bentte belirtilen ve daha önce akdedilmiş yürürlükteki sözleşmelerdeki döviz cinsinden kararlaştırılmış bulunan bedeller, Bakanlıkça belirlenen haller dışında; Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenir."

İşbu düzenleme uyarınca satış, kira, leasing, iş ve eser sözleşmelerinde döviz cinsi kararlaştırılan bedellerin işbu Karar'ın yayım tarihi olan 13.09.2018 tarihinden itibaren 30 gün içinde yeniden belirlenmesi gerekmektedir.

Düzenlemede Bakanlıkça belirlenen haller istisna olarak belirtilmiş ise de bu hallerin neler olduğu bu aşamada belirsizdir.

"Cumhurbaşkanı kararı" bir idari işlem olduğundan kanun ya da aynı seviyede bir düzenleyici işlem olmadığından, bu karara aykırı olarak kurulan sözleşmeler geçersiz olmayacaktır. İşbu "Karar" hükmüne aykırılık 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'un 3. maddesinde yer alan hüküm uyarınca (Cumhurbaşkanı'nın bu Kanun hükümlerine göre yapmış bulunduğu genel ve düzenleyici işlemlerdeki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişi, 3 bin Türk Lirası'ndan 25 bin Türk Lirası'na kadar idari para cezası ile cezalandırılır.) idari para cezasını gerektirmektedir. (2018 güncel rakamı 6 bin 300 TL'den 52 bin 600 TL'ye kadar) 1567 sayılı Kanun kapsamında idari para cezasına karar verme yetkisi Cumhuriyet Savcısına aittir. Cumhuriyet Savcısının aykırılığı bir tutanağa ve arkasından bir rapora bağlanması gerekmektedir. Uygulamada, vergi dairesi çalışanları tarafından tespitler yapılıp rapora bağlanacaktır. Daha sonra Savcılığa gerekli ihbarı yapacaklardır. Savcılığın vereceği idari para cezası verme kararına da kararın tebliğinden itibaren 15 gün içerisinde Sulh Ceza Mahkemesi'ne itiraz edilebilir.

Sözleşme bedelinin yeniden belirlenmesi noktasında hangi kur üzerinden TL'ye dönüştüreceği hususunda belirsizlik olması sözleşme tarafları arasında uyuşmazlığa sebebiyet verecek mahiyettedir. Konunun yargıya taşınması halinde ise bu süre içerisinde yargıya başvurulmasının yeterli olup olmadığı da belirsiz bir diğer konudur.

Tarafların bedel üzerinde anlaşmaya varmaları halinde yazılı bir protokol yada zeyilname yapılması gerekecektir. Bu durumda da Damga Vergisi Kanunu kapsamında binde 9,48 oranında damga vergisi doğacaktır.

Her ne kadar makalelerde belirlenen sözleşme bedeli üzerinden binde 9,48 damga vergisinden söz ediliyor ise de, olması gereken hukuk açısından bu görüşe katılmadığımı belirtmek isterim. Zira Damga Vergisi Kanunu 14. maddesi yer alan "Belli parayı ihtiva eden mukavelenamelerin değiştirilmesi halinde artan miktar aynı nispette vergiye tabidir. (Ek ikinci cümle: 6728 - 15.7.2016/ HYPERLINK "http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/tc6728.htm" \l "25" m.25)" hükmü uyarınca sözleşmenin imza tarihindeki Merkez Bankası tarafından belirlenen kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilmesi ile elde edilecek miktar ile sözleşme bedelinin yeniden belirlendiği tarihteki kur üzerinden Türk Lirası'na çevrilmesi ile elde edilecek miktar arasındaki farkın Damga Vergisi'ne tabi tutulması gerektiği kanaatindeyim. Ancak uygulamada vergi daireleri sözleşme bedeli üzerinden bu vergiyi almak konusunda ısrarcı olacaklardır. Bu da ayrı bir uyuşmazlık konusunu doğuracaktır.

Damga Vergisi ödememek için "Arabuluculuk Anlaşma Belgesi" bir çözüm yolu olarak görünmektedir. Taraflar ve avukatları ile arabulucunun imzalamış olduğu anlaşma belgesi icra edilebilirlik şerhi alınmasına gerek olmaksızın ilam niteliğindedir. Ve ayrıca anlaşma tutanağı için ödenmesi gereken Damga Vergisi tutarı 2018 yılı için sadece 58,80- TL'dir. Her ne kadar Arabuluculuk Ücret Tarifesi gereğince, değeri para ile ölçülebilen uyuşmazlıklarda arabuluculuk ücretinin yüzde 6'dan başlayacağı düzenlenmiş ise de, belirlenen ücretten daha düşük bir ücret üzerinde de anlaşılmasının mümkün olacağı kanaatindeyim. Arabulucu ücretinin, damga vergisi tutarının altında kalacak şekilde belirlenmesi mümkündür. Zira; arabulucu, arabuluculuk faaliyetini ücret karşılığı yapmak zorunda değildir. Kanunda, arabulucunun yapmış olduğu faaliyet karşılığı ücret ve masrafları isteme hakkına sahip olduğu belirtilmiş (HUAK m. 7, 1); buna karşılık ücret alma, arabulucu için bir yükümlülük olarak düzenlenmemiştir.

güncel haberler

Türkiye girişim liginde geriye gidiyor

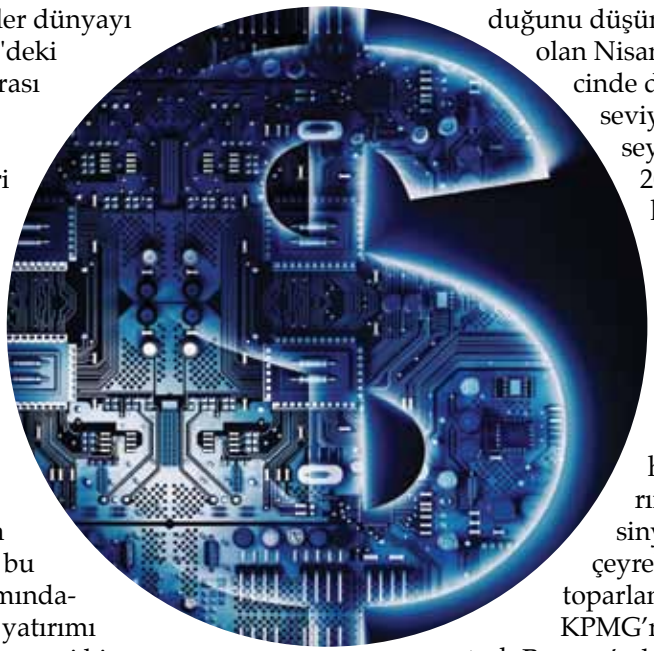

Finansal teknolojiler dünyayı sarsıyor. Türkiye'deki yerel ve uluslararası kuruluşlara profesyonel denetim, vergi ve danışmanlık hizmetleri sunan KPMG'nin ikinci çeyrek Fintech Raporu, 2018'in ilk yarı performansını değerlendirdi. Araştırmaya göre, fintech yatırımları 2018'in ilk yarısında dünya genelinde 875 işlemde 57,9 milyar dolarlık büyüklüğe ulaştı. Yılın ilk altı ayında ulaşılan bu rakam, 2017'nin toplamındaki 38,1 milyar dolarlık yatırımı şimdiden geride bırakıp yeni bir rekora imza attı.

Türkiye startup ekosistemi 2018'in ilk yarısında toplam 34 anlaşmada 27,5 milyon dolar yatırım aldı. 2017'nin ilk yarısında ise toplam 75 anlaşmada 46,1 milyon dolar yatırım çekmişti. Açıklanan Temmuz sonuçları da 11 anlaşmada 2,3 milyon dolar yatırımla erken aşamada düşüşün sürdüğünü gösteriyor. Fintech yatırımları ise aynı dönemde 6,2 milyon dolar olarak gerçekleşti. Fintech, Pazarlama Teknolojileri ve SaaS dikeyleri en çok yatırım çeken alanlar oldu. Yatırımların yıl sonunu 70 milyon dolar civarında tamamlaması bekleniyor.

2018'in ikinci çeyreğinde Trendyol, Gram Games ve Eşarj'ın da aralarında bulunduğu 8 exit ve ikincil işlem gerçekleşti.

Türkiye girişim liginde küme düştü

KPMG Türkiye Finansal Hizmetler Sektör Lideri Sinem Cantürk, Türkiye'deki yatırımların geçen yılki performansın altında seyrettiğini söyledi. Cantürk, "Türkiye, toplam yatırım liginde hem Avrupa hem Ortadoğu'da maalesef 2017 sonunda yükseldiği birinci ligden geriye düştü. Ama ekosistemde gerçekleşen exit'ler moral oldu. Girişim ekosisteminin morali biraz düşükken gelen başarı hikayeleri girişimcilerimiz ve yatırımcılarımız açısından oldukça sevindirici. Biz mevcut durumda, ülkemiz ekosisteminin daha fazla iyi girişime ihtiyaç duyduğunu düşünüyoruz. Seçim etkisi olan Nisan ve Mayıs ayı haricinde diğer aylarda yatırım seviyeleri 2017 ile paralel seyrediyor. Şu anda 2017 sonlarında büyük hacimli yatırım yapan girişim fonları hazırlık sürecinde. Önde gelen bankalarımız ve kurulan yeni kurumsal girişim sermayesi fonları, iyi girişimler bulmaları halinde büyük yatırımlar yapabilecekleri sinyalini veriyor. Üçüncü çeyrekte yatırımlarda bir toparlanma bekliyoruz" dedi.

KPMG'nin ikinci çeyrek Fintech Raporu'ndan 'küresel' anlamda öne çıkan başlıklar şöyle:

• İşlemlerin toplam hacminde önemli bir artış sağlandı. 2018 yılının ilk yarısında 875 yatırım gerçekleşti. Ayrıca, geç aşama risk sermayesi yatırımlarının medyanı, 2017'de gerçekleşen 14 milyon dolardan, 2018 yılının ilk yarısında 25 milyon dolara yükseldi. Erken aşama yatırımların medyanı ise, 2017'de gerçekleşen 5 milyon dolarlık seviyeden 2018 yılının ortasında 9,2 milyon dolara yükseldi.

• Değeri 1 milyar doları geçen dokuz büyük anlaşmayla birlikte, 2017'nin ikinci yarısında 22 milyar dolar seviyesinde gerçekleşen küresel fintech yatırımları (özel sermaye, risk sermayesi ve birleşme & satın alma) 2018'in ilk yarısında 57,9 milyar dolara çıkarak iki kattan fazla büyüme kaydetti.

• WorldPay'in İngiltere merkezli Vantiv tarafından 12,9 milyar dolar karşılığında satın alınması dahil olmak üzere, Avrupa'nın en büyük dört fintech anlaşmasının tutarı 22,4 milyar doları buldu.

• 2017'nin ikinci yarısında yapılan 119 anlaşmaya karşın, Asyalı fintech şirketlerine yapılan yatırımlar 2018'in ilk yarısında 162 anlaşma ile 16,8 milyar doları buldu.

• 2018'in ilk yarısında 653 anlaşma ile hafif bir artış gösteren risk sermayesi yatırım hacmi, 2015 yılından beri nispeten sabit bir görünüm izlemeye devam ediyor.

İnternet erişimine sahip girişimlerin oranı yüzde 95,3 oldu

İnternet erişimine sahip girişimlerin oranı yüzde 95,3'e inerken, web sayfasına sahip girişimlerin oranı yüzde 66,1'e geriledi. 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin yüzde 11,6'sı bilişim uzmanı istihdam etti.

Girişimlerde Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2018 sonuçlarına göre, 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin İnternete erişim oranı 2018 yılında yüzde 95,3 oldu. Bu oran, 2017 yılında yüzde 95,9 idi. Çalışan sayısı büyüklük gruplarına göre internet erişim oranları ise; 10-49 çalışanı olan girişimlerde yüzde 94,7 iken, 50-249 çalışanı olan girişimlerde yüzde 97,8, 250 ve üzeri çalışanı olan girişimlerde ise yüzde 99,2 oldu. Bilgisayar kullanım oranı 2018 yılında 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimler için yüzde 97 iken 2017 yılında yüzde 97,2 idi.

Web sayfasına sahip girişimlerin oranı yüzde 66,1

Girişimlerin yüzde 66,1'i 2018 yılında web sayfasına sahip iken, bu oran bir önceki yıl yüzde 72,9 idi. Web sayfası sahiplik oranı yüzde 87,8 ile en yüksek 250 ve üzeri çalışanı olan girişimlerde iken, bunu yüzde 80 ile 50-249 çalışanı olan girişimler ve yüzde 63,1 ile 10-49 çalışanı olan girişimler takip etti.

Girişimlerin yüzde 93,7'si 2018 yılında internete erişimde genişbant bağlantı kullandı. Genişbant internet erişimine sahip girişimlerin abone oldukları internet bağlantı hızları dikkate alındığında, yüzde 19'u 10 Mbit/s altında, yüzde 59,9'u 10-99 Mbit/s hız aralığında ve yüzde 19,4'ü ise 100 Mbit/s ve üzeri hızda internet kullandı.

Girişimlerin yüzde 9,8'i online satış yaptı

Girişimlerin yüzde 9,8'i 2017 yılında internet (web siteleri, online mağazalar ve mobil uygulamalar) üzerinden ve/veya Elektronik Veri Alışverişi (EDI) ile mal/hizmet siparişi aldı/satış yaptı. Çalışan sayısı büyüklük gruplarına göre bu oran 250 ve üzeri çalışanı olan girişimlerde yüzde 21,8 iken, 50-249 çalışanı olan girişimlerde yüzde 12,1 ve 10-49 çalışanı olan girişimlerde ise yüzde 9 oldu.

Girişimlerin yüzde 11,6'sı bilişim uzmanı istihdam etti

2018 yılı araştırma sonuçlarına göre 10 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin yüzde 11,6'sı ana işi bilişim teknolojileri olan ve bilişim sistemleri ve uygulamalarının kurulması, işletilmesi ve geliştirilmesi süreçlerinde görev alan bilişim uzmanı istihdam etti. Bu oran 2017 yılında yüzde 10,8 idi.

Çalışan sayısı 10-49 olan girişimlerin yüzde 8,2'si, 50-249 çalışanı olan girişimlerin yüzde 24,3'ü, 250 ve daha fazla çalışanı olan girişimlerin ise yüzde 57,4'ü bilişim uzmanı istihdam etti.

Girişimlerin yüzde 5,2'si 2017 yılında bilişim uzmanı aldı veya almayı denedi. Bu girişimlerden yüzde 37,9'u bilişim uzmanı alım sürecinde adayların çok az olması, adayın eğitim/öğretim yetersizliği, yüksek ücret talebi, iş tecrübesindeki yetersizlik vb. güçlükler ile karşılaştı. Bu oranlar sırasıyla 2016 yılında yüzde 4,5 ve yüzde 36,9 idi.

İlhan PINAR / Tarihçi

Batı Anadolu'da sanayileşmenin ilk adımları

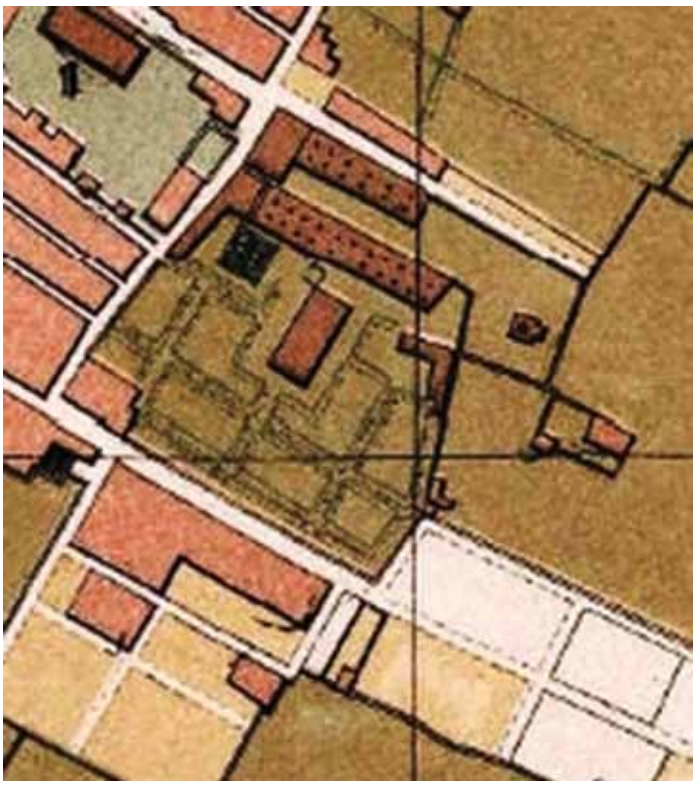

İzmir hep bir ticaret şehri olarak anılagelmiştir. Bu doğrudur da… Aslında şehrin tarihini dönemlere ayırdığımızda her dönem öne çıkan bir özelliği olmuştur diyebiliriz. Klasik Dönem'e damgasını vuran Homeros olmuştur. Hellenistik ve Roma dönemlerinde tıp okulu, tapınaklar, inanç ve hamamlarıyla öne çıkar şehir. Galenos İskenderiye'ye gitmeden Smyrna'ya gelmiştir. Çifte Nemesis inancı ve mabedi şehirde neredeyse 1400 yıl hüküm sürmüştür. Roma Dönemi'nde şehrin nüfusunun 1/3'ünü hamamcıların oluşturduğu aktarılır.

Erken ve Orta Bizans dönemlerinde ıssız ve sessiz kalan şehir 13. yüzyıl ikinci yarısından itibaren –Cenevizlilerin Bizans'tan aldıkları imtiyazlara bağlı olarak- ticaret İzmir için olmazsa olmaz bir özellik olarak karşımıza çıkar.

Ancak 17. yüzyıl başlarından itibaren yeniden bir ticaret liman şehri olarak sahneye çıkar İzmir ve kesintisiz bugüne kadar bu özelliği baskın bir karakteristik olarak devam eder, her ne kadar bu süreç inişli-çıkışlı dönemler gösterse de ana özellik hiçbir zaman yitip gitmez.

İzmir'de eğer bir sanayileşme sürecinden söz edecek olursak bu süreci iki dönemde ele almanın anlaşılır kılmak açısından yararlı olacağını düşünüyorum: Osmanlı Dönemi'nde İzmir'de Sanayileşme ve Cumhuriyet Dönemi'nde İzmir'de Sanayileşme…

Her iki dönemde sanayici aktörler kimlerdir; sanayileşme dalları nelerdir; sanayileşme süreci nasıl işlemiştir?

Bu sorulara bulduğumuz yanıtlar bizim şehrin sanayileşme sürecindeki serencamını anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Batı Avrupa'da 16. yüzyılda merkantilizmin ortaya çıkması buna karşılık Osmanlı'nın kendi bünyesinde önce ticaret kapitalizminin ve ardından sanayinin gelişmemesi bu iki coğrafya arasındaki ilişkinin Osmanlı aleyhine bozulmasının temelini oluşturmuştur. Osmanlı bu ilişkinin aleyhine bozulduğunu fark ederek önlem almaya çalıştığındaysa durum artık geri dönülemez noktaya çoktan gelmişti.

İzmir bu aşamada önemli bir rol üstlenmiştir. Daha önceki yazılarda İzmir'in 17. yüzyıl başlarında Batı Avrupa merkezli ticaretin nasıl merkezi olduğu üzerinde durulmuştu. Bu ticaret o kadar önemli bir hale gelmişti ki, örneğin, genç Marsilyalı Laurent d'Arvieux (21 Haziran 1635 – 30 Ekim 1702) 1654 yılında İzmir'e gelerek ticareti öğrenmesi amacıyla 4 yıl kentte kalmıştır. 17 ve 18. yüzyıllar boyunca İzmir üzerinden yürütülen bu ticaret daha çok Asya ve Anadolu içlerinden gelen malların Batı Avrupa'ya

transferi amacıyladır.

İngiltere, Fransa ve Hollanda'da gelişen tekstil sanayi ürünlerinin ağırlıklı olduğu bu ticaret İzmir'de sanayi tesisinin kurulmasına da yol açmış oluyordu. Bugün bu tesisin kurulduğu yerin adı hala aynı adla anılmaktadır: Basmane.

18. yüzyıl ortalarında İzmirli Ermeni bir tüccar tarafından padişah izniyle kurulan Basma Fabrikası, İzmir'deki ilk ciddi sanayileşme hamlesi sayılabilir. Başörtüsü, yazma yorgan yüzü gibi kumaşlara çiçekli desenlerin basıldığı bu fabrika başlarda başarılı olmasına rağmen uzun vadede Batı Avrupa ürünleriyle baş edemeyerek kapanmak zorunda kalmış ve adı yadigâr olarak semtte devam etmiştir (Basma Fabrikası günümüzdeki Basmane Gar binasının olduğu alana tekabül etmekteydi). Elbette bu fabrikadan sonra da kentte basma atölyeleri olmuştur; 1851 yılında basmahane işletmeci, usta ve çıraklarının Maliye Nezareti'ne gönderdiği dilekçede adı geçen tarihte kentte 18 basmahanenin olduğu ifade edilmektedir. Bu dilekçede basmacıların zor durumundan söz edilmekte; vergi ve gümrük yükünün üreticiye nasıl zarar verdiğinden söz edilmektedir. Elbette konuya duyarsız kalınmasından sonra Kasap Hızır Mahallesi civarında (günümüzde Hisar Cami yakınları) bulunan 18 basma atölyesinden 16'sı kapanmak zorunda kalmıştır.

Aslında İzmir'de –dönemin koşulları içinde- sanayi üretiminin oluşması ve Batı Avrupa ürünleriyle rekabet edebilmenin çareleri aranmış; bunun için özel girişimler de olmuştur.

İzmir'de bu bağlamda belki bugün sanayi üretimi diyemeyeceğimiz ama dönemin koşulları göz önüne alındığında sanayi üretimi yapan birçok kuruluş vardı: kumaş parlatmak için kurulan mengenehaneler, yağhaneler, sabunhaneler, boyahaneler, dokumahaneler, iplikhaneler, dökümhaneler, demirciler, motorlu un değirmenleri, çırçır işletmeleri vb.

Ancak örnek olarak İzmir'de başarılı olmuş iki sanayi kuruluşundan söz etmek yerinde olacaktır. Bunlardan birisi, 1850'li yıllarda işletmede olan Hacı Halil adlı Osmanlı vatandaşı tarafından kurulan ipek fabrikasıdır. İşletmenin başarısı, kurucusuna Mecidiye Nişanı verilmesini sağlamıştır. Diğeri ise İzmir Kâğıt Fabrikası'dır. Özellikle Fransız üretimi kâğıt bağımlılığını ortadan kaldırmak amacıyla

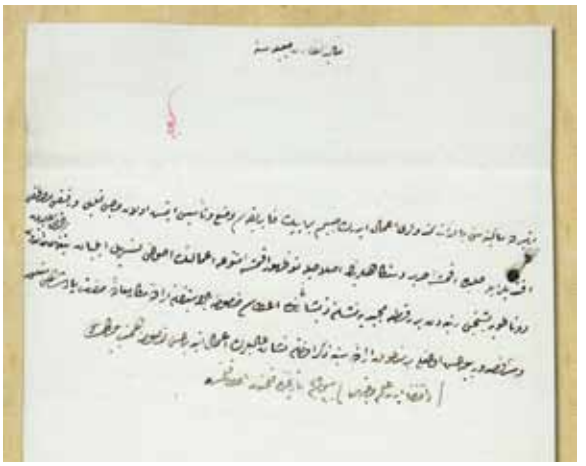

kurulması amaçlanan kâğıt fabrikası için Düzoğlu Hoca Agob'a İzmir'de bir kâğıt fabrikası kurması için 1843 yılında ruhsat verilmiştir. 1846 yılında işletmeye açılan fabrika –piyasanın bir miktar üzerindeki fiyatlara rağmen- devletin alım desteği sayesinde de başarılı olmuştur. Fabrika bu başarısını sürdürememiş 1860'lar ortasında fabrika kapanmak zorunda kalmıştır.

19. yüzyıl ortalarına kadar Osmanlı tebaasının bireysel çabalarıyla sanayi kurumanın mümkün olmadığını anlayan merkezi idare bunu daha planlı ve programlı yapma kararı alır ve bu bağlamda 1863-65 yılları arasında faaliyete geçen "Islah-ı Sanayi Komisyonu" kurulur. Bununla artık işlevini yitirmeye başlayan lonca ve gedik düzenlerinin ikame edilmesi amaçlanmıştır. 5 devlet memuru ve 4 sanayiciden oluşan komisyonun başlıca amacı; 1) Gümrük tarifelerini düzenlemek, 2) Sergiler düzenleyerek sanayiyi desteklemek, 3) Esnafı şirketler halinde birleştirmek, 4) Sanayi okulları açılmasını sağlamak.

Aslında bu süreç eski düzenden yeni oda düzenine geçiş sürecidir. Esnaf grupları bir araya getirilerek güçlü ve rekabet edebilecek yapılar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Gelecek sayıda bu komisyon girişiminin eğitimdeki yansımaları ve Batı Avrupalı tüccarların İzmir'deki sanayi girişimleri üzerinde duracağız.

Enver OLGUNSOY

Tıbbi ve aromatik (ıtri) bitkiler

Ülkemiz, tıbbi ve aromatik bitkiler yönünden çok geniş bir floraya sahip. Ancak her şeyin olduğu gibi onun da kıymetini bilmiyor ve hovardaca harcıyoruz. Hindistan, Bulgaristan, Çekya gibi ülkeler bu tür bitkileri kültüre alırken, bizde doğal olarak tabiattan toplanıp geleceği yok ediliyor, ya da maalesef çoktan yok edilmiş. Yeni yeni konunun önemini kavramaya başlayanlar ise daha verimli, etken maddesini ideal oranda ihtiva eden tohum peşinde ülke ülke geziyor, ki Türkiye'de de kültüre alabilsin, ekip, biçip etken madde elde etsin. Hükümet tarafında ise sanki en önemli konuymuşçasına bu tür bitkilerin adını Osmanlı'ya öykünüp değiştirmeyi marifet bilen, "tıbbi ve ıtri bitkiler" ismini uygun bulan ve bu konuda sözüm ona çalışmalar yapan Tarım Bakanlığı, etken maddelerin ve onlardan hazırlanacak preparatların kontrolünü yapacak, uygun bulunursa ruhsat verecek. Sağlık Bakanlığı'ndan habersiz çalıştaylar, çiftçiye plansız, programsız destek verme adına, sözüm ona çalışmalar yapıyor. Ürün alım garantisi veriyor, fide dağıtıyor. Her ne kadar arada kazaya uğrayıp yanlış cins fide verse de en azından çalışma gereği duyduğu için ilgilileri sevindiriyor sanki.

Umalım ki Tarım Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı tıbbi ve aromatik mi, tıbbi ve ıtri bitki mi olarak isimlendirir, önemli değil ama, birlikte bu konunun üzerine eğilir, planlı programlı kaynaklarımızı heba etmeden bu konudaki potansiyelimizi değerlendirmeyi becerirler.

Lafa gelince, katma değerli ürün üretelim, "işte kilosu şu kadar olan değersiz ürün yerine, kilosu şu kadar daha değerli ürün üretelim" ki ekonomiye destek olsun, deriz ama hala konvansiyonel ürünler peşinde oyalanır dururuz. İşte karşınızda katma değeri olağanüstü büyük ürünler; tıbbi ve aromatik bitkiler duruyor. Onları üretelim, onlardan etken madde üreten fabrikaları destekleyelim. Ülkemiz toprakları gayet verimli bu konuda. Çiftçi de az para kazanıyorum değmez deyip tarlalarını, çiftliği çubuğu terk edip şehre göçmesin. Eli para görsün, işine dört elle sarılsın.

Tıbbi bitkilerden elde edilen özüt, uçucu veya sabit yağ, ekstre vs. gibi ürünlerin sağlık hizmetinde kullanımı son yıllarda olağanüstü artmış durumda. Bunların tedavide kullanımı için devletler kodeksler yayınlayıp dozu, kullanım alanları, olası yan etkileri vs. gibi konuları kontrol altına almaya ve sağlık hizmetinde daha rasyonel ve doğru kullanımını sağlamaya çalışıyor. Halk arasında bildiğimiz gibi bir bitki veya bitkisel bir ürün hemen hemen her işe yarar. Aktarlarda, boğaz ağrısından diş ağrısına, öksürüğe, soğuk algınlığına, mide ekşimesine, barsak bozukluklarına, mayasıla kadar her işe yaradığı ifade edilen bir çok bitkisel ürün dolu. Ancak bu tür bilgi kirliliği aslında kodekslerdeki doğru şekilde verilen asıl kullanım alanları konusunda insanımızın aklını karıştırıyor. Zira hiçbir bitkinin, aktarların ifade ettiği gibi ağızdan bağırsaklara hatta kansere kadar her rahatsızlığa iyi gelmesi söz konusu olamaz.

Bitkisel ürünlerin sadece kodekslerde tespit edilen rahatsızlıklarda kullanımı sağlanmalıdır. Bu konuda doktorlarımız da bilgilendirilmeli, bunlar "kocakarı ilacı" deyip hafife alınmamalı ve gerektiği şekilde, dozda kullandırılmalıdır. Hekimlerimiz fitoterapi yani bitkisel ürünlerle tedavi yöntemleri konusunda daha tıp fakültesinde iken eğitim almalı, mezun olup çalışma hayatına atılanlar da kurs, seminer vs. gibi yöntemlerle fitoterapiyi öğrenmelidir. Homoopati, aromaterapi, apiterapi vs. gibi konular da hekim ve eczacılarımızın ilgi alanı için de olmalı, hatta bitkisel ürünlerle sadece tedavi değil, sağlıklı beslenme konusu da gündeme alınmalı, hastaların hastalıkları yanında beslenme profilleri de çıkarılmalıdır.

Reçete edilirken ilaçların yanında beslenme ögeleri, hatta egzersiz şekilleri bile dikkate alınarak bir bütün olarak reçete edilmelidir. Hipokrat'ın öğretisi burada çok değerlidir; "Yedikleriniz ilacınız, ilacınız yedikleriniz olsun". "Hastalık yoktur, hasta vardır".

Hüseyin DOĞAN

Entelektüel mutfaklar (Think-tank kuruluşları)

İletişim ve ulaşım teknolojilerinin gelişimi ile kişiler, şehirler, ülkeler arası etkileşim üst düzeye çıktı. Gündemler, konular, ihtiyaçlar, sorunlar çok hızlı değişiyor. Karar almak çok daha stratejik bir hale geldi. Çünkü yanlış kararların maliyetleri çok yüksek.

Diğer yandan, hepimiz inanılmaz bir bilgi ve enformasyon bombardımanı altındayız. Bu bilgilerin derlenmesi, toparlanması, analiz edilmesi, farklı yönleri ile tartışılması, farklı açılardan değerlendirilebilir ve kullanıma sunulması işi çok ciddi, uzun ve hassas bir süreç haline geldi.

Yaşam ve ilişkiler karmaşık hale geldikçe, oluşturulacak öngörüler ve bu öngörüler ile alınacak kararlar da zor hale geldi. Yani, araştırmak-düşünmek-analiz etmek-bilgileri kullanılabilir hale getirmek ve ihtiyaç sahibine sunmak bambaşka bir çalışma alanı oluşturdu.

Herkes düşünebilir, herkes yukarıda saydığım süreçteki adımları tek başına atabilir ama bugünün dünyasında bu yaklaşım ne denli doğru ve verimli olur tartışılabilir. Bu tespit düşünmeye odaklanan, bu süreçleri işi haline getiren yapılanmalara olan talebi doğurmuş ve düşünce kuruluşu yani think-tank dediğimiz yapılanmalar oluşmuştur.

İnsan hayatında birçok sınır vardır. Bazen bu sınırları zorlamak ya da ötesine geçmek korkutucu gelebilir. Özellikle zihne dayalı ve sosyal-kültürel-ekonomik-politik alanlarda sınırların dışına çıkmanın, üretilebilecek yanlış karar ve davranışların sonuçları ağır olabilir. Ancak, araştırma, bilgi, değerlendirme ve tartışma ortamı içinde belli temellere dayalı üretilen öngörülerin bizi çok daha büyük risklerden kurtaracağı da açıktır.

Think-tanklar günümüzün küreselleşen ve rekabet ortamı vahşileşen dünyasında, şirketlerin, şehirlerin, bölgelerin, ülkelerin hangi alanda, hangi tür stratejiler uygulaması gerektiği yönünde öngörüler oluşturabilen önemli kuruluşlar haline gelmiştir. Bir ülkede üniversiteler ve düşünce kuruluşları, gece yolda giden arabanın farları gibidir. Önümüzü görmeyi sağlarlar. Düşünülmesi gereken her konuda ve alanda çözümlemeler yapmak, alternatif politikalar ve yaklaşımlar üretmek, riski minimize ederken, kazanımları çoğaltmak artık başlı başına bir iştir.

Düşünce kuruluşları, karar alanlar ile kararın oluşmasına etken olan unsurlar arasındaki köprüdür.

Think-tank'ler bir anlamda "Düşünce Ar-Ge'si" yapan kuruluşlardır. Think-tank'lerin oluşumu 1900'lerin başlarında ABD'de "Akılcı Yönetim" fikrinin güçlenmesi ile başladı. Türkiye'de ise 2000'li yıllardan sonra kamuoyunda daha bahsedilir bir oluşum haline geldi. Kamu ve özel sektör uzun yıllar boyunca bu işi kendi iç yapılanmalarında gerçekleştirmeye çalıştılar. Kamuda strateji ve araştırma birimleri daha etkin olmaya başlarken, özel sektörde de iş ve proje geliştirme kavramı adı altında yapılanmalar yer almaya başladı. Düşünce kuruluşlarının bağımsız bir yapı içinde hizmet verebilen bir yapıya girmelerinin önünde temel bir engel vardı. O da gereken insan kaynağının karşılamaması. Düşünen, araştıran, analiz eden, raporlayan ve üreten beyinler arz-talep dengesi içinde finansal olarak zayıf kalan bu kuruluşlar yerine ya üniversitelerde, ya kamu da ya da düşünmeye önem verem özel sektör içinde istihdam edilmeyi tercih ettiler. Türkiye'de düşünmenin toplum nezdinde gelir getiren bir iş olduğunu yeni, yeni kabul etmeye başlıyoruz. Bugün bile danışmanlık çizgisi ile düşünce kuruluşu çizgisi birbirine karışmaktadır. Elbette bu durumun olmasında düşünce kuruluşu adı altında herhangi bir düşünceye angaje olmuş, objektiflikten yoksun, kendi beklentileri doğrultusunda toplum mühendisliğine soyunan yapılarında ciddi olumsuz etkisi olmuştur. Oysa, profesyonel bir iş ortamı içinde serbest araştırma, tartışma ortamı yaratıldığında insan beyninin ortaya oluşturacağı çıkarımların çeşitliliği ve değeri çok farklı olacaktır. Ülkemizin geleceğinde doğru adımların oluşturulması için düşünce merkezlerinde oluşturulan bilginin sonuç odaklı olarak politikacı ve bürokratlar ile birlikte çalışmasını sağlamanın çok faydası olacaktır.

Düşünce kuruluşlarını illa ki, ulusal ya da uluslararası ölçekte düşünmemek gerekir. İzmir gibi geleceğe bakan, gelişmeye ve daha güçlü olmaya aday şehirler de kendi düşünce kuruluşlarını oluşturmalıdır. En muhafazakar fikirden, en çılgın fikre kadar düşüncelerin yarıştığı bir kurumsal yapılanma çok faydalı olabilir. Bu tür yapılanmaların sayısı arttıkça düşünmenin de para edeceği ortaya çıkacak ve gelen nesiler okumaya, araştırmaya, tartışmaya, analiz etmeye, karar üretmeye daha merak saracaklardır.

Yararlanılan kaynaklar: Anonim+ S. Zariç (Akademik Bakış Sayı: 31)

Bestenigar BAZİKİ

güncel haberler

"Zor"u zorluktan kurtarma yönetimi

"Zor" kelime olarak 3 harften, cümle olarak "sıkıntı veya güçlükle yapılan" 26 harften, insana katıldığında ise sonsuz harften oluşan, bir de bu insan bir iş yerinde çalışıyorsa 25 bin ile 50 bin dolar arası yıllık maliyete sebep olan bir kavram. Ve günümüzde ne yazık ki kurumsalından özeline, hizmet sektöründen üretim sektörüne, mavi yakadan beyaz yakaya kadar tüm iş yerlerinde "zor" diye nitelendirdiğimiz insanlarla karşılaşmak oldukça mümkün.

Çalıştığınız ortamda sürekli yüksek sesle konuşan hatta egosunu tatmin etmek için bağıran bir yönetici ya da kendi istedikleri olmadığı ve hırslarına yenik düşmemek için her göreve direnç gösterip, negatif davranışlar sergileyen bir işgören ile devamlı çalıştığınızı bir düşünsenize…

Her ne kadar kurumsal şirketlerde ya da aile şirketlerinde aynı çatı altında ortak bir kültür yaratılmaya çalışılsa da, çalışma arkadaşlarını mutsuz eden, sürekli eleştiren, görevini yerine getirmeyen, dolayısıyla kendi mutsuzluğu sebebiyle işe ayakları geri geri giden bu "zor insan"ların oranı iş yerlerinde maalesef yüzde 5'i buluyor. Bu oranın büyük bir çoğunluğunu çalışanlar karşılarken, diğer geri kalan kısmı ise yöneticilerden oluşuyor.

Zor insan kimdir, nedir, nasıl başa çıkılır?

Aslında zor insanın tanımı göreceli bir kavramdır. Ancak genel anlamda bakıldığında işyerlerinde iletişim eksikliği çekilen herkes zor insandır. İnatçıdır, verilen görevleri yerine getirmez, memnuniyetsiz, diğer insanları huzursuz eder, işi ciddiye almaz, egosunu en yüksekte tutar, bağırır, mobbing uygular vs… Bu davranışların bir ileri boyutu daha vardır ki işte bu boyut hareketleri tanımlanamayan sosyopatlardır. Empati yeteneği olmayan, mutsuzluğunu tek başına yaşamamak için etrafını da mutsuzluğa sürükleyen, kişiler arası sorun çıkaran, yetki sorunları olan bu model iş yerindeki iş verimliliğini yüzde 30-40 oranında etkileyebiliyor, bu da yıllık yaklaşık 50 bin dolar şirketi zarara uğratıyor. Yani elma dolu bir sepetteki sürekli kendini haklı gören bir çürük elma…

Peki bu tahammül gerektiren ve emek harcanması lazım olan bu zor insanlarla nasıl başa çıkılmalı? Çürük elma sepetten atılmalı mı yoksa çürük tarafı kesilip tekrar yenilmeli mi?

Cornell Üniversitesi Sektörel ve Çalışan İlişkileri Bölümü danışmanlarından Roxi Hewertson'ın araştırmasına göre; zor çalışan olarak görülen insanların büyük bir bölümü yaptığı bu olumsuz davranışların, yeterli duygusal zekaya sahip olmadıkları zaman başkalarını da rahatsız ettiklerinin farkında olmuyorlar. Haliyle sağlıklı bir şekilde yürüyen işleri zamanla yavaşlatan, çalıştığı ekiplerin motivasyonunu düşüren zor kişileri yönetmek zor hale gelebiliyor. Bu konuda yapılması gereken en önemli unsuru da kitap yazarı Erika Andersen de onların bakış açılarını anlayacak şekilde onları dinlemek olduğunu vurguluyor.

Bu aşamada yapılan anketlerde şöyle bir sonuç karşımıza çıkıyor, öncelikli adım bu zor çalışanın belirlenmesi ve onu en uygun anlama reçetesinin uygulanması.

Eğer "zor insan" güvenilmez ve yaptığı işleri sürekli ekip arkadaşları sübvanse ediyorsa ona gelişimi için planlar sunulabilir ve farkındalığı arttırılabilir. Bu "zor insan" işten kaçmak için sürekli atılımlarda bulunuyor, tembellik yapıyor ve en önemlisi yöneticilerinin kendi hakkındaki düşüncelerini önemsemiyorsa, o kişiden sorumluluk talep edilebilir, içinde bir yerlerde var olan ancak açığa çıkmamış kırgınlıkları ortaya çıkarılabilir ve söz hakkı tanınabilir. Kendilerini kanıtlamak için sürekli tekelciliği seviyorsa zor çalışan bu ekip işini riske atabilir ve verimliliği önemli ölçüde düşürebilir. Bu tarz davranış biçiminde ise delegasyon sağlanabilir, işbirliği özendirilebilir. En "zor insan" olan sosyopat insanlar varsa eğer karşınızda davranışlarına anlam veremediğiniz ve bünyenizde kritik bir noktadaysa, güvenilir bir ortam sağlanabilir, şikayetleri ve önerileri dinlenebilir, bunun yanında kontrol altında tutmak amacıyla sıkı bir denetim yapılabilir ve olumsuz tüm davranışları belgelendirilebilir.

Bünyenizde özellikle kritik noktalarda görev yapan bu tarz insanları yönetmek için onlarla hemen vedalaşmak en kolayıdır. Ancak belirli bir süre zarfında değişebilecek davranışlarını gözlemleyip çözüm üreterek bir birim zor insanı iki birim verimli insana dönüştürebilirsiniz.

Yararlanılan kaynaklar: www.kariyer.net, Capital Dergisi

organize gayrimenkul

BÖLGEMİZİN EMLAKÇISI

20 Yıllık tecrübemiz ve *Mustafa Sarper Yağcı* yönetimindeki uzman kadromuzla bölgemizde hizmetinizdeyiz.

0 232 328 28 28 - 0 532 552 12 55

AOSB, ULUKENT, ALİAĞA,MANİSA, MURADİYE, KEMALPAŞA,TURGUTLU BAĞYURDU, GAZİEMİR, SARNIÇ, TORBALI, PANCAR ve CİVAR BÖLGELERDE SATILIK - KİRALIK FABRİKA ve DEPOLAR İLE SATILIK SANAYİ ARSALARI

SASALI'da SATILIK SANAYİ İMARLI ARSALAR

1.025 m2	ARSA ...	775.000 TL
1.900 m2	ARSA ...	1.250.000 TL
2.100 m2	ARSA ...	1.550.000 TL
2.550 m2	ARSA ...	2.750.000 TL
5.600 m2	ARSA ...	4.300.000 TL

REFERANSLARIMIZDAN BAZILARI:

Kansan Makina Kağıt San.ve Tic. A.Ş
Temiz Metal Cephe Sis. San. ve Tic. A.Ş
S.S Manisa Kamyoncular Mot. Taş. Koop.
Polymetal Kalıp Plastik San. ve Tic. Ltd. Şti
Fatih Kral Mobilya Ltd. Şti
GEO Müh. San. Tic. Ltd. Şti

ÇİĞLİ ŞUBE: 8049/2 SK. NO:1 DA:2 ATASANAYİİ SİTESİ GİRİŞİ ÇİĞLİ - İZMİR

KEMALPAŞA ŞUBE: OSB MAH. ANKARA ASFALTI SARITAŞ İŞ MERK. NO:10/1 KEMALPAŞA - İZMİR

www.organizeemlak.com organizeemlak@gmail.com

Efsanelerin beşiği Karaburun

Hurma zeytinin, taptaze enginarın ve mis kokulu nergisin başkentidir Karaburun. İzmir'e 100 km mesafede yer alan bu güzide ilçe, mis kokulu ağaçların gölgelerinin vurduğu berrak denizi ile her yıl binlerce ziyaretçiyi kendine çeker. Adının nereden geldiği konusunda çeşitli rivayetler olmakla birlikte, birkaç varsayım ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki; eski adı Capo Calaberno olan Karaburun'un zaman içerisinde söyleyişinin değişmesi ile bugünkü hale gelmesidir. Bir diğer varsayım ise deniz yoluyla yarımadaya ilk yaklaşıldığında görülen Kömür Burnu'ndaki, koyu kayaların renginden dolayı bölgeye Karaburun isminin verilmesine dayanıyor. Bir başka varsayım da eski Türk adlandırma usullerinde; kuzey yönünün kara, güney yönünün ise ak olarak adlandırılması mantığına dayandırılmadır. Şimdiki ilçe merkezi eski haritalarda Karaburun, Eşendere burnu ise Akburun olarak geçmektedir. Karaburun'un bilinen ilk adı ise Mimas'tır.

İzmir'de efsanelere beşiklik eden bir Bölge olan Karaburun'a ilk adını veren Mimas'a değinecek olursak; Homeros'un ünlü eseri Odesa'da Rüzgarlı Mimas olarak geçen Mimas Dağı, günümüzde Bozdağ olarak adlandırılıyor. Efsaneye göre, mitolojik tanrılarla savaşan devlerin başında yer alan ve Zeus'u çok zorlayan Mimas, mücadele sonunda üzerine erimiş, çelik ve bakır dökülerek öldürülüyor ve Bozdağ'a gömülüyor.

İzmir'in en düşük nüfuslu ilçesi olan Karaburun batısında Yunanistan'ın Sakız Adası, kuzeyinde Midilli Adası'nın Plomari Kasabası, kuzey doğusunda ise Foça yer alıyor. Karaburun Yarımadası'nın doğu ve kuzey kıyıları İzmir Körfezi'nin giriş bölümünü oluşturduğundan Körfez'e giriş yapan her türlü aracın ilk uğrak noktası Karaburun oluyor.

Karaburun'a geldiğinizde merkezinde birbirinden keyifli kafe ve restoranların yer aldığı merkezini gezebilir, iskelesindeki balıkçılarda taptaze deniz ürünleri yiyebilir, plajlarında berrak denizin tadını çıkartabilirsiniz. Karaburun'un mahallesi sayılan Mordoğan da balık lokantaları, kafeleri, sahili, denizi ve İzmir'e Karaburun'a oranla daha yakın olan mesafesi nedeni ile tercih ediliyor.

Yine Karaburun'un Sarpıncık Feneri ve Dilek Pınar'ı da görülmesi gereken yerler arasında

bulunuyor. Dilek Pınarı'nın hikayesi ise yine mitolojiye dayanıyor. Yunan mitolojisinin en etkileyici hikayelerinden biri olan Narcissus'un izini taşıyan Dilek Pınarı'nda küçük bir su kaynağı, havuz ve dilek bağlanan ağaçlar bulunuyor. Yazımızı bu ilginç bir o kadar da aşka ve narsizme göndermelerde bulunan anlatıma değinerek noktalayalım:

"Bir zamanlar Olimpos'ta, görenlerin tekrar tekrar bakmaktan kendilerini alamadıkları, güzeller güzeli Echo adında bir su perisi yaşarmış. Ama o dillere destan güzelliğine gölge düşüren bir kusuru varmış. Ne zaman konuşmaya başlasa, susmak bilmezmiş. Bu gevezeliği tanrı Zeus'un karısı tanrıça Hera'nın bile sabrını taşırmış ve sonunda ona susması için bir büyü yapmış. O artık ormanın derinliklerinde, günlerini sadece başkalarının en son söyledikleri sözleri tekrar ederek geçirecekmiş.

Bir gün Echo'nun yaşadığı ormana genç kızların hayallerini süsleyen, güçlü, yakışıklı avcı Narcissus gelmiş. Echo Narkissus'u görür görmez aşık olmuş. Narcissus ondan habersiz ilerlerken, Echo büyük bir aşkla onu izlemiş. Nihayet Narcissus Echo'nun varlığını hissedip 'Kim var orada' diye seslenmiş. Echo ise lanetli olduğu için Narcissus'un söylediği son kelime olan 'Var' diye cevap vermiş.

Ardından Narkissus "Çık ortaya," demiş ve Echo da "Ortaya," deyip saklandığı yerden çıkıvermiş. Karşılıklı bir süre böyle devam etmişler. Ama Narcissus, konuşmanın böyle sürüp gitmesinden sıkılıp, Echo'yu oracıkta bırakıp gidivermiş. Echo sevdiği adama hiçbir zaman kavuşamayacağını öğrenmiş olmanın verdiği acıyla, günlerce ağlamış… Gözyaşları içinde "O da sevsin dilerim Tanrım, sevsin de kavuşamasın derim Tanrım!" diye beddualar etmiş. Nihayet Narcissus'un bu denli kibirli olmasına öfkelenen Olympos'un tanrıları onu duymuş! Ve hemen ceza olarak Narcissus'u kendi görüntüsüne âşık olmaya mahkûm etmiş.

Bir yaz günü Narcissus ormanda avlanırken bir pınar görür. Kıyısına uzanır ve pınardan su içmek için eğilir. Birden sudaki aksini görüp, donakalır. Suda muhteşem güzel biri vardır Ama Narcissus ona dokunmak için ellerini suya her daldırdığında, suda hareler oluşur ve gördüğü o muhteşem yüz kaybolur. Narcissus günlerce sadece kendi aksine hayran hayran bakarak, ona dokunmaya çalışır, yemeden içmeden kesilir. Sonunda dayanamaz ve bakmalara doyamadığı sudaki yansımasına doğru bedeni salınır.

Narcissus'un ölümünü haber alanlar çok dövünmüş, onu yakarak gök tanrılara ulaştırmak için kocaman bir odun yığını ve meşaleler hazırlamışlar. Ama ne kadar aradıysalar da bedeni hiçbir yerde bulunamamış. Birden fark edilmiş ki, onun öldüğü yerde daha önce hiç görmedikleri, sarı göbeğini beyaz yaprakların kucakladığı mis kokulu bir çiçek açmış. Ve bu çiçeğe onun anısına Narkissus (Nergis) adı verilmiş.

Geçtiğimiz günlerde doğalgazda konutlara yüzde 9 sanayiciye ise yüzde 14 zam geldi. Elektrikte de durum değişmedi. Konutta yüzde 9,57 zam gelirken, sanayideki oran ise yüzde 9,27 oldu

"Doğalgaz zammı sanayiciyi zor durumda bırakacak"

NURETTİN BAKI

Geçtiğimiz günlerde doğalgazda konutlara yüzde 9 sanayiciye ise yüzde 14 zam geldi. Elektrikte de durum değişmedi. Konutta yüzde 9,57 zam gelirken, sanayideki oran ise yüzde 9,27 oldu. Bu zamlar süreçte enflasyonun yükseltmesine de neden olmuştu.

Son zam doğalgaz ve elektrikte gerçekleşti. BOTAŞ, özel sektör doğalgaz santrallerine satışı gazın fiyatını yüzde 49 oranında artırdı. 1 Ağustos'tan itibaren 1000 metreküp doğalgazın fiyatı 868 TL'den 1312 TL'ye yükseltildi. BOTAŞ doğalgazdan elektrik üreten santrallere fiyat artışına ilişkin yazı göndermeye başladı. Bunun yanı sıra BOTAŞ doğalgaza konutlarda ve küçük ile orta ölçekli işletmelerde yüzde 9, [illegible] yüzde 9.26 arttırdı ve 24,479 kuruş oldu. Ticarethanelerde kullanılan elektriğin fiyatı da yüzde 0,55'lik bir değişimle 30,816 kuruşa yükselmiş oldu. Ayrıca BOTAŞ'ın, satığı doğalgazın ödemesini artık dolar üzerinden alacağı da belirtildi. Bunun için de Merkez Bankası'nın işlemin yapıldığı günkü dolar satış kuru baz alınacak.

"Hükümet doğalgaz santrallerini kapat diyor"

BOTAŞ'ın doğalgazdan elektrik üreten santrallere yüzde 49 zam yapmasını yorumlayan İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş, "Elektrik üreticilerinin kullandığı doğalgaza yapılan bu zamla hükümet doğalgaz santrallerini tamamen kapat diyor. Ancak alım garantisi nedeniyle çoğu tesis de kapatamıyor. Ama yaşanan bu zam [illegible] fiyatlarının da [illegible] zamlardan [illegible] da bu elektrik fiyatını da yükseltecek. Zaten hemen artış da oldu. Sanayideki elektriğe de yüzde 14 zam geldi. 50 milyon kilowatn üzerinde tüketen sanayicilerin zammı ise daha yüksek olacak" dedi.

Devletin kurumu neden [illegible] daz satıyor?

İşaret eden Uğurtaş, "Türk parasına neden güvenmiyoruz ve devletin kurumu dolar üzerinden mal satıyor? Bir taraftan paramıza güvenelim derken diğer taraftan devlet alıyverişini dolara düşürüyor. En büyük yanlış da burası. Buna bir başlarsak arkası da çorap söküğü gibi gelir ve paramızı unutarız. Paramızı kurvetlendirmiş dünyada da değerli olmasını istiyorsak, paramıza sahip çıkmalıyız. Bu işin en önemli noktası da burasıdır. Burıya dikkat etmeliyiz" şeklinde konuştu.

"Hükümet duyarsız kalmayacaktır"

Yapılan zamlarla üreticinin zor durumda olduğunu ve enflasyonlu döneme geçildiğini söyleyen Aliağa Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Başkanı Haluk Tezcan, "Her şey üst üste geldi. Hükümetin muhakkak konuyla ilgili çalışmaları vardır. Önümüzde de yerel seçimler var ve seçimler öncesinde bizim duymadığımız ve farkında olmadığımız çok sayıda tedbirler alacaktır. Böyle olacağına inanıyorum. Çünkü bu şekilde baş aşağı gidilemez. Gidileceğini de sanmıyorum. Bu konularda hükümetin duyarsız kalacağını da düşünmüyorum. Ancak süreci de hızlandırması gerekiyor. Bu noktada da hükümetin 400 tedbir üzerinde tartıştığı bilgisini aldık. Bu tedbirler de bir an önce ilan edilmeli. Şu anda yani mevcut durumda sanayiciye doğalgaz kullanma deniyor. Zaten santrallerin çoğu maliyeder nedeniyle kapandı. Doğalgaz ile iş yapamaların hepsi battı. Bir şekilde çözüm bulunması gerekiyor. Bunun dışında doğalgazda direk olarak yüzde 14 sanayiciye de zam geldi. Bunun yanında işçiliğe, nakliyeye ve diğer üretim süreçleri de [illegible] Bunların hepsi devaluasyon yaşarız" dedi.

"Üreticinin işi daha da zorlaştı"

Sanayici olarak satın aldığı elektriğe ve doğalgaza zam geldiğini belirten MOPAK Yönetim Kurulu Başkanı Bahi Molay ise, "Kâğıt sanayi çok sıkışık bir dönemde ve ithalatta boğulda. İthalatta vurup, geçerek ülkedeki bütün kapasiteyi alıp götürüyor. Zaten çok az alımlarla çalışıyoruz. Bundan sonra üreticinin işi daha da zorlaştı. Çünkü maliyetlerimiz arttı. Ancak hükümetin de bütün bunlara karşı mutlaka bir planı olduğunu düşünüyorum. Bu zamların yanında üreticiye de yeni teşvikler yapılacağını düşünüyorum. Bu sayede de üretici ve sanayicinin eli rahatlayacak. Özellikle sanayiyi güçlendirmemiz gereken bir dönemdeyiz. Zira sanayi güçlendikçe kurlar da düşecek. Çünkü ihracat arttıkça ithalat düşecek. Bugün yüzde 50 zam yapıldıysa seneye de yüzde 50 zam yapılacaktır. Hükümetin mutlaka bir stratejisi vardır. Öyle düşünüyorum" diye konuştu.

Geçtiğimiz günlerde doğalgazda konutlara yüzde 9 sanayiciye ise yüzde 14 zam geldi. Elektrikte de durum değişmedi. Konutta yüzde 9,57 zam gelirken, sanayideki oran ise yüzde 9,27 oldu. Bu zamlar süreçte enflasyonun yükseltmesine de neden olmuştu.

TİCARET

İZMİRLİ SANAYİCİ SAGYAŞ'I BEKLİYOR

İzmirli sanayiciler, 'kira öder gibi' fabrika sahibi olunmasını sağlayacak Sanayi G... Yatırım Anonim Şirketi'nin (SAGYAŞ) bir an önce faaliyet... sanayiciye sağlanacak bu desteğin, ülke ekono...

SERCAN ÖZİPEKÇİ

Hükümet tarafından kurulan, sanayicinin kira öder gibi fabrika sahibi olmasının önünü açan ve olağanüstü imar yetkileriyle donatılacak Sanayi Gayrimenkul Yatırım Anonim Şirketi (SAGYAŞ) iş dünyasından büyük destek görürken, sürecin bir an önce başlatılması bekleniyor. SAGYAŞ'tan fabrika sahibi olmak isteyen işadamlarına 3 yıl geri ödemesiz, 20 veya 30 yıllık vadelerde ödeme seçeneklerinin sunulacağı ve fabrikaların tüm inşasının SAGYAŞ tarafından üstlenileceği dillendirilen sürecin henüz başlatılmadığını ve yürütme yönetmeliklerinin çıkarılmadığını belirten EBSO Meclis Üyesi Enver Olgunsoy, "Baktığımızda şu anda TOKİ'nin daire yapımında stok fazlası olduğunu görüyoruz. Ülkede ciddi bir ev stoku oluştu. Artık sanayiciye dönük bu çalışma başlatılabilir. Sanayici için fabrika yapımı ciddi bir maliyet oluşturuyor. Sanayici fabrika yapacağım diye bütün sermayesini tüketiyor ve sonrasında da fabrikanın içine dolduracak makine için ciddi bir likiditeye ihtiyaç duyuyor. SAGYAŞ'ın şimdi tam devreye girme zamanı. Özellikle İzmir'de parsel sıkıntısı olmayan ve yatırım bekleyen OSB'lerde bu yapılabilir. Bu hem OSB'nin gelişmesini hem de sanayinin gelişmesine katkı sağlar. Bir yerde OSB'lere teşvikte olur. Örneğin, Kınık OSB içinde bu başlatılabilir. Hatta Kınık OSB'de ilk talibi de olurum. Hem de sürece öncülük etmiş olurum" dedi.

"Ekonomiye katkı"

EBSO Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar'ın ve yönetiminin de özellikle bu konuyu sürekli dile getirdiğine dikkat çeken Olgunsoy, "SAGYAŞ'ın bir an önce devreye girmesi gerekiyor. TOKİ, özelliğde son 15 yılda inşaat alanında ciddi tecrübe sahibi oldu. Elinde şu anda her anlamda ciddi birikim var. Ülkede konut alanında oluşan ciddi stok nedeniyle artık konutun dışına [illegible] da göreceğiz" dedi.

Enver Olgunsoy

İZMİRLİ SANAYİCİLER, 'UYGUN ŞARTLARDA FABRİKA' İSTİYOR

YENİ BAKIŞ

İZMİRLİ sanayiciler, 'kira öder gibi' fabrika sahibi olunmasını sağlayacak Sanayi Gayrimenkul Yatırım Anonim Şirketi'nin (SAGYAŞ) bir an önce faaliyete geçmesi gerektiğini belirtti. EBSO Başkanı Ender Yorgancılar, bu desteğin, ülke ekonomisine ciddi katkı sağlayacağını dile getirirken, Çiğli Atatürk OSB Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş da Tire, Aliağa, Kınık ve Bergama gibi parseli uygun olan OSB'lerde bu yatırımların gerçekleştirilebileceğini söyledi.

SERCAN ÖZİPEKÇİ'nin haberi 10'DA

Ender Yorgancılar

Hilmi Uğurtaş

Hilmi Uğurtaş: Üretimi artıracak

Sanayicinin arsa alıp, fabrika yapmasının elindeki bütün sermayeyi götürdüğüne dikkat çeken Çiğli Atatürk OSB Yönetim Kurulu Başkanı Hilmi Uğurtaş ise, şöyle konuştu: "Bu da üretim için yatırım yapmasını güçleştiriyor. Zaten bu süreçte böyle ortaya çıkmıştı. SAGYAŞ kurulmuş ve özellikle parsel olan ve yatırım yapılamayan OSB'lerde fabrika kurulması ve sanayi üretiminin artırılması hedefleniyordu. Bu çıkış yolu çok mantıklıydı ancak devamı gelmedi. Zamanında ilk olarak EBSO bunu dillendirdi. Ancak ellerinde talep ne kadar varsı bilemiyorum. Ancak bu şekilde de bir yol da açılabilir. Sanayici de bunun yarlı olduğunu gördüğü için de sürecin peşinden gelir. Bu şekilde bir çözüm üretilirse de sanayicinin işi daha kolay olur. Bizim OSB'de bu mümkün değil çünkü elimizde parsel yok. Ama Tire, Aliağa, Kınık ve Bergama gibi OSB'lerde yani parseli olan bölgelerde bu gerçekleştirilebilir."

basında İAOSB firmaları

'Hedefimiz teknolojik büyüme'

ÜRETTIGI daha yüksek tonajlı, büyük tablalı, hızlı, endüstri 4.0 uyumlu preslerle kullanıcılarını rekabette bir adım öne geçiren Dirinler Makine, yatırımlarına bir yenisini ekledi. Atatürk Organize Sanayi Bölgesi'ndeki üretim tesislerinden dünyanın 50 ülkesine ihracat yapan Dirinler, Almanya'da kurduğu Dirinler GMBH ile hem satış hem servis odaklı hizmet verecek. Yeni şirket ayrıca Dirinler'in Avrupa standartlarında Ar-Ge merkezi olarak da yeni nesil makinaları tasarımlarına ev sahipl yapacak.

Feyzan Dirin

Nihan Dirin

Ar-Ge merkezi

Dirinler GMBH Genel Müdürü Ni Dirin, Türk sanay Endüstri 4.0 üre daha hızlı yol al gerektiğine dik

"Almanya'nın en önemli üniv işbirliği yapacağız, Ar-Ge m hizmet vereceğiz" di Kurulu Üyesi Fey lerimizi endüstr tasarlamak ve üretimimiz uygulamak bizim ana h

Milliyet

MUTFAKTA KADIN VAR

NASIL BAŞARDILAR

Hürriyet

Eski usul lezzet Yeni usul yönetim

Türkiye'nin bilinen en eski helva markalarından olan Beşe Helvaları 12 yıl aranın ardından yeniden kendi fabrikasında üretime başladı

Helva ustalık ister

YUZÜMÜZÜ PARA İCİN EGMİYORUZ

FABRIKA YANDI AMA PES ETMEDİ

9 EYLÜL

Dirinler GMBH'ın kuruluşu nedeniyle Dirinler Sanayi Makinaları ve Endüstri Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Rebil Dirin'in de katılımıyla pasta kesildi.

Dirinler Makine kriz dinlemedi

İZMİR'DEN 60'dan fazla ülkeye ihracat yapan Dirinler Makina, yeni bir yatırımla Almanya'da şirket kurdu. Tüm Avrupa satışlarını gerçekleştirecek olan Dirinler GMBH, aynı zamanda yeni makinelerin tasarlanacağı bir Ar-Ge Merkezi de olacak. Dirinler GMBH Genel Müdürü Nihan Dirin, "Yeni hedefimizi teknolojik büyüme olarak belirledik. Bunun için Almanya'nın sayılı üniversiteleriyle Ar-Ge konusunda işbirliği yapacağız" dedi.

ATATÜRK Organize Sanayi Bölgesi'nde ki üretim tesislerinden dünyanın 50 ülkesine ihracat yapan Dirinler, Almanya'da kurduğu Dirinler GMBH ile hem satış hem servis odaklı hizmet verecek. Dirinler Yönetim Kurulu Üyesi Feyzan Dirin ise "Bir dünya markası Avrupa standartlarında hizmet verecek

Yeni Asır

Türkiye'nin en görkemli kaleleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 'kulturportali' üzerinden Türkiye'nin en görkemli kalelerini yayınladı.

ZİL KALE – RİZE: Zil Kale, Çamlıhemşin'in 15 km güneyinde, Fırtına Deresi'nin batı yamaçları üzerine kuruludur. Zil Kale'nin bölgedeki pek çok kale gibi hem yörede hem de İspir'e ulaşan önemli bir Orta Çağ kervan yolu üzerinde güvenliği sağladığı bilinmektedir.

KİLİTBAHİR KALESİ: 1462-1463 yıllarında Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Havadan görünümü yonca yaprağına benzetilen kalenin isminin "Denizin Kilidi" anlamında Kilid-ül Bahir olduğu bilinmektedir. Çanakkale Boğazı'nda bugün de kilit işlevi görür.

GÜVERCİNADA KALESİ: Kuşadası Körfezi'nin ağzında limanı koruyan bir konumda yapılmıştır. Güvercinada üzerinde, Barbaros Hayrettin Paşa tarafından yaptırılan bir iç kale ve İlyas Ağa tarafından yaptırılan surlar yer almaktadır. Bu surlar Mora İsyanı sırasında adalardan ve denizden gelebilecek saldırıları önleyebilmek için yaptırılmıştır.

AMASYA KALESİ: Denizden 700 metre Yeşilırmak'tan ise 300 metre yüksekte bulunmaktadır. Kale İçeri Şehir (Hatuniye Mahallesi), Kızlar Sarayı ve Yukarı Kale (Harşena) olmak üzere üç bölümden oluşan Kale, 1075'te Türklerin Amasya'yı fethetmesinden sonra önemli bir onarım görmüştür.

ALANYA KALESİ: İyi korunmuş Orta Çağ kalelerinden birisidir. Kale, uzunluğu 6,5 km'yi bulan surları, sayısı 140'ı bulan burçları, içindeki 400'e yakın sarnıcı, görkemli yazıtlı ve bezemeli kapıları ile bir açık hava müzesi görünümündedir.

DİYARBAKIR KALESİ: Surları ve burçları, orijinal ve özgün kültür varlıkları olarak yaşayan Diyarbakır Kalesi, dünya tarihi için hâlâ önemli bir evrensel miras olma özelliğini korumaktadır. Burçları üzerindeki görkemli kabartmaları ve kitabeleriyle dünyanın ender kalelerindendir. Hevsel Bahçeleri'nin oluşturduğu peyzaj, kentin ve bahçelerin binlerce yıldır kesintisiz hayat sürmesinde en önemli etkendir.

MAMURE KALESİ: Akdeniz kıyı şeridinde bulunan günümüze kadar ulaşabilmiş Türkiye'nin en büyük kalelerinden biridir. Kale; Roma, Bizans, Selçuklu, Karamanlı ve Osmanlı Dönemleri 'ne ait izleri taşıması nedeniyle Türkiye'de bulunan kaleler arasında önemli bir yere sahiptir.

BODRUM KALESİ: 1406-1522 yılları arasında Saint Jean Şövalyeleri tarafından, üç tarafı denizlerle çevrili kayalık bir yarımada üzerinde inşa edilmiştir. Kalenin yapımında, depremde yıkılmış olan dünyanın yedi harikasından biri sayılan Mausoleion'un taşları kullanılmıştır. Kalede, Fransız, İtalyan, İngiliz, Alman ve İspanyol (Yılanlı) Kuleleri bulunmaktadır. Günümüzde Bodrum Kalesi içinde, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi yer almaktadır. Ülkemizin tek, dünyanın ise en önemli sualtı arkeoloji müzelerinden biridir.

RUMKALE: Fırat Nehri ile Merzimen Çayı'nın birleştiği, yüksek kayalarla örtülü bir tepe üzerinde konumlanmıştır. Kalede bugün görülebilen yapılar arasında Aziz Nerses Kilisesi, Barşavma Manastırı, çok sayıda yapı kalıntısı, su sarnıçları, kuyu ve hendek yer almaktadır.

UÇHİSAR KALESİ: Kapadokya'nın her yerinden görülen en büyük ve en güzel peribacasıdır. Kalenin zirvesi Kapadokya'nın kuşbakışı görüleceği tek yerdir. Kalenin zirvesinde çok sayıda oyma küp, oyma mezar ve büyük sarnıç bulunmaktadır.

HOŞAP KALESİ: Hoşap Suyu'nun kuzeybatısında sarp ve dik bir kaya kütlesi üzerine kurulan kale, iç kale ile bunun kuzeyindeki dış kaleden oluşmaktadır. Geçmişi Urartu Devleti'ne kadar uzanan kale, Osmanlı Devleti'ne tabi Mahmudi Beylerinin yaptırdığı şekliyle günümüze ulaşmıştır.

İAOSB VAKFI

İZMİR ATATÜRK ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Sanayici ve İşadamları Sağlık ve Eğitim Vakfı

BİR ADIM DAHA İLERİYE HEP BİRLİKTE

Sizleri Vakfımıza Davet Ediyoruz...

Bilgi ve Katılım: Hüseyin DOĞAN Tel: 0232 376 71 76 / 226 www.iaosb.org.tr hdogan@iaosb.org.tr

DOĞRU HAMLELERİN PUSULASI

Sanayinin gelişiminde
kuruluşundan bugüne
doğru Bölgeyiz...

M.Kemal Atatürk Blv. No:42 35620 Çiğli/İzmir
T. (0232) 376 71 76 - F. (0232) 376 71 00
iaosb@iaosb.org.tr • www.iaosb.org.tr

İZMİR ATATÜRK
ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ